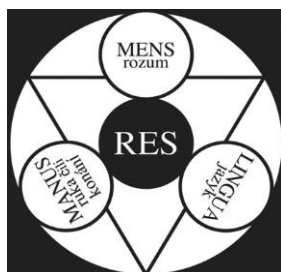

Školní vzdělávací program základního vzdělávání
Základní škola Nová Hradečná
pro 1. – 5. ročník

TVOŘIVÁ ŠKOLA Nová Hradečná

5. upravené vydání
Nová Hradečná září 2023

Obsah

1. část – Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Základní škola Nová Hradečná
2. část – Hodnocení žáků a náměty autoevaluace školy
3. část – 1. časový plán pro jednotlivé ročníky, včetně zařazení průřezových témat

Několik citací z díla J. A. Komenského, které můžeme chápat jako filozofický základ k inovaci vzdělávacího procesu u nás a citáty starověkých filozofů, které se objevují v díle Komenského:

„Žák není nádoba, kterou je potřeba naplnit, ale pochodeň, kterou je potřeba zapálit.“

(Sokrates)

„Víc je svědek očitý, nežli deset slyšících.“

(Plautus)

„Vzdělávání ať tříbí člověku rozum, jazyk i ruku, aby dovedl všechno užitečné rozumně pozorovat, vyjadřovat a konat.“

„...Žákovu práci usnadniš, jestliže mu ve všem, čemu ho budeš učit, ukážeš, jak se to užívá v denním životě.“

„Zdržení, které se věnuje náležitému upevňování začátků, není zdržením, nýbrž znamenitou oporou, aby se všechno následující zmohlo snadno, rychle a bezpečně“.

„Budiž učitelům zlatým pravidlem, aby všechno bylo předkládáno všem smyslům, kolika možno“.

„Světlem učení je pozornost, při níž žák přijímá všechno myslí přítomnou a jakoby otevřenou“.

„Ve školách vše sloužiti má i pomáhati budoucímu životu.“

„Výběr učiva má se státi z věcí opravdových, užitek celému životu nesoucích.“

(J. A. Komenský)

1. ČÁST

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Základní škola Nová Hradečná

Obsah 1. části

1. Název programu, předkladatel, zřizovatel.....	5
2. Charakteristika školy	6
3. Charakteristika školního vzdělávacího programu	9
3.1. Základní filozofie programu	11
3.2. Výchovně vzdělávací cíle a kompetence programu.....	11
3.3. Metody a formy práce	13
3.4. Rozvíjení klíčových kompetencí v 1. a 2. období ZV.....	14
3.5. Zabezpečení výuky žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními.....	17
3.5.1. Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními	17
3.5.2. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním.....	18
3.6. Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných.....	19
3.7. Začlenění průřezových témat.....	20
4. Vzdělávací období základního vzdělávání a učební plán.....	24
Učební plán pro 1. – 5. r. základního vzdělávání.....	24
5. Učební osnovy pro 1. – 3. ročník ZV	26
Obsah učiva a vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících:	
• Jazyk a jazyková komunikace – český jazyk	27
– anglický jazyk	37
• Matematika a její aplikace – matematika	41
• Člověk a jeho svět – v 1. – 3. ročníku prvouka	52
• Umění a kultura – hudební výchova.....	59
– výtvarná výchova.....	65
• Člověk a zdraví – tělesná výchova	72
• Člověk a svět práce – praktické činnosti	81
6. Druhé období základního vzdělávání.....	88
6.1. Charakteristika 2. vzdělávacího období.....	88
7. Učební osnovy pro 4. – 5. ročník ZV.....	92
Obsah učiva a vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících:	
• Jazyk a jazyková komunikace – český jazyk	93
– anglický jazyk.....	105
• Matematika a její aplikace – matematika.....	113
• Informační a komunikační technologie – Informatika.....	124
• Člověk a jeho svět – v 4.- 5. ročníku přírodověda, vlastivěda.....	135
• Umění a kultura – hudební výchova.....	152
– výtvarná výchova.....	158
• Člověk a svět práce – praktické činnosti.....	165
• Člověk a zdraví – tělesná výchova.....	171

1. Název vzdělávacího programu

Oficiální název:

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
Základní škola Nová Hradečná

Motivační název:

TVOŘIVÁ ŠKOLA Nová Hradečná

Předkladatel:

Základní škola: Základní škola Nová Hradečná, okres Olomouc, příspěvková organizace

Ulice, č.p.: Nová Hradečná 123

PSČ, město: 783 83, Nová Hradečná

Jméno ředitele: Mgr. Soňa Trávníčková

Kontakty: tel : 585 032 307, e-mail : ZS.novahradecna@seznam.cz

IČO: 70985413

IZO: 600 140 920

RED IZO: 108 033 902

Zřizovatel školy:

Název: Obec Nová Hradečná

Adresa: Nová Hradečná 193, 783 83

Kontakty: tel : 585 032 264, e-mail: podatelna@novahradecna.cz

Platnost dokumentu:

1. září 2016 č.j. D1/2016

ředitelka: Mgr. Soňa Trávníčková

Tímto dokumentem se ruší 3. doplněné vydání ze dne 1.9. 2009 včetně všech dodatků

Projednáno a schváleno v pedagogické radě: 29.8. 2016

Projednáno ve školské radě: 29.8. 2016

2. Charakteristika školy

a) Charakteristika školy a její priority

Jsme neúplná základní škola s 1. – 5. postupným ročníkem . V současnosti vyučujeme ve třech třídách. Jednotlivé ročníky spojujeme dle aktuální organizace školního roku.

Profilace a zaměření školy, vzdělávací nabídka žákům:

- výuku jazyků: Anglický jazyk od 3. ročníku povinně, od 1. ročníku zájmově
- nepovinná výuka náboženství
- výuka plavání ve všech třídách
- možnosti využití počítačů a výukových programů ve všech třídách
- sportovní aktivity (spolupráce s TJ SOKOL Nová Hradečná)
- organizace volného času žáků (nabídka zájmových útvarů, dle aktuální organizace školy)
- organizace kulturních programů (Adventní koncert, Svátek matek, Svátek slabikáře, Zahradní slavnost s přespáním ve škole, Ozdravný pobyt)
- zařazování okruhů výchovy ke zdraví, dopravní výchovy a ekologické výchovy do výuky
- důraz na zachování místních a novodobých tradic a zvyků
- spolupráce s místní knihovnou a městskou knihovnou v Uničově
- spolupráce s ostatními dobrovolnými organizacemi v obci (SDH, Klub žen, MS Bradlo)
- spolupráce se spádovou školou- ZŠ Troubelice (realizace společných výukových a výchovných projektů)
- spolupráce s partnerskou školou – ZŠ Paseka, ZŠ Haškova Uničov (spolupráce na rozvojových programech, realizace společných výukových a výchovných projektů)

Velikost školy, vybavenost, finance:

- výchova a vzdělávání žáků probíhá v jedné školní budově
- škola disponuje třemi třídami, samostatné odborné učebny zatím nejsou k dispozici,
- pro činnost ŠD slouží dvě místnosti vzájemně propojené, jedna je využívána k relaxačně – odpočinkovým činnostem, druhá k výtvarným a pracovním – technickým činnostem
- sociální zařízení pro hochy, dívky a personál se nachází v přízemí budovy
- v 1.NP se nachází ředitelna a kabinet pro učitele
- v suterénu budovy je výtvarná dílna, výdejna stravy s jídelnou a úklidové místnosti, kotelná a sklad
- kapacita ZŠ je 60 žáků , kapacita ŠD je 30 žáků
- výuka Tv a rekreační činnosti probíhají v tělocvičně TJ SOKOL Nová Hradečná na základě písemné dohody, kam žáci dochází. V příznivém počasí k těmto účelům využíváme i přilehlou školní zahradu, školní hřiště, případně hřiště TJ Sokol Nová Hradečná.
- škola je vybavena výškově stavitelným nábytkem
- v každé třídě jsou nainstalovány počítače s výukovými programy (všechny třídy jsou připojeny na internet, v každé třídě je nainstalována interaktivní tabule)
- disponujeme kvalitními výukovými tabulemi do všech předmětů, pravidelně doplňujeme publikace a didaktické materiály do učitelské knihovny
- škola disponuje s ročním rozpočtem od zřizovatele, který pokryje náklady spojené s provozem školní budovy, BOZP, režijními náklady a drobné opravy a údržbu, dotace KÚ jdou na platy a odvody zaměstnanců a organizace, částečně z nich jsou hrazeny ONIV

Hygienické podmínky školy:

- škola disponuje třemi učebnami s výškově stavitelným nábytkem pro žáky
- v jednotlivých třídách je nainstalováno osvětlení splňující hygienické požadavky na světelnost
- mikroklimatické podmínky, vytápění a zásobování pitnou vodou odpovídá hygienickým normám
- sociální zařízení pro dívky, chlapce i personál je zrekonstruované a odpovídá platným hygienickým normám.

b) Skladba pedagogického sboru

- **Pedagogický sbor tvoří:** ředitelka příspěvkové organizace, dvě učitelky s aprobací pro 1. stupeň, jedna učitelka s aprobací speciální pedagogiky se zaměřením na specifické vývojové poruchy učení, vychovatelka ŠD.
- **Provozní zaměstnanci:** školnice – uklízečka a pracovnice výdeje stravy (pracovní úvazek 1)

c) Skladba žáků

- výuka probíhá v 1. – 5. postupném ročníku ve třech třídách. Počet žáků a způsob spojení ročníků do tříd vychází z organizace ZŠ v daném školním roce
- školu navštěvují žáci ve věku od 6 – 12 let.

d) Spolupráce školy s rodiči a veřejností

- informovanost rodičů a veřejnosti je zajištěna školním informačním systémem Škola online, na webových stránkách školy, dvakrát ročně na třídních schůzkách a průběžně na jednotlivých školních akcích
- činnost školy je pro každý školní rok podrobně rozpracována v plánu práce školy a je součástí výroční zprávy o činnosti školy
- kontrolní činnost je zajišťována zřizovatelem a Školskou radou

e) Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce

- **Zdravé zuby** (preventivní program ve spolupráci s DM drogerie), účast v soutěži Zdravé zuby-semináře
- **EVVO** – návštěvy Středisek ekologické výchovy Sluňákov, Studánka, činnost Přírodovědně-ekologického kroužku. Účast v soutěži Zelená stezka, Den země, jsme členy skupiny M.R.K.E.V. a KEV

- Les ve škole – škola v lese . Odborné semináře učitelů, výukový program pro žáky školy se zaměstnanci Lesů ČR, spolupráce se spádovou školou, vlastní projektové dny
- Školní mléko – podpora zdravého životního stylu (všichni žáci školy), spolupráce se SZIF – Mléko do škol a Ovoce do škol
- podpora čtenářské gramotnosti na škole, projekt - Literární toulky Uničovskem, sborník pověstí „Pověsti z Bradla a okolí“
- zapojení do projektu KMČ
- účast v projektu „Zdravá škola“, „ Zdravý podnik“, „ Zelená škola“
- mezinárodní spolupráce naší školy se zahraničními školami zatím neprobíhá. V současné době zjišťujeme možnosti spolupráce s některou základní školou obdobného typu na Slovensku, nebo formou dopisování žáků se pokusíme navázat partnerství s jinými školami v zahraničí

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1. Základní filozofie programu

Školní vzdělávací program Tvořivá škola naplňuje výchovné a vzdělávací cíle RVP ZV. Program je založen na principech *činnostního učení*.

Školní vzdělávací program Tvořivá škola vychází v souladu s RVP ZV z poznatků, že:

- v základním vzdělávání jde o to, aby si žáci osvojili základní poznatky o životě kolem sebe, (nelze naučit vše, k čemu lidstvo v poznání došlo);
- k učení lze žáky motivovat a učinit je zajímavým a přiměřeným jejich věku;
- nejlepších a trvalých výsledků lze dosáhnout na základě porozumění určitému jevu, toho lze dosáhnou tehdy, když žák zapojí do učení co nejvíc smyslů, když bude provádět činnosti, pozorovat, hovořit o nich, vyslovovat závěry – objevovat;
- chceme-li dosáhnout dobrých výsledků u všech žáků, musíme jim dát prostor pro učení, protože stejných výsledků nelze dosáhnout u všech žáků za stejnou dobu;
- kvalitu vzdělávání neurčuje množství poznatků, ale jejich propojenost, smysluplnost a použitelnost pro život;
- efektivitu vzdělávání nelze založit jen na posuzování chyb žáků a na přípravě (přípravenosti) pro přijímací zkoušky, ale je nutné využít nové mechanismy k hodnocení výsledků vzdělávání postavené na průběžném hodnocení činností žáků, na ověřování schopnosti řešit problémy komplexně a na celkovém posunu žáka nejen v kvalitě vědomostí a rozvoji dovedností, ale zejména v komplexním rozvoji osobnosti žáka;
- pozitivně laděné hodnotící soudy, užívané průběžně, mají vyšší motivační hodnotu a vedou k celkově dobrému zvládnutí učiva.

Školní vzdělávací program Tvořivá škola pro základní vzdělávání navazuje svým pojetím na tradice **české činné školy**, kterou lze charakterizovat:

- má činnostní ráz
- je pozitivní vůči žákům
- podněcuje žáky k tvořivé práci
- navrácí do školy „zdravý selský rozum“
- při výuce využívá zkušeností žáků
- klade důraz na motivaci žáků k učení
- při výuce se dbá na vysvětlení, proč se čemu učí
- zpětná vazba je důležitou formou zařazovanou do každé vyučovací hodiny
- je snahou všech vyučujících, aby bylo probírané učivo žáky dobře zvládnuto
- umožňuje účelně spojovat učiva několika předmětů do projektů
- zdůrazňuje mezipředmětové vztahy

Tvořivá škola zdůrazňuje individualizované a kolektivní učení.

Individualizovaným učením rozumíme kteroukoliv formu vyučování, při níž rychlost, kterou žák postupuje při osvojování vědomostí, závisí jen na jeho schopnostech a na jeho práci (činnostech). Uváděný vzdělávací program uplatňuje též výuku kolektivní, činnostní učení do tohoto způsobu práce však často vnáší individualizaci.

Učitel má možnost individuálně sledovat žáky, neboť při manipulaci s věcmi se zobrazuje mysl žáků přímo před každým z nich. Může tak přizpůsobit postup výuky pozorované individuální práci žáků. Vede žáky k hovoru o pozorovaném jevu (problému), tím se mnohé objasní i ostatním spolužákům. Velký význam má také to, že nikdo není izolován. Vzájemná nápodoba činností a vyjadřování mezi žáky zefektivňuje vyučování. Vlastní činnosti zařazujeme do výuky krátce a často v různých formách, aby upoutaly pozornost všech žáků, vedly dříve či později k znovuobjevení poznatku, k pochopení učiva a jeho dobrému zvládnutí. Předchází se tak bezduchému memorování látky naučené z paměti bez porozumění. Kolektivní individualizovaná výuka s využitím činností žáků a zpětné vazby přináší do vyučovacích hodin přirozenou potřebu diferenciací a skupinové práce. Při hovoru o pozorovaném jevu jsou kladeny otázky nejen učitelem, ale i žáky navzájem.

3.2. Výchovně vzdělávací cíle a kompetence Školního vzdělávacího programu - Tvořivá škola Nová Hradečná

Vzdělávací program Tvořivá škola se v plném rozsahu ztotožňuje s výchovně vzdělávacími cíli a kompetencemi uváděnými v RVP ZV:

1. Osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení.
2. Tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy.
3. Všestranně a účinně komunikovat.
4. Spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.
5. Projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost.
6. Projevovat pozitivní city v chování a v prožívání životních situací; vnímavost a citové vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
7. Aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví.
8. Žít společně s ostatními, být tolerantní a ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám.
9. Poznat své reálné možnosti a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

Klíčové kompetence jsou v návaznosti na celoevropský směr členěny do souborů zaměřených:

- na učení;
- na řešení problémů;
- na komunikaci;
- na sociální a personální oblast
- na pracovní činnosti a spolupráci.

Klíčové kompetence představují soubor znalostí, dovedností, návyků a postojů, které jsou využitelné v různých učebních i praktických činnostech a situacích. Jsou klíčem k úspěšnosti člověka v celoživotním učení, v práci, zájmové činnosti i osobním životě. Na utváření klíčových kompetencí se podílejí všechny vzdělávací oblasti, které poskytují svým obsahem dostatek příležitostí k jejich naplňování. Konkrétní podoba vzdělávacích cílů a kompetencí je vyjádřena ve výchovně vzdělávacích cílech jednotlivých vzdělávacích oblastí.

Počáteční etapou naplňování výchovně vzdělávacích cílů programu je **1. období základního vzdělávání** (1. – 3. ročník), ve kterém se buduje základ pro další vzdělávací i osobnostní rozvoj žáků.

K naplnění výše uvedených výchovně vzdělávacích cílů a získání kompetencí lze dospět v rámci vzdělávacího programu Tvořivá škola prostřednictvím **činnostního učení**.

Z této filozofie vyplývá nejenom nutnost plnit dílčí výchovně vzdělávací cíle, ale i dodržovat pedagogické postupy specifické pro činnostní učení.

Cíle činnostního učení směřované k žákům a k učitelům

1) Cílem činnostního učení je, aby žáci:

- poznali a osvojili si strategii učení a byli motivováni pro celoživotní vzdělávání;
- zvládli základy všestranné komunikace;
- naučili se spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých;
- byli utvářeni a projevovali se jako zdravé individuality a svobodné osobnosti;
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací;
- vnímali citové vztahy k lidem, k prostředí, kde žijí, k přírodě;
- získali pozitivní vztah ke svému fyzickému a duševnímu zdraví, aktivně je chránili;
- byli schopni žít společně s ostatními lidmi, byli tolerantní a ohleduplní k druhým lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám;
- poznali své reálné možnosti a dovedli je uplatňovat při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci;
- dokázali v životě používat všech ve škole nabytých zkušeností.

2) Cílem činnostního učení je, aby učitelé:

a) porozuměli smyslu a principům činnostního vyučování a vzdělávání, tj.:

- vyučovat prostřednictvím vlastní činnosti žáků, využívat smyslové poznání a zkušenosti žáků;
- vytvářet prostředí, ve kterém se žáci cítí dobře a chtějí se učit, které dává prostor pro žákovu seberealizaci a sebedůvěru;
- poznávat (diagnostikovat) žáky, jejich potřeby a schopnosti;
- dát žákům přiměřený čas k učení a vést je k trvalému osvojení vědomostí;
- rozvíjet klima dobrých vztahů mezi žáky, mezi žákem a učitelem;
- volit učivo ve shodě s individuálními možnostmi a zájmy žáků, klást důraz na smysluplné učení (dialog, kooperaci), respektovat schopnosti žáků;
- vytvářet u žáků logické a kritické myšlení;
- učit žáky pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky různého druhu, rozumět grafům, diagramům a tabulkám;
- rozvíjet schopnost žáků spolupracovat a pracovat v týmu;
- utvářet u žáků schopnost poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí;
- vést žáky k vlastní organizaci učení.

b) osvojili si dovednosti činnostního učení, např.:

- využívat vhodných učebnic a učebních pomůcek k nim náležejícím;
- využívat vhodné pomůcky pro individuální činnosti žáků;
- organizovat vnitřní diferenciaci ve třídě;
- hodnotit znalosti žáků, nikoli jejich slabiny;
- organizovat práci žáků ve skupinách;
- vytvářet projekty s využitím mezipředmětových vztahů.

c) osvojili si vyučovací metody a formy činnostního učení, které:

- podporují u žáků poznávání a aplikaci poznatků v praxi;
- využívají objeovávání na základě tvořivosti žáků (výběr vhodných problémů);
- využívají sebekontrolu a sebehodnocení žáků.

d) chápali souvislosti činnostního učení a jiných modelů současného vyučování a učení.

Přednosti činnostního učení:

- Tempo se přizpůsobuje schopnostem žáků ve třídě.
- Činnostní charakter výuky podporuje soustředění žáků na výuku.
- Každý den přináší dítěti pokrok.
- Neustále podněcuje zájem žáků o učení.
- Důsledkem radosti z práce a zájmu žáků o učení je dobrá kázeň ve třídě.
- Žáci jsou činnostní, svými otázkami a odpověďmi vedeni k sebedůvěře, nezávislosti a lepším pracovním návykům.
- Zpětná vazba mezi učitelem a žákem umožňuje okamžitě odhalovat chyby žáků, pracovat s nimi, průběžně a snadno je odstraňovat.
- Žáci nejsou přetěžováni, jejich psychický vývoj probíhá přirozeně. Činnostní učení napomáhá rozvoji schopností všech žáků.
- Učiteli činnostní učení umožňuje důkladnější poznání každého žáka, vede ho k úvahám o tom, co dál který žák potřebuje ke svému individuálnímu rozvoji.
- Prostor pro naučení je dán i žákům, kteří by jinak mohli být pokládáni za průměrné nebo i podprůměrné.
- Činnostní charakter výuky dává dostatek prostoru k dobrému individuálnímu rozvoji nadaných žáků.
- Výsledky jsou trvalejší – pokračuje se až po zvládnutí předchozí látky většinou žáků – mizí špatná práce.
- Stálé podněcování žáků k samokontrolě a sebehodnocení, které činnostní výuku vždy provází, přivádí mnohé žáky k dovednosti pracovat bezchybně.
- Činnostní učení vyhovuje dětem typů zrakového, sluchového i motorického, protože se do výuky zapojuje více smyslů.
- Hodnocení žáků je snadnější, neboť učitel každým dnem může sledovat pokroky v pochopení a aplikaci učiva.
- Při činnostním učení se vytváří velmi dobrý lidský kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Tento kontakt se postupně přetváří ve společně uznávaná pravidla naplněná aktivitou, spoluprací, prostorem pro každého.
- Díky aktivnímu zapojení všech žáků do výuky vede činnostní učení k přirozené integraci dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

3.3. Metody a formy práce

Metody a formy práce odpovídají pedagogickým standardům, které jsou využívány v tradičním českém školství. V našem ŠVP jsou obohaceny alternativními metodami: skupinového vyučování, výuka ve spojených ročnících, individuální přístup k žákům nadaným, nebo žákům s definovanou SVPÚ.

Konkrétní metody a formy práce v jednotlivých oblastech vzdělávání si volí učitel s ohledem na probírané učivo, složení třídy a individuální potřeby vyučované skupiny. Jsou zaměřeny na dlouhodobé projekty školy.

3.4. Rozvíjení klíčových kompetencí v 1. a 2. období základního vzdělávání

Kompetence k učení

Pro rozvíjení této kompetence u žáků v 1. – 5. ročníku je třeba:

- dát žákům k učivu, pokud je to možné, vždy konkrétní názor, aby bylo učivo žákům předkládáno s využitím co nejvíce smyslů, zejména zraku, hmatu a sluchu
- nechat žáky individuálně s názornými pomůckami manipulovat, pozorovat, třídit a rozlišovat
- dbát, aby každý nový činnostní postup měl určitý didaktický cíl, přivést žáky k úvahám o problému, k vyjádření svých závěrů, k znovuobjevování poznatků
- klást důraz na porozumění učivu a návaznost mezi jednotlivými poznatky
- snažit se podporovat čtení s porozuměním
- nechat žáky vyjadřovat se k přečtenému textu a stručně vyprávět jeho obsah
- dát příležitost k využívání žakovských zkušeností ve výuce
- podporovat tvořivou činnost žáků
- klást na žáky v učivu přiměřené nároky, vést je k dobrému zvládnutí základního učiva a dát jim k tomu takový časový prostor, který zohledňuje individuální schopnosti jednotlivých žáků
- pomáhat podpořit sebedůvěru žáků ve vlastní schopnosti
- upozorňovat na konkrétní využití vědomostí a dovedností v životě
- vést je k sebehodnocení a pochopení, proč se danému učivu učí
- vytvářet návyky k pozdějšímu samostatnému učení
- domácí úkoly směřovat k procvičování učiva, které žáci ve škole zvládli
- individuálně vést žáky k získávání poznatků i z jiných zdrojů, než jsou školní materiály

Kompetence k řešení problémů

Činnostní učení je založeno na předkládání problémů a úkolů ke konkrétnímu řešení každým žákem, dbá se na to, aby se žáci v úkolu orientovali, přitom:

- žáci třídí, rozlišují, seskupují, přidávají i vyřazují určité pojmy, pomůcky nebo připravené kartičky s údaji vzhledem k tomu, co mají sledovat
- podle svého uvážení žáci na základě uvedených činností nacházejí shodné, podobné nebo naopak odlišné znaky
- postupujeme od jednoduchých problémů ke složitějším
- na základě pochopení sami žáci navrhnou a provádějí obměny činností
- objevené poznatky aplikují v obdobných situacích, které sami vymýšlejí, mají možnost využívat své dosavadní individuální poznatky, dovednosti a zkušenosti
- předkládáme též neobvykle zadané úlohy, např. pomocí schémat nebo obrázků, později i grafů
- podporujeme účast žáků, podle jejich schopností, v různých soutěžích, zvláště tvořivých, tj. takových, kde je třeba uvažovat a hledat nové způsoby řešení úloh nebo zpracovávání údajů
- žáky vedeme k tomu, aby se nedali odradit případným nezdarem, docházeli ve své činnosti k závěrům, pokoušeli se najít vhodné řešení
- různé závěry, řešení a rozhodnutí necháváme žáky obhajovat
- umožňujeme žákům vyhledávání nových informací, jejich třídění i propojování s učivem
- vedeme žáky k jednoduchému zaznamenávání svých pozorování a objevů

Kompetence komunikativní

K rozvíjení této kompetence poskytuje činnostní učení ve všech vyučovacích předmětech v 1. a 2. období mnoho vhodných příležitostí, jelikož s každou činností je spojena komunikace mezi žáky navzájem i mezi žáky a učitelem. K utváření této kompetence je nutné:

- nechat žáky při každé jejich činnosti hovořit o pozorovaném jevu nebo o vlastním způsobu řešení daného úkolu
- přijímat často neodborně vyjádřené žákovské názory, upřesňovat je, vyjadřovat uspokojení nad správnými závěry žáků a povyšovat je na objev
- umožnit žákům hovořit o poznaných souvislostech a zkušenostech z jejich života
- dávat žákům prostor k vyjádření vlastního názoru
- učit žáky naslouchat názorům spolužáků, využívat možností o názorech diskutovat, respektovat se navzájem
- zkusit hovořit o pozorováních v přírodě, o zajímavých poznatcích z četby nebo ze sledování naučných pořadů
- do výuky českého jazyka zařazovat jednoduchá mluvní cvičení na zvolené téma
- v matematice vymýšlet slovní úlohy, otázky, vyvolávat se mezi sebou navzájem
- hovořit o postupu ve složitějších početních úlohách, zkusit druhým poradit s řešením, ptát se navzájem na problémy v učivu
- ve výtvarné a hudební výchově nechat žáky pokusit se vyjadřovat dojmy z uměleckého díla

Kompetence sociální a personální

Individuální činnosti zařazované do výuky jsou střídány s činnostmi žáků ve dvojicích což vyžaduje spolupráci, vzájemnou domluvu a respektování se navzájem. Proto dbáme na to, aby:

- se žáci podíleli na stanovení pravidel pro práci v různě velkých skupinách a aby tato pravidla respektovali
- se učili vzájemné toleranci a zodpovědnosti za plnění dílčích částí společného úkolu
- v případě potřeby dokázali požádat o pomoc a sami byli ochotni pomoc podle svých možností poskytnout
- vzájemná komunikace byla vedena v příjemné atmosféře. Tomu mimo jiné napomáhá i vhodné oslovování žáků mezi sebou

Kompetence občanská

Činnostní učení prolíná výukou všech předmětů, žáci cítí sounáležitost s třídním kolektivem, neboť vzájemně komunikují, dotazují se navzájem, diskutují o řešení problémů, vyprávějí si různé zkušenosti aj. Tento ráz výuky vede žáky:

- k vzájemnému slušnému chování bez hrubostí a násilí
 - ke snaze si mezi sebou pomáhat, uznávat se a oceňovat nápady druhých
 - ke snaze o co nejlepší plnění svých povinností i uvědomování si svých práv
- Žáci pak také snáze respektují témata vztahující se k péči o zdraví a k jeho ochraně.

Kompetence pracovní

Tato kompetence se při činnostním charakteru výuky rozvíjí ve všech vyučovacích předmětech spolu s pracovními činnostmi, které podporují tuto výuku. Zaměřujeme se na:

- dosažení zručnosti žáků při práci s různými materiály, provádění činností a pokusů- udržování pořádku na pracovním místě, systém v ukládání pomůcek a nářadí
- samostatnou přípravu jednoduchých pomůcek pro výuku žáky

- dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při pracovních činnostech
- poznávání různých oborů lidské činnosti, jejich výsledků a významu pro ostatní lidi

V naší Tvořivé škole chceme dosáhnout toho, aby žáci:

- samostatně prováděli pokusy a pozorování podle ústního pokynu, nákresu nebo návodu
- postupně získali základy tvořivého myšlení
- se snažili k pokusům a pozorováním vyjadřovat, co pozorují a vyslovovat vlastní závěry
- se učili logicky uvažovat a řešit problémy
- zvládali základy vzájemné komunikace
- využívali svých získaných vědomostí a zkušeností z různých oborů lidské činnosti
- uplatňovali poznatky mezipředmětově
- se učili spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací
- byli k sobě navzájem tolerantní a ohleduplní
- získávali pozitivní vztah ke svému fyzickému i duševnímu zdraví a pečovali o něj
- neohrožovali spolužáky a další spoluobčany neuváženými činy
- si začali uvědomovat své reálné možnosti a aby se snažili rozvíjet své nadání
- se rozvíjeli jako svobodné osobnosti a učili se přijímat odpovědnost za své jednání

Pro přirozený rozvoj klíčových kompetencí je třeba stále respektovat individuální vlohy žáků a motivovat žáky tak, aby prožívali pozitivní pocity z pochopení probíraného učiva. Aby byli žáci ochotni tvořivě riskovat při řešení úkolů a problémů, je potřeba podporovat jejich samostatnost, sebejistotu, zodpovědnost a pozitivní sebehodnocení.

Učitel se pro žáky stává partnerem a poradcem, pomocníkem i oporou a to jak při řešení úloh, tak při pochopení nebo nepochopení probíraného učiva. Výuka ve škole může být rušnější, může se v ní uplatňovat i humor a smích. Vše je provázáno pocitem uspokojení a radosti, dobrými výsledky. Žák je podněcován k produkci myšlenek, nápadů, kladení otázek. Často se tak děje při činnostních postupech s pomůckami, na základě hovoru o pozorovaných jevech nebo na základě řešení úloh ze života. Ve výuce klademe důraz na předávání vědomostí v rámci smysluplných celků.

„Žáci by měli být motivováni touhou uspět, ne strachem z neúspěchu.“ (J. A. K.)

3.5.Zabezpečení výuky žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Na škole působí dvě pedagožky aprobované v oboru Speciální pedagogika . Jedna má vystudovaný učitelský obor Učitelství pro 1. stupeň speciálních a základních škol se zaměřením na tyflopedii a psychopedii. Druhá se zaměřením na Specifické vývojové poruchy učení. V případě zařazení některého z žáků k integraci, budou vytvořeny individuální vzdělávací programy dle odborné pedagogické diagnostiky.

Škola informuje rodiče o možnosti vyšetření dítěte v PPP a spec.ped pracovišti. Plní v těchto případech funkci depistáže. Informuje rodiče o právních náležitostech . Na základě předání odborného posudku škola zajistí specifický přístup k diagnostikovanému žákovi. Na základě doporučené integrace a žádosti rodičů ve správním řízení bude vytvořen třídními učiteli IVP. V případě nutnosti podpůrných opatření 2. – 5. Stupně, bude na škole zřízeno místo asistent pedagoga.

3.5.1.Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory (PLPP) a individuálního vzdělávacího plánu (IVP) žáka se SVP.

Tito žáci jsou vzděláváni formou individuální integrace do běžných tříd. (dle §16 odst.8 zák. 561/2004 sb. ve znění pozdějších předpisů). Z důvodu zdravotního postižení žáků budeme při jejich vzdělávání kombinaci speciálně- pedagogických postupů a alternativních metod s modifikovanými metodami používanými ve vzdělávání běžné populace. Základní vzdělávání žáků se zdravotním postižením škola zajistí odbornou připraveností pedagogických pracovníků a také podnětným a vstřícným školním prostředím, které za přispění všech podpůrných opatření umožňuje žákům rozvíjení jejich vnitřního potenciálu, směřuje je k celoživotnímu učení, k odpovídajícímu pracovnímu uplatnění, a tím podporuje jejich sociální integraci.

Při plánování a realizaci vzdělávacího procesu při vzdělávání žáků se zdravotním postižením budeme vycházet z konkrétního zjištění a popisu speciálních vzdělávacích potřeb a možností žáků s ohledem na to, že se žáci jako jednotlivci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech mohou lišit.

Plán pedagogické podpory (PLPP) sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným

V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovená v RVP ZV.

Pro úspěšné vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními škola zabezpečí tyto podmínky:

- uplatnění zdravotního hlediska a respektování individuality a potřeby žáka
- využívání všech podpůrných opatření při vzdělávání žáků
- uplatnění principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností, při stanovování obsahu, forem i metod výuky
- zohlednění druhu, stupně a míry postižení při hodnocení výsledků vzdělávání
- provádění případných změn a úprav školního prostředí
- spolupráce s rodiči, nebo zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními

- spolupráce s ostatními školami, které vzdělávají žáky se zdravotním postižením
- podpora nadání a talentu žáků vytvářením vhodné vzdělávací nabídky
- úprava a formulace očekávaných výstupů pro tyto žáky tak, aby byli z hlediska jejich individuálních možností reálné a splnitelné a těmto výstupům přizpůsobit i výběr učiva.
- v případě potřeby uplatnění alternativní formy komunikace
- umožnění v případě potřeby, v souladu s právními předpisy působení asistenta pedagoga ve třídě
- vytvoření IVP u žáků s priznanými podpůrnými opatřeními
- v případě potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga

Zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; Školní poradenské pracoviště naší školy je tvořeno výchovným poradcem, který zároveň koordinuje jeho činnost, dále školními speciálními pedagogy a asistentem pedagoga. Výchovný poradce je pedagogickým pracovníkem, který je pověřen spoluprací se školským poradenským zařízením.

Specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jakými jsou například: dělení a spojování hodin, odlišná délka vyučovacích hodin. Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a priznaného stupně podpory zejména:

a) v oblasti metod výuky:

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
- metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
- důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
- respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů

b) v oblasti organizace výuky:

- střídání forem a činností během výuky
- u mladších žáků využívání skupinové výuky
- postupný přechod k systému kooperativní výuky
- v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka

c) v případě potřeby zařazení předmětů speciálně pedagogické péče

3.5.2.Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Do této skupiny patří žáci, kteří pocházejí s prostředí sociálně nebo kulturně a jazykově odlišného od prostředí v němž vyrůstají žáci pocházející z majoritní populace. Tito žáci jsou častěji ohroženi sociálně- patologickými jevy, proto jim škola umožní specifickou péči v rozsahu, který potřebují.

Pro úspěšné vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním škola zabezpečí tyto podmínky:

- osobnost učitele, který své žáky i jejich rodinné prostředí dobře zná, volí vhodné přístupy a vytváří ve třídě i škole příznivé společenské klima
- využívání výukových postupů vhodných pro rozmanité učební styly žáků a různé způsoby organizace výuky
- individuální nebo skupinová péče
- pomoc asistenta pedagoga
- odpovídající metody a formy práce
- specifické učebnice a materiály
- pravidelnou komunikaci a zpětnou vazbu
- spolupráce s odbornými speciálními pedagogy, psychology, sociálními pracovníky, případně dalšími odborníky

3.6. Zabezpečení výuky žáku nadaných a mimořádně nadaných

Popis pravidel a průběhu tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP a IVP mimořádně nadaného žáka.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavování IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamená do školní matriky. " Zařazení nadaných žáků do základního vzdělávání vyžaduje od učitelů náročnější přípravu na vyučování v jednotlivých předmětech. Pro tyto žáky je zapotřebí zvýšené motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky především v těch vyučovacích předmětech, které odrážejí nadání dítěte. V rámci vyučování projevují tito žáci kvalitní koncentraci, dobrou paměť, zálibu v řešení problémových úloh a svými znalostmi přesahují stanovené požadavky. Umožňujeme jim pracovat na počítači (vzdělávací programy), individuálně pracovat s naučnou literaturou (hlavolamy, kvízy, záhady, problémové úlohy). V dalších naučných předmětech jsou jim zadávány náročnější samostatné úkoly (referáty k probíranému učivu, zajímavosti ze světa techniky...), jsou pověřováni vedením a řízením skupin.

Podporujeme žáky v účasti na soutěžích a olympiádách (Klokánek, Matematická olympiáda, soutěž Zelená Stezka, Literární a výtvarné soutěže).

Žákům, kteří chtějí studovat na víceletých gymnáziích a školách s matematickým nebo jazykovým zaměřením, je poskytován individuální přístup pedagogů.

U těchto žáků budeme spolupracovat s PPP nebo SPC a při výuce uplatňovat jejich doporučení.

Zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky;

Školní poradenské pracoviště naší školy je tvořeno výchovným poradcem, který zároveň koordinuje jeho činnost, dále školními speciálními pedagogy. Péče o nadané a mimořádně nadané žáky je koordinována školním speciálním pedagogem.

Pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky školy (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.);

Při vzdělávání nadaných či mimořádně nadaných žáků naše škola spolupracuje s Menzou ČR a Pedagogickou fakultou UP Olomouc. Pracovníci obou institucí poskytují konzultace podle potřeby. Pedagogové naší školy se vzdělávají v této problematice v rámci jejich DVPP. " " "

Specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků jakými jsou například:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech;
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole;

- občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka;
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol;
- nabídka nepovinných předmětů a zájmových aktivit.

3.7. Začlenění průřezových témat

Průřezová témata

1. Osobnostní a sociální výchova
2. Výchova demokratického občana
3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
4. Multikulturní výchova
5. Environmentální výchova
6. Mediální výchova

1. OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

1.1. OSOBNOSTNÍ ROZVOJ

1.1.1. Rozvoj schopností poznávání

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prostupuje všemi předměty			Ma, JČ, JA, Př, VI	

1.1.2. Sebepoznání a sebepojetí

třídnické hodiny -TH- v každé třídě

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prv, Hv, Tv			Př, VV, TV, HV	Př, VV, JA, HV

1.1.3. Seberegulace a sebeorganizace

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Všechny předměty, výlety, přestávky, kulturní akce			VV, TV, HV, Př	

1.1.4. Psychohygienu

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
TV, Prv,			TV	Př

1.1.5. Kreativita

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
VV, Pč, HV			VV, Pč, HV, Ma	

1.2. SOCIÁLNÍ ROZVOJ

1.2.1. Poznávání lidí

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ma, JČ, Prv, JA, TH			VI, JČ, Př,	VI, JČ, JA,

	exkurze	exkurze
--	---------	---------

1.2.2. Mezilidské vztahy

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prostupuje celou školní práci				

1.2.3. Komunikace

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prostupuje celou školní práci			JA	

1.2.4. Kooperace a kompetice

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ma, JČ, Prv, HV, TV, Pě				
JA, VI, Př,				

1.3. MORÁLNÍ ROZVOJ

1.3.1. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Všechny předměty , TH				

1.3.2. Hodnoty, postoje, praktická etika

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Všechny předměty				

2. VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBYČANA

2.1. OBYČANSKÁ SPOLEČNOST A ŠKOLA

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prv, ČJ, TH			VI, Př, TH	VI, Př, JA, TH

2.2. OBYČAN, OBYČANSKÁ SPOLEČNOST A STÁT

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
		JČ, Prv,	JČ, VI,	

2.3. FORMY PARTICIPACE OBYČANŮ V POLITICKÉM ŽIVOTĚ

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
	Prv,		VI,	

3. VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

3.1. EVROPA A SVĚT NÁS ZAJÍMÁ

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
JČ, VV		JČ, Prv, JA, HV, VV	JČ, VI, Př, VV, HV	JČ, VI, JA

3.2. OBJEVUJEME EVROPU A SVĚT

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	JČ, HV	JČ, JA, Prv		VI, VV, HV

3.3. JSME EVROPANÉ

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	JČ, Prv		VI,

4. MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

4.1. KULTURNÍ DIFERENCE

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
VV, TV, HV, Pč				

4.2. LIDSKÉ VZTAHY

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prostupuje celou školní prací				

4.3. ETNICKÝ PŮVOD

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	JČ-	JČ, Prv,		JČ, HV

4.4. MULTIKULTURALITA

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	JČ, JA		JA

4.5. PRINCIP SOCIÁLNÍHO SMÍRU A SOLIDARITY

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	-	-	-

5. ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Projekt Les ve škole – škola v lese , Vánoce v lese,

5.1. EKOSYSTÉMY

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prv, Ma			Př, VV, VI	

5.2. ZÁKLADNÍ PODMÍNKY ŽIVOTA

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	Prv, VV	Př, PČ, VV	Př

5.3. LIDSKÉ AKTIVITY A PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Projekt: Návštěva Ekofarmy na Holubici, Exkurze do firmy Mosev zpracovávající plastový odpad k dalšímu využití, Den Země.

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prv			Př, PČ	

5.4. VZTAH ČLOVĚKA K PROSTŘEDÍ

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Prv			Př, VI	

6. MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

6.1. KRITICKÉ ČTENÍ A VNÍMÁNÍ MEDIÁLNÍCH SDĚLENÍ

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
JČ				

6.2. INTERPRETACE VZTAHU MEDIÁLNÍCH SDĚLENÍ A REALITY

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
-	-	-	-	JČ

6.3. FUNGOVÁNÍ A VLIV MÉDIÍ VE SPOLEČNOSTI

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Divadla, koncerty- následné rozbor v JČ, VV.Hv				

4. Vzdělávací období základního vzdělávání a učební plán

Základní vzdělávání žáků se realizuje v průběhu povinné devítileté školní docházky.

Vzdělávací a výchovný proces je v našem vzdělávacím programu základního vzdělávání rozdělen na 3 období:

1. období – 1. - 3. ročník;
2. období – 4.- 5. ročník;
3. období – 6. - 9. ročník

Každé vzdělávací období má své specifické cíle a stanovené očekávané výstupy, které jsou pro 2. a 3. období závazné.

Školní učební plán pro 1. – 5. r. základního vzdělávání Tvořivá škola Nová Hradečná

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník					minimální časová dotace	disponibilní hodiny
		1.	2.	3.	4.	5.		
jazyk a jazykové komunikace	český jazyk	8+1	8+2	6+3	6+1	6 + 1	34	+ 8
	anglický jazyk	-	-	3	3	3	9	
matematika a její aplikace	matematika	4	4 + 1	4+1	4 + 1	4+1	20	+ 4
Informační a komunikační technologie	informatika	-	-	-	0+1	1	1	+1
člověk a jeho svět	prvouka	2	2	2	-	-	6	
	přírodověda	-	-	-	2	1 + 1	3	+1
	vlastivěda	-	-	-	2	1+1	3	+1
umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	1	5	
	výtvarná výchova	1	1	1	2	2	7	
člověk a zdraví	tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
člověk a svět práce	praktické činnosti	1	1	1	1	1	5	
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny průřezová témata jsou realizována v průběhu celého vzdělávání bez čerpání z disponibilní časové dotace		19 + 1	19+3	20+4	23+3	22+4	103	+ 15
celkový týdenní počet hod. - maximum týdně		20	22	24	26	26	118	

Poznámky k učebnímu plánu

Celková týdenní hodinová dotace je RZP ZV stanovena:

- pro 1. – 2. ročník maximálně 22 hodin
- pro 3. – 5. ročník maximálně 26 hodin

1. Závazná minimální časová dotace je uváděna u jednotlivých vyučovacích předmětů. Lze ji navýšit podle záměrů školy prostřednictvím disponibilních hodin – pro 1. – 5. ročník celkem o 14 vyučovacích hodin.
2. Celková časová dotace 118 hodin týdně (včetně disponibilních) je pro 1. – 5. ročník závazná.
3. Učební plán lze modelovat variabilně podle vzdělávacích potřeb žáků a pedagogických záměrů školy, neboť časová dotace uváděná rámcovým vzdělávacím programem je vztahována ke vzdělávacím oblastem a je doplněna disponibilní časovou dotací, jejíž využití je plně v kompetenci ředitele školy.
4. V rámci učebního plánu může v 1. – 3. ročníku probíhat výuka jednotlivých předmětů bez pevné časové dotace v menších časových celcích než jedna vyučovací hodina; jednotlivé řízené činnosti mohou být kombinovány a propojovány při zachování celkové stanovené denní a týdenní dotace pro vyučovacích předměty a dodržení požadavků na odpočinek.

Poznámky k zařazení vzdělávacích oblastí do učebního plánu (určuje RVP ZV)

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk a literatura

- vyučovací předmět je zařazen povinně do všech ročníků.

Anglický jazyk

- předmět s časovou dotací 3 hodiny týdně je zařazen povinně od 3. ročníku.

Matematika

- předmět je povinně zařazen do všech ročníků.

Informatika

- učivo v 1. – 3. ročníku je realizováno jako součást jiných vyučovacích předmětů;
- ve 4. a 5. ročníku je zařazován jako samostatný vyučovací předmět, je též spojován s obsahem jiných vyučovacích předmětů.

Člověk a jeho svět

- realizuje se v 1. – 3. ročníku ve vyučovacím předmětu prvouka a ve 4. – 5. ročníku v předmětech přírodověda a vlastivěda.

Umění a kultura

- realizuje se v samostatných vyučovacích předmětech hudební výchova a výtvarná výchova, které jsou zařazeny ve všech ročnících.

Člověk a zdraví

- tělesná výchova je zařazena do všech ročníků, její týdenní časová dotace nesmí klesnout pod 2 vyučovací hodiny;
- výchova ke zdraví je realizována zejména v tělesné výchově, prvouce a přírodovědě.

Člověk a svět práce

- učivo vzdělávací oblasti se realizuje ve všech ročnících jako samostatný předmět praktické činnosti.

5. Učební osnovy pro 1. – 3. ročník ZV

Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů

Vzdělávací program Tvořivá škola realizuje požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí a vytváří pro školní praxi dílčí celky – vyučovací předměty.

<i>Oblast:</i>	<i>Předmět:</i>
1. Jazyk a jazyková komunikace	– český jazyk – anglický jazyk
2. Matematika a její aplikace	– matematika
3. Informační a komunikační technologie	– ve 4. a 5. ročníku Informatika
4. Člověk a jeho svět	– v 1. – 3. ročníku – prvouka, – 4. a 5. ročník – přírodověda, vlastivěda
5. Umění a kultura	– hudební výchova – výtvarná výchova – dramatická výchova (není samostatným předmětem)
6. Člověk a zdraví	– tělesná výchova – výchova ke zdraví (není samostatným předmětem)
7. Člověk a svět práce	– praktické činnosti

Hlavní cíle 1. období

Cílem prvního období základního vzdělávání je naučit žáky: **základům čtení, psaní, počítání a prvního cizího jazyku**. Vyučování má ve všech předmětech **činnostní charakter**.

Při vytváření dovedností a návyků v 1. – 3. ročníku se požaduje, aby žáci chápali účel a smysl každé své činnosti, aby o činnostech hovořili a měli pro ně dostatečný časový prostor. V souladu s charakterem myšlení žáků je těžiště vyučování **v přímém poznávání skutečností kolem nás**.

K výuce v tomto období patří i vyučovací předměty s výchovným zaměřením, tj. **hudební, výtvarná, tělesná výchova a pracovní činnosti**. V programu jsou uplatňovány též: **dramatická výchova, výchova ke zdraví a informační a komunikační technologie**, ale netvoří samostatné předměty.

Charakteristické pro toto období je **prolínání učiva** mezi všemi vyučovacími předměty.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk a ve 3. ročníku prostřednictvím vyučovacího předmětu anglický jazyk.

Český jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- svou schopnost vyjadřovat se uplatňovat i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

B) Charakteristika výuky

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou;
- čtením a literární výchovou;
- psaním;
- jazykovou výchovou.

Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím *dramatické výchovy*.

V *komunikační výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni.

Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku. Při prvním písemném vyjadřování se požaduje používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře poznali.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu

- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek (v čítankách 2. a 3. r. jsou připraveny náměty, které žáky vždy zaujmou, využívá se mezi předmětových vztahů
- jednoduchých popisů z písanek, hlavně z prvoučného učiva, k psaní podobných textů
- možnost zpracovávat „první knihy“ např.: o květinách, o ptácích aj. v co nejjednodušší podobě, volně doplněné ilustracemi, výstřižky apod., využíváme i dětských knih a encyklopedií

Komunikační výchova tedy obsahuje činnosti:

- a) receptivní, tj. čtení a naslouchání;
- b) produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka.

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli.

Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text drammatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování.

V čítankách určených k činnostnímu učení čtení je věnována dostatečná pozornost volbě příjemných, délkou i obsahem přiměřených textů mladšímu školnímu věku. Také mezipředmětovým vztahům a volbě témat pro samostatnou práci žáků je zde věnována pozornost.

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Při výuce psaní v tomto období získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V jazykové výchově v 1. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající věku žáků a zároveň poznávají žáci elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznávaných jazykových a pravopisných jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování se při činnostní výuce rozvíjí pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování

reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou propojenost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit *dramatickou výchovou*.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Dramatická výchova v 1. období základního vzdělávání

Pomocí dramatické výchovy:

- rozvíjíme u dětí jejich tvořivost
- učíme je volně bez strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v dalších vyučovacích předmětech
- rozvíjíme a obohacujeme slovní zásobu žáků
- učíme žáky tvořivě řešit praktické problémy
- vedeme žáky k slušnosti a respektování spolužáků, rodičů i ostatních dospělých v jejich okolí
- žáci mohou prožívat různé situace, naučit se cítit s druhými a pomáhat si navzájem

S vyučováním českého jazyka v 1.-3. ročníku jsou bezprostředně spojeny počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků se přitom rozvíjí v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník (9 hodin týdně)

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žakovských zkušeností
- přípravná zrková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště těch, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček zpaměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení
- uvolňovací cviky

- základní návyky při psaní
- příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období:

pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků

seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí zpaměti, vyprávějí i dramatizují

předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy

cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem

necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby

pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, stále nenásilně podporujeme správnou výslovnost

výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov

- čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém období;
- činnosti s písmeny skládací abecedy
- čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov
- postupné poznávání dalších hlásek a písmen
- čtení slabik, slov a krátkých vět
- čtení psacího písma
- čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
- čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů

nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením

- psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
- opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
- psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze

Z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena). Dokončení čtenářské kompetence – práce s Čítankou.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

zkratky pro zápis kompetencí :

k učení:	uč
řešení problémů:	řp
komunikativní:	kom
sociální a personální:	sope
občanské:	ob
pracovní:	prac

Ročník: 1.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Orientuje se v prostoru, na řádku, na stránce Rozumí pojmům před, hned před, za, hned za, vpravo, vlevo... Je schopno zrakové a sluchové analýzy a syntézy Osvojuje si základní hygienické návyky spojené se psaním	Uč, řp, kom, sope, ob, prac	Přípravné období	OSV -rozvoj schopn.poznávání -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -poznávání lidí -mezilidské vztahy -komunikace -kooperace a kompetice	Analyticko-syntetická cvičení Živá abeceda Uvolňovací cviky Písmena skládací abecedy Obrazy a obrázky Pracovní listy
Zná jednotlivá písmena tiskací a psací, malá a velká Umí jednotlivá písmena a hlásky, správně přečíst a vyslovit Umí skládat a číst slabiky, slova a jednoduché věty Hlasitě čte se správnou intonací Rozumí přečtené větě, dokáže ji opakovat	Uč, řp, kom, sope, ob, prac	Čtení	-řešení problémů VDO -občan, obč.spol.a stát EGS -Evropa a svět MULTIKULT.V. -lidské vztahy -etnický původ MEDIÁLNÍ V. -čtení s porozuměním	Slabikář a další pomocné texty ke čtení, malované čtení Karty se slabikami a se slovy Nástěnné obrazy Krychle s písmeny Moje první čítanka
Umí napsat velká a malá psací písmena Umí napsat slabiky, slova a jednoduché věty Dokáže přepsat tiskací písmo do psané podoby Dokáže psát diktát jednotlivých slov a vět	Uč, řp, kom, sope, ob, prac	Psaní	PRVOUKA -přírodní tematika v ČJ HV, VV, PČ	Tabule se vzory psacího písma Písanky Pracovní listy Model. písmen-plastelína...
Umí tvořit smysluplné věty Umí srozumitelně vyprávět vlastní zážitky Dokáže dramatizovat jednoduchý text Dokáže vyprávět pohádky a příběhy podle obrázkové osnovy Naučí se z paměti krátkou básničku, dokáže ji recitovat	Uč, řp, kom, sope, ob, prac	Komunikační dovednosti		Zvukové nahrávky liter.textů Knihovna Počítače

2. ročník (10 hodin týdně)

Dokončení prvopočátečního čtení:

postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů

důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky

dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace

správné čtení předložek se slovem

vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Rozvoj čtenářských schopností:

správné a plynulé čtení krátkých i delších vět

čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků

při opakovaném čtení zachovat intonaci
objasňování významu slov
vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
vyprávění obsahu přečteného textu
vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení, jak jdou za sebou
přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka - individualizace
rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
vyprávění podle obrázků
vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem - moje první kniha, zápisy o stromech aj.
čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Psaní:

procvičování tvarů písmen
psaní slabik, slov a jednoduchých vět
důraz na psaní s porozuměním
první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola (prac. seš. *Putování se sluníčkem*)
dovednosti psát využíváme u jednoduchých zápisů v různých vyučovacích předmětech

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
 - odpověď celou větou na otázky, druhy vět
 - tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
 - pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
 - slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
 - samohlásky, souhlásky, dvojhlásky
 - výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
 - psaní a výslovnost slabik tvrdých
 - psaní a výslovnost měkkých slabik
 - psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
 - psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
 - příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťovat v souvislém textu, která slova označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají;
- čtení a psaní předložek
 - vlastní jména osob

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie.

Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory

prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 2.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Zdokonaluje se v plynulém a výrazném čtení Čte s porozuměním jednoduché texty nahlas i potichu, dokáže přečtený text vyprávět Dbá na správnou intonaci Umí naslouchat přednesu	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Čtení	OSV -rozvoj schopn.poznávání -seberegulace a sebeorga- nizace	Encyklopedie Slovníky Mimočítanková četba Využití školní knihovny
Zvládne správné tvary psacího písma celé abecedy Dokáže opsat a přepsat jednoduché texty Upevňuje si hygienické návyky spojené se psaním	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Psaní	-psychohygiena -poznávání lidí -mezilidské vztahy – komunikace -kooperace a kompetice -řešení problémů	Tabule se vzorovým písmem
Rozlišuje větu,slovo,slabiku a hlásku Umí rozdělit slova na konci řádku Rozděluje hlásky na samohlásky, měkké, tvrdé a obojetné souhlásky Zná gramatiku měkkých a tvrdých souhlásek Zdůvodňuje a píše správně u-ú-ů Rozlišuje zvukovou a psanou podobu slabik dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě Rozlišuje druhy vět podle postoje mluvčího Učí se poznávat slovní význam – slova nadřazená,podřazená,protikladná Seznamuje se se základními slovními druhy – podstatná jména,slovesa,předložky a spojky Rozlišuje vlastní jména osob a zvířat Pozná párové souhlásky - podobu na konci i uprostřed slov Umí z paměti abecedu,učí se jejímu praktickému využití Rozlišuje větu jednoduchou a souvětí	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Jazykové vyučování	VDO -občan,obč.spol.a stát EGS -Evropa a svět MULTIKULT.V. -lidské vztahy -etnický původ MEDIÁLNÍ V. -čtení s porozuměním PRVOUKA -přírodní tematika v ČJ HV,VV,PČ	Pracovní listy Didaktické pomůcky Počítače
Umí tvořit smysluplné věty,učí se vyjadřovat své myšlenky Používá základní formy společenského styku- oslovení,poděkování,pozdrav,prosba,aj. Při vypravování se učí dodržovat časovou a dějovou posloupnost Zvládá jednoduchý popis	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Komunikační dovednosti		Zvukové nahrávky liter.textů Dramatizace Praktické činnosti a hry

3. ročník (8 hodin týdně)

Rozvoj čtenářských dovedností:

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- objasňování významu slov a slovních spojení
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku
- vymýšlet názvy pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky
- vyjadřovat obsah ilustrací k přečtenému textu
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí zpaměti
- čtení dětských knih přiměřených věku – zapsat a zapamatovat si jméno autora, název knihy, vyjádřit obrázkem nebo několika větami to, co žáka z knihy zaujalo
- učit se odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy)

Psaní:

Procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech spolu spojených nějakým významem. Např.: náradí, které má tatínek; stromy, o kterých se učíme, apod. (psaní s porozuměním).

Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma.

Pozvolna se snažíme při dodržení úhlednosti písma psaní zrychlovat.

Jazyková výchova:

Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili:

- věta, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních

- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují:

- význam slov
- obojetné slabiky
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich poznávání v jasných případech
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat a věcí
- rod a číslo podstatných jmen
- pádové otázky
- poznávání sloves – osoba, číslo, čas
- seznámení s časováním sloves
- psaní i, í ve slovesech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil ...)

Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou 3. ročníku až do konce roku. Toto učivo je třeba procvičovat krátce, často, s porozuměním a vysvětlováním. Důraz je třeba dát na tvořivou práci žáků s vyjmenovanými slovy a jejich aplikaci též v jiných vyučovacích předmětech.

Vhodným způsobem je třeba s výukou vyjmenovaných slov propojovat poznávání slovních druhů a pravopis vlastních jmen. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají jako izolované celky, ale navzájem se prolínají. Velký význam má předučování některého učiva už v 1. a 2. ročníku.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti Umí číst potichu i předčítat nahlas Orientuje se v textu Využívá četbu jako zdroj poznatků Umí reprodukovat text	Uč, řp, kom, sope, ob, prac	Čtení	OSV -rozvoj schopn.poznávání -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -poznávání lidí -mezilidské vztahy –	Mimočítanková četba Encyklopedie Slovníky Využití školní knihovny

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
<p>Umí abecedu, řadí slova podle abecedy Rozpozná znělé a neznělé souhlásky, zdokonaluje se v jejich užívání Zná obojetné souhlásky, učí se vyjmenovaná slova a jejich pravopis Určí slovní druhy- podstatná jména, slovesa, předložky a spojky Pozná podstatné jméno, učí se určit rod, číslo a pád podst. jm. Pozná sloveso, učí se určit osobu, číslo a čas sloves Pozná předložky a umí je napsat s podst. jmény Zdokonaluje se v psaní vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování Porovnává významy slov- slova nadřazená, podřazená, souřadná, opačná, souznačná Pozná větu jednoduchou a souvětí Spojuje věty do souvětí vhodnými spojkami</p> <p>Ve všech písemných projevech dbá na úpravu Má osvojené hygienické návyky spojené se psaním</p>	Uč,řp, kom, sope, ob, prac	Jazykové vyučování	komunikace -kooperace a kompetice -řešení problémů VDO -občan, obč.spol.a stát EGS -Evropa a svět -jsme Evropané MULTIKULT.V. -lidské vztahy -etnický původ -multikulturalita MEDIÁLNÍ V. -čtení s porozuměním PRVOUKA -přírodní tematika v ČJ HV, VV, PČ	Pracovní listy Didaktické pomůcky Počítače Pravidla pravopisu Nástěnné tabule
<p>Je schopen vyjadřovat své myšlenky a názory Zdokonaluje se v užívání forem spol.styku- omluva, poděkování, žádost, pozdrav... Umí vypravovat podle osnovy Zdokonaluje se v popisu Umí napsat adresu, přání a pozdrav</p>	Uč,řp, kom, sope, ob, prac	Komunikační dovednosti		Zvukové nahrávky liter.textů Dramatizace Praktické činnosti a hry

D) Očekávané výstupy na konci 1. období:

- číst plynule s porozuměním nahlas i potichu krátké přiměřeně náročné texty
- rozumět přiměřeně krátkému čtenému sdělení a umět ho reprodukovat
- uvědomit si potřebu výrazného zřetelného čtení a správné výslovnosti
- rozlišovat texty psané v próze a ve verších
- rozlišovat texty krásné literatury a texty naučné
- dokázat z jednoduchých textů vybrat informaci, kterou považuje za důležitou
- přednášet z paměti báseň i část jednoduchého prozaického textu
- podle svých schopností jednoduše reprodukovat krátký přečtený text, popřípadě ho doplnit vhodnou ilustrací
- rozlišovat věty v mluveném a psaném projevu, velké písmeno na začátku věty
- rozlišovat druhy vět (oznamovací, tázací, rozkazovací, přací), znaménka za větami
- správně vyslovovat a psát dlouhé a krátké samohlásky
- osvojit si pravopis
 - slov s tvrdými a měkkými slabikami
 - slov se slabikami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě

- slov se souhláskami uprostřed a na konci (znělé, neznělé)
- obvyklých vlastních jmen
- předložkových výrazů
- i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slov (pravopis vyjmenovaných slov a nejběžnějších slov příbuzných)
- rozlišovat slovní druhy v jasných případech
- znát pádové otázky
- umět stručně popsat jednoduchý děj nebo předmět
- vyprávět vlastní zážitky

Anglický jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
- činnostní formou naučit žáky základní slovní zásobu z jim blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty)
- činnostní formou výuky naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a manuálních činností zahrnutých v pracovním sešitě
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory
- rozumět jednoduchým pokynům v anglickém jazyce a reagovat na ně
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené jednoduché texty v anglickém jazyce
- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
- postupně začít chápat význam znalosti angličtiny pro život
- aktivní účastí žáka na výuce anglického jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznaných slov a frází

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 3. ročníku vyučujeme:

- a) komunikační dovednosti (schopnost domluvit se v angličtině)
- b) slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané; porozumění řeči mluvené,
- c) mluvnici a pravopis;
- d) dramatickou výchovu
- e) základní poznatky o anglicky mluvících zemích

B) Charakteristika výuky:

Výuka anglického jazyka v 1. období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je v tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Abychom toho dosáhli, musí být vyučovací hodiny angličtiny v průběhu celého roku prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a

písničkami. Při výuce je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.

V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy s činnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem – s tzv. názorem, a to v každé hodině. To je základem k tomu, aby se anglickému jazyku učil každý žák s chutí a věřil, že bude mít úspěch.

Využíváme zvukových nahrávek, anglických říkanek a písniček, z nichž některé se žáci učí z paměti.

C) Obsah učiva ve 3. ročníku (3 hodiny týdně)

- odlišné hlásky – jejich fonetický přepis pro čtení výslovnosti v učebnici (ve slovníku), například ve slovech: **black, white, a dog, the dog, three**
- odlišná výslovnost hlásek, které známe z češtiny, například ve slovech: **red, a pig, a kitten, a teddy, I have, is**
- odlišný pravopis – náhled do problematiky, která bude uceleně vyučována v dalších ročnících, ve 3. ročníku pouze:
 - němé e: have
 - odlišné psaní hlásek: grey, fish, a chicken
 - dvojí čtení: zavřená (otevřená) slabika: a cat / a cake atd.
 - ustálený pravopis: green, leaf, yellow, a kitten, a teddy
 - slova souzvučná (homonyma): two / too ...
- člen jako součást podstatného jména:
 - počítatelná a nepočítatelná podstatná jména
 - nácvik použití členu na skutečnosti prožívané žákem spolu s učitelem ve třídě
- podstatná jména – množné číslo pravidelných podst. jmen: the toys, the cats
- osobní zájmena:
 - kvůli obtížnosti vyučujeme pořadí: 1. osoba: I, we
2. osoba: you
3. osoba: it, they, he (Mr. Black), she (Ms Black);
- některá zájmena přivlastňovací: my, your
- spojení přídavného + podstatného jména: a little dog, a big house
- spojení zájmena přivlastňovacího + podstatného jména: my teddy, my doll
- spojení číslovky základní + podstatného jména: one cat, two cats
- základní slovesa – přítomný čas prostý
 - časování základních probíraných sloves: I work, you work...
 - časování nepravidelného slovesa „to be“ (kladné i záporné věty, tvoření otázky: I am, You are not. Is he?
 - časování nepravidelného slovesa „to have“ – kladné věty
 - ustálená spojení s modálním slovesem „can“ – kladné věty a otázky: I can write (umím). Can I have... ? (mohu)

- ustálené slovní spojení se slovesem „like“: I like cats.
- základní slovesa – přítomný čas průběhový (jen kladné věty)
- základní předložky: in, on, under
- věty oznamovací – větné vzory: I have a cat. This is a cat. It is on the table. There is a book. I work. I work at a shop. I like my job. I am working now..I can write. (umím) Can I have a cake? (mohu)...
- věty rozkazovací – pokyny: Give me a pen! Help me! Write! Draw! Open your book! Shut your book! Sit down! Stand up! Come in!...
- věty tázací – obrácený slovosled: She is. – Is she?

V 1. pololetí poskytneme dětem nezbytný úvod do jazyka:

- seznamujeme je s anglickými hláskami na základě názvů barev, hraček a čísel
- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení celých vět na krátkých příbězích
- učíme děti mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací, činnostmi s předměty nebo s obrázky
- naučíme děti rozumět jednoduchým větám a pokynům ve třídě
- radost z uměleckého prožitku s použitím anglického jazyka poskytneme nácvikem velmi jednoduchých básniček a říkadél (žáci je mohou obměňovat s využitím osvojené slovní zásoby)

V 2. pololetí se výuka zaměří na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka:

- postupně nacvičujeme čtení fonetického přepisu angličtiny
- postupně probíráme a opakujeme tvary jednotného a množného čísla podstatných jmen, zájmena osobní – podměty, shodu podmětu s přísudkem, závazný slovosled anglické věty

Výuka gramatiky probíhá současně s vytvářením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy a spoje procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, číst je a opakovat. Protože jim rozumějí a znají některá slovíčka, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na spolužákovy otázky. tímto způsobem probíhá výuka gramatiky s pomocí činností v průběhu celého roku, jak je uvedeno už v bodě B.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby Zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal Rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu Rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen	K.uč.	Čísla do 20, barvy ,zvířátka, části oblečení,části lidského těla ..slovní zásoba z tématických celků Fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky, vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov Tematické okruhy - rodina, jídlo, zvířata, kalendářní rok – Christmas, Easter		

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
pomalou, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu Přiradí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení Píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy				
Rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje	K.uč.,kom.,	Pozdravy.rozloučení,představování se,vyjádření souhlasu a nesouhlasu,sdělení záliby,reakce na pokyny	OSV –sociální rozvoj - komunikace	
Rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova	K.uč.,řp	Abeceda ,jednoduchý spelling – jméno ,čtení z autentických textů,psaní tématické slovní zásoby,používání slovníku s výslovností	OSV – soc. rozvoj –kooperace a kompetice	
Pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění	K.kom.,	Otázka, zápor,jednoduché použití have got,haven't got, can, osobní zájmena,jednoduché dialogy		
Používá abecední slovník učebnice	K.uč.,prac.,	Abeceda, hláskování jména		

D) Očekávané výstupy:

- žák pozdraví při setkání a loučení
- požádá o něco a poděkuje, umí specifikovat určitý počet
- jednoduše objedná nejběžnější jídlo a pití v restauraci
- naváže konverzaci s novým kamarádem – cizincem, představí se a zeptá se na jméno, zeptá se na věk a řekne svůj, řekne, co má a co nemá rád
- čte s porozuměním jednoduchý text
- rozumí jednoduchému pokynu a dovede ho splnit
- získá jazykovou zručnost pro schopnost obměny jednoduché informace
- slovní zásoba se pohybuje v rozsahu 70 slov, z nichž 20% tvoří základní kameny anglické gramatiky
- z paměti reprodukuje několik básniček, říkanek a písniček v angličtině

Děti získají skutečný základ pro další studium anglického jazyka v těchto oblastech:

- a) Oblast **fonetiky**: rozlišují anglické hlásky od českých a umí je vyslovit.
- b) Oblast **slovní zásoby**: barvy, čísla, běžné hračky a zvířata, osoby, příbuzenské vztahy, jídlo, pojmy: ten, nějaký, malý, velký, starý, ano, ne Mr., Ms.
- c) Oblast **mluvnice**: člen určitý a neurčitý, jednotné a množné číslo podstatných jmen, užívání sloves v přítomném čase prostém, slovesa mít, mít rád, být, užívání sloves v přítomném čase průběhovém (kladné věty), zájmena osobní - podměty a jejich použití ve větě, některá zájmena přivlastňovací, předložkové vazby s „on, in, under“.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST:

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

Matematika

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka;
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům;
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat;
- využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich;
- prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků;
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům;
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití.

B) Charakteristika výuky:

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy:**

a) Číslo a proměnná:

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom se dbá na tři složky:

- dovednost (provádění početních operací);
- algoritmičké porozumění (proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení a pozorování žáků, hovor o pozorovaném);
- významové porozumění (umět operaci propojit na reálné situace – nejlépe za pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací).

b) Závislosti a vztahy:

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislostí navazuje v dalších obdobích práce s tabulkami, diagramy a grafy.

c) Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy:

Jejich řešení je do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky. Při nich je třeba uplatňovat uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení. Učí se řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď.

Matematika svým charakterem vyžaduje **činnostní pojetí**.

Do první třídy přicházejí děti s nestálou a rozptýlenou pozorností, mnozí neumějí naslouchat. Hodiny matematiky dávají prostor k tomu, aby se žáci učili pozorně naslouchat slovům učitele. Pojmy čísel první desítky a početní výkony s nimi prováděné se vyvozují *zásadně pomocí žákovských pomůcek* a to hlavně konkrétních věcí a dále pomocí zástupného názoru a obrázků. Vždy ve spojení s manipulací každého žáka s uvedenými pomůckami. Tyto činnosti pomáhají lehce podchytit pozornost žáků. To také napomáhá tomu, že lze brzy individuálně pracovat s celým žákovským kolektivem, docílit pozornosti všech žáků. Pomůcky v ruce žáků a činnosti s nimi umožňují učiteli okamžitou zpětnou vazbu a možnost reagovat na úroveň zvládnutí učiva žáky.

Velmi dobrým prostředkem k rozvoji pozornosti i k projevu míry pochopení probíraného matematického učiva jsou *hovory žáků k činnostem*, při kterých početně vyjadřují své zkušenosti. Rozvíjí se přitom schopnost žáka vyjadřovat své myšlenky, posiluje se sebedůvěra žáka v jeho schopnosti.

Výchova pozornosti a sebedůvěry je úzce spjata s výchovou smyslu pro zodpovědnost, nyní za vlastní práci ve škole a za její výsledky, později pak za práci prováděnou v zaměstnání. Smysl pro odpovědnost za vlastní práci je úspěšně vytvářen, je-li žák brzy veden k samokontrolě. K tomu je v materiálech připravených pro činnostní výuku věnováno hodně prostoru.

Velký význam v matematice má *aktivita žáků*. Činnostní formy učení dávají dostatek možností k jejímu neustálému podněcování.

Činnostní učení matematice není založeno na výsledcích, které se objeví hned po jedné hodině činností zařazených do výuky náhodně, odděleně. *Toto učení naopak vyžaduje aplikaci činností do celého souboru hodin*. Uvědomujeme si, že ani jeden návyk se nemůže vytvořit jen v jedné hodině. Ani jeden matematický pojem nemůže být utvrzen během jedné vyučovací hodiny. Je nutné v řadě vyučovacích hodin po sobě následujících nechat daný pojem postupně nechat objevit a přijmout všemi žáky, poznané učivo krátce v každé hodině procvičovat a nechat ho obohacovat novými žákovskými nápady a zjištěními. Každá vyučovací hodina, která je zařazena do určitého systému činností svým dílem přispívá k vytvoření a upevnění vykládaného pojmu, každá vyučovací hodina také individuálně přibližuje žákovi určité nové vědomosti. Proto musí dostat každý žák dostatečný prostor k pochopení učiva a k dovednosti o něm hovořit.

V systému vyučovacích hodin činnostního učení matematice nové učivo vyplývá z předcházejícího a zároveň je základem a oporou pro učivo následující. Když se snažíme toto dodržet a v tomto systému vyučovat, často se stane, že žáci nové učivo objeví sami a často jim ani nepřipadá nové. K tomu je třeba žákům dopomoci určitým upozorněním učitele, otázkou nebo doporučením, co pozorovat. *Žákům je třeba dát dostatečný prostor na objev poznávaného jevu i na jeho zvládnutí a procvičení*.

Nové učivo předkládané žákům za pomoci individuálních činností se zvolenými konkrétními pomůckami nebo jinými prostředky ke zkonkrétnění vytvářených pojmů, vede k jejich pochopení. Velkou mírou přitom napomáháme rozvoji správného uvažování žáků.

Řešení úloh spojené s individuálními činnostmi žáků doprovázené jejich schopností formování slovního vyjádření úloh a odpovědí, můžeme hodnotit jako *nejmocnější prostředek*

rozvoje chápavosti dětí. Při tomto učení dovedeme postupně všechny žáky k tomu, že se dovedou o učeném jevu vyjadřovat v matematice jasně, souvisle a přesvědčivě.

Činnostní učení matematice v rukou učitele, který ho neformálně uplatňuje, je jemný a dokonalý nástroj, pomocí něhož učitel upoutává snadno pozornost žáků, probouzí jejich představivost a uvádí do pohybu postupně myšlení každého žáka.

Při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem. Úsilí, které žáci vynakládají, působí příznivě na jejich rozumový vývoj. Rozvíjena je přitom samostatnost žáka i jeho tvořivost.

Podmínky pro dosažení dovednosti žáka správně řešit slovní úlohy jsou:

- praktické činnosti, které odpovídají určité úloze
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení, odpovědi náležející dané úloze závěrů
- dovednost samostatně vymyslet a formulovat úlohu podobnou k úlohám právě řešeným
- nechat žáky vymýšlet úlohy s praktickým, jim blízkým obsahem a též jim takové úlohy předkládat k řešení
- obtížnější úlohy řešit až po dokonalém zvládnutí úloh jednoduchých

Při řešení slovních úloh se ukazuje, že někteří žáci teprve po řešení úloh ze života tak, jak ho znají, začínají chápat smysl, cíl a význam řešení slovních úloh.

Učebnice a pracovní sešity, které jsou připravené k činnostnímu učení matematice, předkládají mnoho slovních úloh ze života, čímž jsou také dětem blízké a jasné. Metodické postupy v nich zvolené nejsou jednotvárné, upoutávají žáky, budí jejich zájem, mobilizují jejich pozornost.

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje:

- naučit žáky pozorně vnímat, co říká a dělá učitel a co odpovídají spolužáci
- učit žáky soustředit se na své činnosti, reagovat na upozornění učitele, vnímat práci a vyjadřování spolužáků
- pravidelným zařazováním činností do výuky dosáhnout při nich zručnosti žáků
- používat činnostních metod k dosažení aktivity žáků a jejich spoluúčasti při učení
- individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- poskytnout každému žákovi dostatečný prostor k tomu, aby měl možnost vníknout do podstaty problému, o kterém se hovoří ve vyučování
- pestré změny forem práce v průběhu roku, rozmanitost používaných pomůcek a tím dosažení zajímavosti výuky
- každodenní činnosti žáků, každodenní zpětnou vazbu mezi učitelem a žáky, to pak pomáhá učiteli vnímat a pomoci rozvíjet osobnost každého z nich
- aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter, neboť tam kde tomu tak není, nebývá ani dobrý prospěch
- do vyučování často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující dítě, to co dítě vidí, v čem má přímou účast, to potom snadno zařazuje do svých početních úvah a myšlenek
- časté sestavování úloh ze života samotnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek a odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva
- propojování výuky matematiky s ostatními předměty, zvláště s prvoukou

Při vyučování matematice v prvním období základního vzdělávání chceme vždy při probírání určitého učiva:

- dát žákům první pojetí daného problému a motivovat je
 - užitím názorných pomůcek a konkretizací je dovést postupně k pochopení problému, který je dán novou učební látkou
 - provádět třídění a srovnávání naučených vědomostí s vědomostmi již osvojenými
 - provádět cvičení s praktickým užitím získaných vědomostí
 - nechat žáky samostatně vymýšlet slovní úlohy, které vycházejí z jejich zkušeností
 - provádět cvičení k zautomatizování určité početní operace
 - nechat žáky při praktických činnostech objevovat potřebu nového početního výkonu
- Látku pro ústní počítání je třeba volit tak, aby přispívala k dosažení dobrého zvládnutí učiva.

V prvním období základního vzdělávání necháváme žáky pokud možno matematické poznatky za pomoci přímé účasti učitele při činnostním učení objevovat a formulovat je svými slovy. Učitel pak matematický pojem upřesní a správně ho formuluje.

Na co je třeba upozornit, je *časté zařazování počítání z paměti* a to po celé první období základního vzdělávání. Při počítání s malými čísly by nikdy nemělo být počítání z paměti nahrazováno písemných počítáním.

Po celé první období se v matematice kladou *základy počítání z paměti*. Žáci se učí způsoby pamětného sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru do 100 i do 1000. Počítání slovních úloh z paměti je třeba vždy spojovat s vysvětlením žáka, jak k výsledku dospěl. V průběhu 1. – 3. ročníku je třeba, aby každý žák vyřešil mnoho jednoduchých slovních úloh. To není možné realizovat tehdy, když bychom přitom měli vyžadovat klasické zápisy každé úlohy. Při řešení slovních úloh z paměti může žák používat konkrétní názor, nákres, náčrt a jiné svoje zobrazení a z něho formulovat výsledek a vysvětlit, jak k němu dospěl. U celé řady slovních úloh řešených činnostně z paměti mohou žáci objevit několik způsobů řešení úlohy. Zájem žáků o počítání z paměti se dobře probouzí vhodnou motivací a poznáním, že je v jeho schopnostech úlohy řešit.

C) Obsah učiva

1. ročník (4 hodiny týdně)

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5 – numerace vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti čísel)
- porovnávání počtu věcí
- sčítání a odčítání přirozených čísel zavedené manipulačními činnostmi (do 5)
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace i s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace

- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku)
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů a těles, využití vhodných stavebnic

Výuka matematiky má v 1. ročníku činnostní charakter. Vysvětlování početních výkonů se v 1. a 2. ročníku provádí na základě činnosti se skupinami předmětů. Názornému počítání slouží též jednoduché obrázky a značky kreslené dětmi. Při vytváření pojmu čísel a početních výkonů se přechází od činností s trojrozměrnými předměty k při- praveným pomůckám (kolečka, peníze, vystřižené obrázky) až ke kreslenému názoru v pracovních sešitech a názoru demonstračnímu. Také vytváření slovních úloh a jejich obměny vychází z věcného názoru, především je však třeba využívat individuální žákovský přístup.

Velmi vhodným tématem slovních úloh je obchodování spojené s manipulací s penězi.

Matematika celého 1. ročníku je vyučována hlavně v souvislosti s učivem prvouky, ale také v souvislosti s učivem českého jazyka (vymyšlení slovních úloh, vytváření otázek, vyjadřování se k činností).

Podle podmínek školy se mohou děti ve vyučování seznamovat s prací na počítači a využívat v matematice jednoduché počítačové hry, hlavně vhodné k procvičování vidění počtu věcí, přiřazování čísla k určitému počtu věcí, porovnávání počtu věcí a čísel a též k procvičování početních výkonů.

Tyto dovednosti dále rozvíjíme v následujícím 2. a 3. ročníku základního vzdělávání. Počítačových her lze využívat k procvičování učiva nejen matematiky, ale i dalších vyučovacích předmětů.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

zkratky pro zápis kompetencí

k učení:	uč
řešení problémů:	řp
komunikativní:	kom
sociální a personální:	sope
občanské:	ob
pracovní:	prac

Ročník: 1.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Zná číslice 0 až 20, umí je napsat a přečíst Zná význam slov méně, více, první, poslední, větší, menší apod. Umí seřadit čísla vzestupně i sestupně Umí zakreslit čísla do 20 na číselnou osu Zná a používá matem. symboly +, -, =, <, > Umí zapsat, přečíst, vyřešit příklady na sčítání a odčítání do dvaceti bez přechodu přes desítku Provádí rozklad na desítky a jednotky Řeší jednoduché slovní úlohy	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Počítání do 20	OSV -rozvoj schopností poznávání -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -poznávání lidí -komunikace -kooperace a komp. -řešení problémů -hodnoty, postoje,	Potřeby k vytváření mat. představ (názorné pomůcky- kolečka, knoflíky, karty s čísly, kostka..) Prac.listy

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Umí pojmenovat jednoduché geom. útvary- čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník Modeluje jedn. geom. útvary v rovině Pozná geometrická tělesa – krychle, koule, kvádr, válec Geom. útvary třídí podle tvaru, velikosti, barev Orientuje se v prostoru – nahoře, dole, před, za apod.	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Geometrie	praktická etika VV -znázornování, užití barev PČ-vystřihování - modelování ČJ	Modely geom.tvarů a těles, plastelína,špejle
Zná značku pro litr, kilogram, metr, korunu	Uč,řp,prac	Jednotky		Názorné pomůcky
Umí zapsat a vyřešit příklady na sčítání a odčítání s přechodem přes desítku	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Počítání do 20 s přechodem přes desítku	-čtení s porozuměním PRV -slov.úlohy s přír. tematikou	Dětské peníze Počítadlo Číselná osa Obrázková matematika

2. ročník (5 hodin týdně)

- opakování učiva z 1. ročníku:
 - rozklady čísel do 10
 - numerace do 20
 - porovnávání čísel
 - automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
 - jednoduché slovní úlohy spojené s názorem
- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků
- přirozená čísla do 100 – numerace - vytváření představ čísel na základě názoru:
 - posloupnost přirozených čísel
 - počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
 - čtení a zápis čísel, číselná osa
 - porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
 - zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou
- sčítání a odčítání v oboru do 100
 - sčítání a odčítání násobků 10
 - sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie (typy: $32 + 6$; $57 - 4$; $30 + 7$; $90 - 8$)
 - sčítání a odčítání s přechodem desítek (typy: $49 + 5$; $25 + 30$; $71 - 4$; $93 - 20$; $80 - 15$)
 - sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: $23 + 41$; $68 - 34$)
 - vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování);
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)

- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních.

Výuka matematiky ve 2. ročníku má i nadále činnostní charakter. Všechny činnostní a počtářské dovednosti získané v 1. ročníku se využívají, dále rozvíjejí a pokračuje též rozvoj řečových dovedností žáků. Postupně se u žáků vytváří dovednost matematického vyjadřování.

Číselný obor se rozšiřuje do 100 číselně, hlavně na základě manipulací s penězi a obrázkového názoru. Zdůrazňuje se řešení slovních úloh, neboť při jejich řešení se rozvíjí logické myšlení žáků a současně se upevňují a automatizují početní výkony. Automatizace početních výkonů vzniká na základě dokonalého pochopení probíraných algoritmů a logického myšlení žáků. Matematické dovednosti se ve 2. ročníku rozšiřují o početní operaci – násobení, která je vyvozována na základě činností s konkrétním názorem.

Násobení má přitom žák možnost objevit z opakovaného sčítání. Činnosti vedoucí k tomuto objevu a jeho ověřování je třeba provádět s různými pomůckami, vhodnou pomůckou jsou peníze. Spoje násobitek 2, 5, 10 se v podstatě připravují již od 1. ročníku při opakovaném přičítání určitého čísla. Ve 2. ročníku tuto zkušenost žáků využijeme. Na základě činností žáci pochopí princip násobení a později i to, jak lze násobilky využít v praktickém životě. Obojí je základním předpokladem ke tvorbě slovních úloh na násobení žáky a k automatizaci násobilkových spojů.

Geometrie ve 2. ročníku má motivační charakter. Je především zaměřena na hry s prostorovými a rovinnými tvary. Průpravou pro pozdější provádění náčrtů v geometrii je ve 2. r. kreslení různých rovných a křivých čar, jednotáček apod. Měření délek se provádí na konkrétních předmětech.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 2.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Umí zapsat a vyřešit příklady na sčítání a odčítání do 20 s přechodem přes desítku	Uč, řp, kom, sope, ob, prac	Počítání do dvaceti s přechodem přes 10	OSV -rozvoj schopností poznávání -seberegulace a sebeorganizace	Potřeby k vytváření mat.představ (názorné pomůcky) Prac.listy
Umí zapsat a přečíst čísla do sta Umí zakreslit čísla do sta na číselnou osu Porovnává čísla do sta, umí je seřadit vzestupně i sestupně Sčítá a odčítá čísla do sta Zná význam závorek, počítá příklady se závorkami Využívá a počítá s modely peněz	Uč,řp, kom, sope, ob, prac	Počítání do sta	-psychohygienu -poznávání lidí -mezilidské vztahy -komunikace -kooperace a kompetice -řešení problémů MULTIKULT.V. -lidské vztahy EV	Dětské peníze Počítadlo Číselná osa Názorné pomůcky Obrázková matematika
Učí se provést zápis slovní úlohy Řeší slovní úlohy s výpočty do sta	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Slovní úlohy	-ekosystémy VV -znázornění, užití	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Umí násobit a dělit do 50 Seznamuje se s násobením a dělením do 100	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Násobení a dělení	barev ČJ -čtení s porozuměním	Nástěnná tabule Didaktické pomůcky
Zná pojem bod, přímka, čára, úsečka Narýsuje přímku, lomenou čáru, úsečku dané délky Umí změřit úsečku Pozná geometrická tělesa krychli, kvádr, kouli, válec	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Geometrie	PRV -slov.úlohy s přír. tematikou PČ -vystřihování, modelování	Modely geom.tvarů a těles, plastelína,špejle Rýsovací potřeby
Poznává jednotky délky (m,cm), hmotnosti (kg), objemu (l), času (den,hodina,minuta)	Uč,řp, kom, sope, ob, prac	Jednotky		Měřidla

3. ročník : (5 hodin týdně)

- opakování učiva z 2. ročníku:
 - počítání do 20 s přechodem přes 10
 - numerace do 100
 - sčítání a odčítání v oboru do 100
 - slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně
 - sčítání a odčítání do 100, příklady typu: $36 + 17$; $65 - 28$
- písemné sčítání do 100
- písemné odčítání do 100 se zkouškou sčítání
- slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
- násobení a dělení v oboru násobílek do 100, automatizace spojů
- slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- násobení dvojciferných čísel jednociferným číslem
- užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
- přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace:
 - vytvoření představy čísel na základě názoru (peníze, čtvercová síť – činnosti žáků)
 - posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
 - čtení a zápis čísel
 - práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci)
 - porovnávání čísel
 - zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky
- sčítání a odčítání v oboru do 1 000:
 - sčítání a odčítání z paměti, příklady typu:
 $241 + 7$; $322 - 3$; $530 + 40$; $490 + 60$; $380 - 20$; $240 - 50$; $300 - 8$; $600 - 40$

(při sčítání a odčítání čísel z paměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)

- písemné sčítání dvou trojčiferných čísel, odhady výsledků
- písemné odčítání dvou trojčiferných čísel, kontrola svého výpočtu sčítáním
- slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, první samostatné zápisy slovních úloh (na porovnání dvou trojčiferných čísel, sčítání a odčítání dvou trojčiferných čísel, na vztah o několik více, o několik méně)
- provádění odhadu předběžného výsledku řešení
- slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
- rýsování přímek, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímek
- bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka – její označování a měření délky
- jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody
- čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy)
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody

Vyučování matematice ve 3. ročníku je stejně jako v předcházejících ročnících názorné, často spojené s aktivní činností všech žáků. Žakovských činností využíváme při výkladu i procvičování učiva. Velmi vhodné jsou činnosti s penězi, např. při obchodování, činnosti práce na číselných osách (využití čtverečků z tvrdšího papíru, nejlépe o straně 2 cm), činnosti s kolečky (názorné rozlišování úsudků).

Pojetí početních výkonů jak byly vysvětleny v 1. a 2. ročníku se ve 3. r. nemění. Ve 3. ročníku se algoritmy početních postupů pamětného počítání rozšiřují o poznání algoritmů písemného sčítání a odčítání. Slovní úlohy tvoří nedílnou součást učení početních výkonů. Velký význam mají slovní úlohy, které využívají číselné údaje z prostředí, které žáci znají.

Zařazování počítačových programů k procvičování učiva matematiky může být ve 3. ročníku pro žáky velmi oblíbenou činností.

V geometrii je třeba vést žáky tak, aby rozuměli krátkým textům úloh s geometrickým obsahem a aby dokázali popsat jednoduchý geometrický obrázek.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Násobí a dělí v oboru malé násobilky Řeší slovní úlohy s pomocí malé násobilky Učí se dělení se zbytkem Seznamuje se s násobením a dělením mimo obor násobílek Seznamuje se s písemným násobením jednociferným činitelem	Uč,řp, kom, sope ob,prac	Násobení a dělení do 100	OSV -rozvoj schopností poznávání -seberegulace a sebeorganizace -psychohygienu -poznávání lidí -mezilidské vztahy	Potřeby k vytváření mat.představ (názorné pomůcky) Prac.listy

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Umí sčítat a odčítat dvojciferná čísla z paměti (typ příkladů 34+25, 67-56) Umí sčítat a odčítat dvojciferná čísla písemně Řeší slovní úlohy v oboru do sta	Uč,řp, kom, sope ob,prac	Počítání do 100	-komunikace -kooperace a kompetice -řešení problémů MULTIKULT.V. -lidské vztahy EV -ekosystémy	Dětské peníze Počítadlo Číselná osa Názorné pomůcky Obrázková matematika
Umí zapsat a přečíst čísla do tisíce Umí porovnávat, seřadit vzestupně a sestupně čísla do tisíce Umí zakreslit čísla do tisíce na číselné ose Učí se sčítat a odčítat z paměti i písemně Řeší slovní úlohy v oboru do tisíce Seznámí se se zaokrouhlováním na desítky a stovky	Uč,řp, kom, sope ob,prac	Počítání do 1000	VV -znázorňování, užití barev ČJ -čtení s porozuměním PČ -vystříhování, modelování PRV	Nástěnná tabule Didaktické pomůcky
Zná jednotky délky mm, cm, dm, m, km Jednotky délky používá k měření Umí změřit rozměry geom. útvarů (úsečka, čtverec, obdélník apod.) a vyjádřit je ve vhodných jednotkách Seznamuje se s jednotkami hmotnosti – g, kg, t objemu – l, hl času – hod., min., s	Uč,řp, kom, sope ob,prac	Jednotky	-slov.úlohy s přír. tematikou	Měřidla
Umí narýsovat a označit bod, přímku, polopřímku, úsečku, Učí se rýsovat trojúhelník, obdélník, čtverec – ve čtvercové síti, pozná vrcholy a strany Zná pojem opačná polopřímka Zná význam pojmu průsečík, umí rozlišit různoběžky a rovnoběžky Pozná jehlan a kužel	Uč,řp, kom, sope ob,prac	Geometrie		Modely geom.tvarů a těles, plastelína, špejle Rýsovací potřeby

D) Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice:

- žáci zvládnou numeraci do 100, zobrazí číslo na číselné ose
- dobře v oboru do 100 zvládnou čtyři základní početní výkony: sčítání, odčítání, násobení, dělení, a to hlavně z paměti
- na základě činností s konkrétními předměty nebo s využitím kresleného názoru řeší správně slovní úlohy, při sestavování úloh využívají přitom svých zkušeností
- mají zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku v oboru do 100
- dovednosti početních výkonů s čísly do sta umí využívat k řešení jednoduchých úloh z praktického života, dovede jednoduché slovní úlohy vymýšlet i řešit
- umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně a užívat jich jak u čísel nepojmenovaných, tak u čísel pojmenovaných v oboru do 100
- dovedou psát, porovnávat a zaokrouhlovat čísla do 1000
- správně sčítají a odčítají písemně dvě trojciferná čísla a provádějí odhad výsledku

- řeší činnostně s penězi slovní úlohy na téma obchodování

S numerací a počítáním v číselném oboru do 1000 je třeba začít až po dokonalém zvládnutí numerace a počítání v oboru do 100. Rozšíření číselného oboru do 1000 je zařazováno až do 2. pololetí 3. ročníku. Proto se dobré zvládnutí všeho učiva náležejícího do číselného oboru do 1 000 nemůže předpokládat u všech žáků na konci 3. ročníku.

Dále na konci 1. období žák:

- rozlišuje základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule)
- zná základní jednotku délky 1m, ví, že $1\text{ m} = 100\text{ cm}$
- zná jednotky času: 1 hodina, 1 minuta, rozlišuje je a ví, že $1\text{ h} = 60\text{ min}$
- zná základní jednotku užívanou při vážení: 1 kg
- rýsuje rovné čáry podle pravítka
- rozlišuje přímku a úsečku
- dovede označit bod, přímku, úsečku
- základní obrazce dovede načrtnout a popsat

Matematika v tomto období rozvíjí paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klade základy logického úsudku.

Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí důslednost, tvořivost sebedůvěru, sebekontrolu aj.

V systému individuální práce se slabšími žáky v matematice v prvním období základního vzdělávání má mimořádně velký význam správné a hojné používání názorných pomůcek, kreslených znázorňování, cvičení v sestavování vlastních úloh, řešení úloh z paměti.

Systém činnostního učení, který používáme opět ukazuje, že se v pedagogické praxi při učení základů matematiky v prvním období základního vzdělávání, nemusí vyskytovat beznadějně situace. Při dodržování základních zásad a metod činnostního učení, dosahujeme uspokojujících výsledků i u žáků s diagnostikovaným opožděným vývojem nebo různými dys problémy.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je v 1. - 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu prvouka.

Úpravy pro témata Finanční gramotnost, Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, Dopravní výchova, Zdraví (sexuální výchova, rodina, ochrana před nemocemi, aj.), Korupce, Obrana vlasti prostupují více předměty napříč jednotlivými ročníky a jsou seřazeny podle vzdělávacích oblastí.

Prvouka

A) Výchovně vzdělávací cíle:

učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory
učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví
naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních

B) Charakteristika výuky:

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusování, při zacházení s různými nástroji a předměty. Činností vyučování prvouce podněcuje aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, to je výtvarně i písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky i exkurse.

V prvouce se věnujeme:

poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky,...)
procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti,...
ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce

technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)
pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režim dne
mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník (2 hodiny týdně)

škola a její blízké okolí
pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu
příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli
rodina a život v rodině
zima a zimní svátky, bezpečnost živočichové a rostliny v zimě
člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky
zdravá výživa, režim dne
příroda, rostliny a živočichové na jaře
nejznámější ptáci a domácí zvířata
dny v týdnu, roční období, orientace v čase
nejznámější povolání a výrobky řemeslníků
dopravní výchova – bezpečnost
příroda v létě

V 1. ročníku se žáci učí pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učí se všimnout si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všimají si, jak tyto změny zasahují do života lidí i zvířat.

Učivo je využíváno v průběhu celého roku v matematice, často je propojováno i s ostatními vyučovacími předměty. Jednotlivé činnosti mohou být vhodně různě kombinovány a propojovány i v jiných časových celcích než je jedna vyučovací hodina.

2. ročník (2 hodiny týdně)

škola a organizace školního života
cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova
změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě (využití učiva 1. r. a jeho rozšíření)
zelenina a její druhy
ovocné stromy a jejich plody
rodina, náš domov, obec, vlast
proměny přírody v zimě, zimní sporty
člověk, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc
potravinová a správná výživa
čas, orientace podle hodin, kalendářní rok
práce a volný čas
proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny)

lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy ochrana přírody
proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

Ve všech okruzích učiva prvouky 2. ročníku využíváme zkušenosti žáků a učivo probrané v 1. r., které dále rozšiřujeme. Ve výuce se žáci seznamují s věcmi a jevy blízkého okolí, získávají přehled o průběhu změn ročních dob a jejich vlivu na život rostlin, zvířat i lidí.

I v tomto ročníku je vhodné spojovat učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formu záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměřňujeme.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

zkratky pro zápis kompetencí

k učení: **uč**
řešení problémů: **řp**
komunikativní: **kom**
sociální a personální: **sope**
občanské: **ob**
pracovní: **prac**

Ročník: 1.- 2.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Zná cestu do školy a zpět Zná název školy, orientuje se ve škole Zná jméno třídní učitelky a ředitele školy Chová se ukázněně ve škole i mimo školu Dokáže rozlišit nežádoucí formy chování Umí si připravit pomůcky do školy Udržuje pořádek ve svých věcech, ve školní aktovce Umí si uspořádat pracovní místo	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Jsem školák	OSV -rozvoj schopností poznávání -sebezpoznání a sebepojetí -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -poznávání lidí -mezilidské vztahy	Vycházky Didaktické hry a pomůcky
Rozlišuje proměny přírody na podzim – v parku , v lese, v sadu, na zahradě, na poli	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Podzim	-komunikace -kooperace a kompetice -řešení problémů	Výstavka přírodnin
Zná vztahy mezi rodinnými příslušníky (rodiče, děti, bratr, sestra, teta apod.) Uvědomuje si význam rodinných oslav Postupně si uvědomuje význam rodiny, práva a povinnosti členů rodiny Umí vyprávět o svém domově, bydlišti a okolí	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Rodina Domov	-hodnoty, postoje, praktická etika VDO -občanská společnost a škola MULTIKULT.V. -lidské vztahy	Fotografie Vyprávění
Pozoruje proměny přírody v zimě Rozlišuje a aktivně si osvojuje zimní sporty Zná zimní svátky, seznamuje se s vánočními tradicemi	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Zima	EV -ekosystémy -lidské aktivity a podmínky živ.prostř.	Hry a pobyt venku Vánoční vycházka do lesa Vánoční besídka- tradice

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Umí pojmenovat části lidského těla Zná názvy běžných onemocnění ,ví co dělat v případě úrazu, zná zásady správného chování u lékaře Zná a dodržuje základní hygienické návyky Zná základy správné životosprávy	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Člověk Lidské tělo Osobní hygiena Péče o zdraví, zdravá výživa	-vztah člověka k prostředí MATEMATIKA -slovní úlohy s přír.tematikou ČESKÝ JAZYK -příběhy,bázně a říkadla o přírodě, o mezilidských vztazích VV,PČ -barvy přírodě, práce s přírodninami HV	Encyklopedie Praktické ukázky- ošetření úrazu... Videozáznamy- zdravotní Sledování jídelníčku ŠJ
Uvědomuje si změny přírody na jaře Pojmenovává jarní rostliny,určuje stavbu těla některých rostlin Rozlišuje základní skupiny živočichů, zná domácí zvířata a názvy jejich mláďat Pozoruje jarní práce na zahradě a v sadu Seznamuje se s velikonočními tradicemi	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Jaro	-písně s přír.tem. -zvuky přírody- poslech	Vycházka Výstavka Obrázky a obrazy Encyklopedie Vítání jara
Orientuje se v čase – rok, měsíc, týden, den, hodina Umí vyjmenovat měsíce a dny v týdnu Rozlišuje čas k práci a k odpočinku Vyjmenovává různá povolání	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Lidé a čas Práce a volný čas Věci a činnosti kolem nás		Kalendář Hodiny Pantomima-povolání...
Poznává změny přírody v létě Pečuje o životní prostředí Uvědomuje si význam správného chování v přírodě Poznává české mince a bankovky Uvede příklad využití platební karty Odhadne cenu základních potravin a celkovou cenu nákupu Rozezná nebezpečí různého charakteru v modelových situacích ohrožení bezpečí (neznámá místa, setkání s neznámými lidmi, kontakt se zvířaty, práce s el. médii atd.) označí možná nebezpečí a diskutuje o účinných způsobech ochrany. Přivolá pomoc v případě ohrožení zdraví – čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku, integrovaný záchranný systém Využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uvede možná nebezpečí i způsoby, jak jim čelit Žák odmítá návykové látky, hrací automaty, chápe nebezpečí závislosti Uvědomuje si nebezpečí šikany, sexuálního a jiného zneužívání, brutality a jiné formy násilí (př. v médiích) Uplatňuje základní pravidla chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Léto Finanční gramotnost Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí Návykové látky a zdraví Osobní bezpečí Dopravní výchova		Pobyt v přírodě Čistota okolí školy

3. ročník (3 hodiny týdně)

místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec);

cesta do školy, dopravní výchova:

- světové strany;
- práce s jednoduchým plánkem;
- seznámení s mapou;

země, v níž žijeme (krajina domova, vlast):

- přírodniny
- lidské výrobky

lidé a čas

věci a činnosti kolem nás

neživá příroda – látky a jejich vlastnosti:

- voda
- vzduch
- půda

živá příroda:

- rostliny (druhy rostlin, části rostlin, plody)

rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova

člověk:

- lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly)
- péče o zdraví (zdraví a výživa, první pomoc)

Ve vyučování prvouce ve 3. ročníku navazujeme na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci, povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Orientuje se v místě svého bydliště, v okolí školy, v místní krajině Zná základní údaje z historie a současnosti obce Zná některé lidové a místní zvyky a tradice Seznamuje se s plánem obce Určuje hlavní a vedlejší světové strany Zná základní informace o ČR- hl.město,st.symboly,sousední země,atd.	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Místo,kde žijeme Domov Škola Obec, místní a okolní krajina Naše vlast	OSV -rozvoj schopností poznávání -sebepoznání a sebepojetí -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -poznávání lidí -.mezilidské vztahy -komunikace -kooperace a kompetice	
Orientuje se v rodinných vztazích Uvědomuje si význam rodiny Dodržuje pravidla slušného chování lidí Uvědomuje si práva a povinnosti dětí,žáků,občanů Odvodí význam a potřebu různých povolání a prac.činností	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Lidé kolem nás Rodina Povolání a prac.činnosti	-řešení problémů -hodnoty,postoje, praktická etika VDO -občanská společnost a škola -občan,občanská spol. a stát -formy participace občanů v pol.	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Orientuje se v čase – roč.období,měsíce,hodiny,minuty,sekundy Učí se pracovat s časovou osou Porovnává život dříve a dnes	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Lidé a čas Orientace v čase Časový řád Současnost a minulost	Životě -principy demokracie jako formy vlády EGS	
Rozlišuje přírodniny, lidské výtvo- ry, suroviny Umí pozorovat, rozlišovat a popsat některé vlastnosti a změny látek – barva, chuť, rozpustnost, hořlavost apod. Rozlišuje živé a neživé přírodniny Uvědomuje si jejich význam pro život na Zemi Umí pojmenovat části rostlin Umí popsat projevy života rostlin Zná vybrané kvetoucí a nekvetoucí rostliny a dřeviny (na zahrádkách, loukách, v lese) Zná vybrané hospodářské a léčivé rostliny Pozná běžně se vyskytující jedlé a jedovaté houby a umí je pojmenovat Zná základní rozdělení živočichů – savci, ptáci, obojživelníci, ryby, hmyz Umí uvést hlavní rozlišovací znaky a popsat stavbu těla Ví, čím se liší rozmnožování jednotlivých skupin Rozlišuje domácí a hospodářská zvířata Zná vybraná zvířata volně žijící v určitých přírodních společenstvích (pole, louky, les apod.) Umí vybrané živočichy zařadit do příslušného přírodního společenství Má povědomí o významu životního prostředí Uplatňuje zásady bezpečného chování v přírodě Chrání přírodu	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Rozmanitost přírody Látky a jejich vlastnosti Voda, vzduch,půda, Slunce a Země Živá a neživá příroda Životní podmínky Rovnováha v přírodě Rostliny Živočichové Ohleduplné chování k přírodě Ochrana přírody	-Evropa svět -Jsme Evropané MULTIKULT.V. -lidské vztahy -etnický původ EV -ekosystémy -základní podmínky života -lidské aktivity a problémy živ.prostředí -vztah člověka k prostředí MATEMATIKA -slovní úlohy s přír.tematikou ČESKÝ JAZYK -příběhy,básně a říkadla o přírodě, o mezilidských vztazích - pověsti VV, PČ, HV, TV	
Zná části lidského těla,zákl.vnitřní orgány ,smysly Rozlišuje etapy vývoje člověka Péčuje o své zdraví Uplatňuje základní hygienické,režimové a jiné zdravotně preventivní návyky Dodržuje zásady bezpečného chování Učí se adekvátně reagovat při mimořádných situacích Učí se poskytnout první pomoc Orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích Odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy Rozezná nebezpečí různého charakteru v modelových situacích ohrožení bezpečí	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Člověk a jeho zdraví Lidské tělo Péče o zdraví,zdravá výživa Osobní bezpečí Situace hromadného ohrožení Finanční gramotnost Ochrana člověka za běžných rizik a		

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
<p>(neznámá místa, setkání s neznámými lidmi, kontakt se zvířaty, práce s el. médii atd.) označí možná nebezpečia diskutuje o účinných způsobech ochrany. Přivolá pomoc v případě ohrožení zdraví – čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku, integrovaný záchranný systém Využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uvede možná nebezpečí i způsoby, jak jim čelit</p> <p>Žák odmítá návykové látky, hrací automaty, chápe nebezpečí závislosti</p> <p>Uvědomuje si nebezpečí šikany, sexuálního a jiného zneužívání, brutality a jiné formy násilí (př. v médiích)</p> <p>Běžně uplatňuje základní pravidla chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných Uplatňuje bezpečné způsoby pohybu a chování v silničním provozu při cestě do školy a ze školy Charakterizuje bezpečné a ohladuplné jednání v prostředcích hromadné přepravy a při akcích organizovaných školou je uplatňuje Zná základní ochranné prvky v silniční dopravě v roli chodce a cyklisty a cíleně je používá ..</p> <p>Seznámí se s protiprávním jednáním a korupcí</p>		<p>mimořádných událostí</p> <p>Návykové látky a zdraví</p> <p>Osobní bezpečí</p> <p>Dopravní výchova, bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky, předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích</p> <p>Právo, spravedlnost, korupce</p>		

D) Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák na konci 1. období:

- orientuje se v místě svého bydliště a školy
- orientuje se ve své obci (městě), zná význačné objekty
- dovede vyjádřit v jaké krajině žije
- ví, co dělají jeho rodiče a lidé z nejbližšího okolí
- zná okolní krajinu svého bydliště a názvy nejbližších obcí
- orientuje se v síti obchodů v nejbližším okolí bydliště, ví, jak se má chovat v obchodě, umí porovnávat ceny výrobků
- užívá základní pravidla slušného chování vůči dospělým i dětem
- dovede vyjádřit různým způsobem charakteristické rysy jednotlivých ročních období
- určí přírodniny, které se často vyskytují v okolí školy
- pozná nejznámější rostliny a živočichy, které se vyskytují v obci a v okolí
- dovede pojmenovat a pozná některé okrasné a užitkové rostliny a volně žijící, hospodářská a domácí zvířata

zná pravidla chování v přírodě
ví, jaké jsou jeho možnosti v ochraně životního prostředí
zná základní pravidla bezpečného chování
zná základní pravidla pro bezpečné chování chodců v dopravním provozu
zná dopravní značení, které se týká chodců
umí pojmenovat části lidského těla
zná a dodržuje základní hygienické návyk

Výuka prvouky v 1. období ve spojení s ostatními předměty uplatňuje v rozsahu přiměřeném chápání žáků tohoto věku prvky environmentální výchovy. Žáky učíme citlivému přístupu k přírodě, lásce k okolní krajině, k obci, její minulosti a přítomnosti. Žákům dáváme příležitost k tomu, aby si uvědomili propojenost vztahů mezi člověkem a přírodou a možnost člověka přírodu ovlivňovat. Učíme je rozlišovat pozitivní způsoby ovlivňování přírody člověkem od způsobů negativních. Poznávají také význam a úkol jednotlivých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Necháme je objevovat možnosti ke zlepšování okolního prostředí a péči o něj. Dáváme jim prostor pro nápady co dělat teď, aby i v budoucnosti bylo na Zemi zdravé životní prostředí. Vytváříme první předpoklady k tomu, aby žáci získávali dobrou hodnotovou orientaci v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: UMĚNÍ A KULTURA

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 3. r. ve dvou samostatných vyučovacích předmětech: hudební výchova a výtvarná výchova.

Hudební výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle:

naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku
nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova
učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

B) Charakteristika výuky:

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Láska k hudbě se nejnázve probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků. Nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasný. Učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku. Dále je

třeba pamatovat na to, aby rozsah a poloha písni odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově je třeba střídat činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu.

Výběr písni má být rozmanitý, má napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písni místních nebo krajových. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (tyčinky, bubínek, tamburína, činely apod.) ke zpěvu žáků. Vnímání hudby se rozvíjí v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Přitom jsou žáci vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

Zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto období velmi dobře napomáhá každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvíle.

Ve zpěvu i poslechu je nezbytné se vracet k probraným písním a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písně, zapamatovat si hudební skladbu. Stále zdokonalovanou reprodukcí písni a opakovaným poslechem se prohlubuje vztah žáků k hudebním dílům i intenzita jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písni na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem se stávají děti aktivními provozovateli hudby.

C) Obsah učiva předmětu hudební výchova v jednotlivých ročnících:

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv budeme vycházet ze znalosti jednoduchých lidových písni, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školkách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

Děti předškolního věku obvykle umí zpívat písně:

Halí, belí	Pásla Ovečky
Ovčáci, čtveráci	Jedna, dvě, tři, čtyři, pět
Kočka leze dírou	Travička zelená
Skákal pes	Holka Modrooká
Pec nám spadla	Já mám koně
Malička su	Když jsem já sloužil
To je zlaté posvícení	Pod naším okýnkem
Prší, prší	Čížečku, čížečku

1. ročník (1 hodina týdně)

rozlišování zvuků a tónů

melodizované říkanky

hudebně pohybové hry

dechová a hlasová cvičení

dětské lidové písně, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu

dětské písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie

vytváření pěveckých dovedností a návyků: správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
 sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký – nízký, dlouhý – krátký, silný – slabý (pomocí zrakového i pohybového názoru)
 vést žáky k tomu, aby se projevovali i pohybově podle hudby
 pro poslech je vhodné volit: lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přístupné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
 vytváření citového vztahu k hudbě

Písně vhodné k nácviku pro 1. ročník:

Žabička zelená	Šel zahradník do zahrady
Proč	Když jsem jel do Prahy
Pod naším okýnkem	Já jsem z Kutné hory
Bude zima, bude mráz	Šla Nanyňka do zelí
Pásli ovce valaši	Když jsem já ty koně pásal
Štědrej večer nastal	Žezuličko, kde jsi byla
My tři králové	Máminy oči
Kotě a sluníčko	

Při výuce v průběhu celého roku dbáme na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou či nechťejí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která si učitel vytváří z prvků nacvičované písně. Přitom je dobře využít individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají a ostatní nechat zpěv spolužáka poslouchat a potom kousek napodobit.

Učitel věnuje péči o hlas žáků pozornost. Dbá, aby žáci :

- zpívali lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

K cvičením hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Možné je k nim připojit pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písně se nacvičují v tomto období podle sluchu.

2. ročník (1 hodina týdně)

hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v 1. ročníku
 dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
 rytmická cvičení propojujeme s písněmi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vytukáním dob

se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřujeme hlasový rozsah a upevňujeme ho
 písňe volíme do rozsahu oktávy
 zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podřídit se určitému tempu)
 učit opakovat udaný tón
 sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady
 rozlišit vyšší tón od nižšího
 pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní
 hudební teorii zařazovat pouze v nezbytně nutném množství a spojovat ji se zpívanými písněmi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)
 v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní

Písňe vhodné k nácviku pro 2. ročník:

Černé oči	Kalamajka
Kdybys měla má panenka	Marjánko
Dělání	Ach synku, synku
Nesem vám noviny	Běžela ovečka
Jak jsi krásné neviňátko	Na tý louce zelený
Štěstí, zdraví, pokoj svatý	Krávy, krávy
Zimní	Když jde malý bobr spát
Mach a Šebestová	

Poznámka:

Další písňe vhodné pro 2. ročník najdete v materiálech nakladatelství Nová škola, vhodné je zařazovat též písňe regionální. Žák by se měl v průběhu školního roku naučit zpívat 8 – 10 nových písní.

Písňe tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. Ostatní činnosti při výuce jsou spojovány se zpěvem. Nácvik písní provádíme nápodobou, písňe vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písňe, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písňe doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Osnovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník (1 hodina týdně)

hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v přecházejících ročnících
 rozšiřujeme pěvecký rozsah c1 – d2
 upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
 zpíváme s dynamickými odstíny slabě – silně v rozmezí p – mf
 zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písňe, tempo, síla)
 upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních
 nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písňe „Ovčáci, čtveráci“
 nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunový krok (spojení s Tv)
 dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie

učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu, rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí

využíváme dětské rytmické nástroje pro doprovody písní

opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny

hudební nauka – notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová, čtvrt'ová, pomlky

Písně vhodné k nácviku pro 3. ročník:

Beskyde, Beskyde	Tancuj, tancuj
Pekla vdolky	Narozeninová
Vyletěla holubička	Není nutno
Už ty pilky dořezaly	Jarní slunce
Čí je, čí je, čí je děvče	Ztratila Lucinka bačkorku
Kačenka divoká	A já su synek z Polanky
Rychle bratři, rychle vstávejme	Až já pojedu přes ten les

Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji. Když máme rytmických nástrojů nedostatek, sami si je vyrábíme např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, lžičkou ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je využít při zpěvu.

S hudbou se žáci mohou setkat též při návštěvě výchovných koncertů, besedách o hudbě hudebních aktivitách. Mohou sledovat též část videozáznamu koncertu. Poslechové skladby v 1. období vzdělávání volíme podle nahrávek, které jsou k dispozici. Dbáme, aby v poslechových skladbách byly zastoupeny písně lidové, známé umělé písně pro děti a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

zkratky pro zápis kompetencí

k učení: **uč**
 řešení problémů: **řp**
 komunikativní: **kom**
 sociální a personální: **sope**
 občanské: **ob**
 pracovní: **prac**

Ročník: 1.-3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Dbá na správné dýchání a držení těla Provádí hlasová a dechová cvičení, zřetelně vyslovuje Rozlišuje tón, zvuk, hlas mluvený a zpěvní Rozlišuje krátké, dlouhé, vysoké, nízké, silné, slabé tóny Rozlišuje tempo pomalé a rychlé, melodie veselou a smutnou Umí zazpívat nejméně 10 písní (v každém ročníku) Seznamuje se s notovou osnovou, houslovým klíčem, notami-jako hud.značkami, zná hudební abecedu	Uč, kom, sope, ob	Vokální činnosti	OSV -rozvoj schop.poznávání -seberegulace a sebeorganizace -kreativita -mezilidské vztahy -komunikace -kooperace a kompetice -hodnoty, postoje, praktická etika EGS -objevujeme Evropu a svět	Písně Říkadla Otázky a odpovědi Hud.ozvěna
Používá hudební nástroje z Orffova instrumentáře k rytmickým cvičením a hudebnímu doprovodu Umí vytleskat rytmus podle vzoru, rytmus písní Pozná a umí pojmenovat klavír, housle, kytaru, flétnu, dřívka, triangel, hůlky, bubínek atd... Zvládá jednoduchou hru na tělo	Uč, kom, sope, prac, ob	Instrumentální činnosti	MULTIKULT.V. -kulturní diference -lidské vztahy MEDIÁLNÍ .V. -fungování a vliv médií ve společnosti ČJ, M, PRV, TV	Orfeův instrumentář Hra na tělo Hudební hry Rytmické kostky
Učí se správnému držení těla, chůzi podle hudby na místě, vpřed i vzad Reaguje pohybem na znějící hudbu-improvizace Zvládá jednoduché taneční hry Zvládá jednoduché lidové tance	Uč, kom, sope, ob	Hudebně pohybové činnosti		Nácvik kult.vystoupení
Rozlišuje hudbu vokální, instrumentální, vokálně instrumentální Poznává vybrané hudební nástroje podle zvuku Rozlišuje hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka ...) Poznává hymnu ČR a rozumí smyslu textu	Uč, kom, sope, ob	Poslechové činnosti		Hudební nahrávky

D) Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák na konci 1. období:

má při zpěvu správné pěvecké návyky

podle individuálních dispozic zpívá v jednohlase čistě a rytmicky správně melodie známých lidových a dětských písní

na základě individuálních hudebních schopností používá jednoduché rytmické nástroje při doprovodné hře

pohybem reaguje na hudbu s využitím jednoduchých gest a tanečních kroků

dovede zazpívat (pomocí písňe) stoupající a klesající melodii

rozlišuje nejznámější hudební nástroje

ví, že českým nejznámějším hudebním skladatelem je Bedřich Smetana

podle melodie pozná státní hymnu a umí jí projevít úctu

Výtvarná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak

- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
- podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
- příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

B) Charakteristika výuky:

Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti i k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku. Výtvarný projev předškolního věku je především rázu schematického. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. – 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. V tomto období je vhodné, když mezi metody a formy práce zařazuje učitel co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování. Výtvarná výchova dává žákům možnost se individuálně svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají žáci možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory. Často právě vzájemné hovory žáků o svých výtvorech mohou měnit jejich pohled na svět nebo určitou věc. Zde má učitel příležitost jemně usměřňovat a postupně působit na vytváření výtvarného vkusu žáků.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka:

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Ve všech formách výtvarného projevu (v kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vytváření, v kombinovaných technikách ...) se projevuje dětská osobnost dítěte, jeho cítění a chápání světa kolem sebe. Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí. Učitelům se přímo nabízí možnost k mezipředmětovým vztahům a využití výtvarných činností žáků v různých malých projektech. Velmi vhodné je uplatňovat ve výuce náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy.

Při výtvarné tvorbě plné her, fantazie, spontánnosti, experimentů s technikami i materiály by nemělo v tomto období chybět ani výtvarné zpracování k určitému konkrétnímu tématu

(kresbou, malbou), které v některých pojetích pohledu na výtvarnou výchovu v tomto školním věku bývá poněkud zatlačováno do pozadí pro svou údajnou nevhodnost, obtížnost či přílišnou konkrétnost. Ale i tato oblast má v tomto období své místo a opodstatnění.

Takové výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v tomto období můžeme začít i s kreslením věcí podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením toho charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo). Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme návštěvy výstav obrazů, loutek a maňásků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustrátory.

K vycházkám v průběhu roku je vhodné přidávat prvky výtvarné výchovy, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce, stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny, úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci.

Na vytváření žákovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také vliv prostředí (rodina, škola, obec, její okolí), kde děti žijí. Nemalý vliv má i rozvoj techniky – fotografie, televize, video, počítače, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, ale v mnoha případech i negativních). Pak je třeba také takováto témata do hodin výtvarné výchovy zařazovat a pomoci tak dětem přemíru podnětů zpracovávat, uvědomovat si jejich hodnotu, zaujímat k nim nějaké postoje, vnímat pozitivní i negativní.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky ...).

Učitel, který dovede dětskou duši naladit k výtvarnému projevu, bývá často odměněn bohatstvím dětských nápadů.

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak se s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svoje vlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky. Výtvarná výchova nevede samoučelně jen k osvojování výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů.

C) Obsah učiva Výtvarné výchovy v jednotlivých ročnících:

Přehled tematických okruhů v daném období:

- a) **objevování světa přírody** v jednotlivých i v širších souvislostech
- pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)
 - chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi);
 - tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
 - vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
 - příroda a běh času (roční období, počasí)
- b) **poznávání a prožívání světa dítěte**
- pocíťování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
 - poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
 - styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)
- c) **svět, který děti pozorují, který pocíťují a kterému naslouchají**
- setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě aj.)
 - poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
 - významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
 - vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)
- d) **svět dětské fantazie** – výtvarná hra a experiment
- e) **svět, který dítě obklopuje, ovlivňuje ho** (věda a technika, výstavy, architektura, besedy, ...)

Náměty pro práci v 1. ročníku (1 hodina týdně)

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí
- poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnětené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte – kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky, zobrazují vše, co dětem poskytuje příroda – kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy
- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- vytváření prostorových fantazií seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů, včetně materiálů netradičních
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy
- hra s linií, vedení linie v různých materiálech
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů
- plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály
- prostorové hry se stavebnicovými prvky

- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

Náměty pro práci ve 2. – 3. ročníku (1 hodina týdně)

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá
- k práci, grafický záznam pohybu a zobrazení předmětu
- rytmické řešení plochy s využitím různých prvků a střídání barev – jak se dá návrhů využít
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrt, plány, modely podle fantazie a skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba – formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování;
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky (papírové krabičky)
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány, ...
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž, ...)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar, ...)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětec, dřívko, rudka, uhlí, tužka, fixa, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty, ...)
- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, ... (kresba, vytrhávání z papíru, koláž, ...)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frotáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)

- práce s velkými formáty individuální i skupinová různými technikami (balicí papír, velké formáty čtvrtky, asfalt, ...)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování volba, techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, ...)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme, svými výtvarnými pracemi
- vycházky s výtvarnými náměty, pozorováním (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu, ...), návštěvy výstav, muzeí

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

zkratky pro zápis kompetencí

k učení:	uč
řešení problémů:	řp
komunikační:	kom
sociální a personální:	sope
občanské:	ob
pracovní:	prac

Ročník: 1.-3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Rozeznává barvy základní a doplňkové Seznamuje se s technikou malby vodovými barvami, temperami, suchým pastelem, voskovkami, pastelkami Učí se míchat barvy Objevuje výrazové možnosti barev experimentováním a hrou	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Malba Teorie barvy	OSV -rozvoj schopností poznávání -sebezpoznání a sebepečení -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -kreativita	
Zvládá kresbu měkkým materiálem, dřívkem, špejlí, perem, měkkou tužkou, rudkou, uhlem Poznává výrazové vlastnosti linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektů	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Kresba	-mezilidské vztahy -komunikace -kooperace a kompetice -řeš.probl.a rozhod. dovednosti -hodnoty, postoje, prakt.etika	
Modeluje z plastelíny, moduritu, keramické hlíny Tvaruje papír Vytváří prostorové objekty	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Techniky plastického vyjádření	EGS -Evropa a svět MULTIKULT.V. -kulturní diference -lidské vztahy	
Zvládne koláž, frotáž, otisky Umí výtvarně zpracovat přírodní materiál - nalepování, dotváření, tisk, apod.	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Další výtvarné techniky	MEDIÁLNÍ V. -fungování a vliv médií ve spol. ČJ,M,PRV,HV,PČ,TV	
Pozná známé ilustrace např. J. Lady, O. Sekory, H. Zmatlíkové apod.	Uč,kom	Ilustrátoři dětské knihy		
Učí se nalézat a vnímat krásu a estetické hodnoty v přírodě, v lidském světě Rozvíjí smysl pro originalitu, fantazii, prostorovou představivost	Kom,sope	Utváření osobního postoje v hodnocení výtvarného projevu		

D) Očekávané výstupy:

Žáci na konci 1. období:

- umí pracovat s barvou různé konzistence, rozezná studené a teplé barvy, osvojil si schopnost vědomě míchat základní barvy
- poznávají různé materiály (přírodní i umělé) seznamují se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojují si dovednosti práce s různými nástroji
- rozvíjejí schopnost výtvarně vnímat věci, užitékové předměty z hlediska funkce, tvaru, dekoru, pohybu apod.
- komponují jednoduché tvary, vnímají neuspořádání či záměrné rozmíst'ování či řazení
- poznávají možnosti námětového plošného i lineárního vyjádření, pokoušejí se volně pracovat s linkou, tvarem, obrysem
- pokouší se dotvářet výtvarné práce písemným projevem
- experimentují s různými materiály k vytváření prostorových prací
- poznávají prostředí školy, okolí obce, sledují detaily staveb, předmětů
- postupně si osvojují schopnost vyjádřit se o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit se také o práci jiných, vést dialog o výtvarné práci, být tolerantní
- podílejí se na dotváření prostředí, ve kterém žijí, které je obklopuje, vystavují své práce, připravují výtvarnou výzdobu prostředí třídy, školy
- spolupracují na třídních projektech
- poznávají výtvarná vyjádření významných malířů (zejména ilustrátorů dětských knih, regionálních umělců), aj. výtvarných umělců
- docházejí k poznání, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 3. ročníku prostřednictvím tělesné výchovy (samostatný předmět), zdraví a výchova ke zdraví (není samostatný předmět)

Tělesná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvíjet smysl pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- vědomě ovládat pohyby, zavádět taneční prvky (lidové písničky), umět hudbu vyjádřit pohybem – pohybové ztvárnění hudby.
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělo- cvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní , gestikulační ...)
- naučit žáky umět se připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti ...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor,pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení , strečink, ...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody ...)
- neméně důležité je zvládnutí průpravných cvičení pro míčové hry, správné zvládnutí a ovládnutí technik házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, školy v přírodě v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností

- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvílky, cviky ve třídě na správné držení těla)

B) Charakteristika výuky:

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu ...)

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí.

jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním u dětí radostného pocitu z pohybu se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat

Neustále opakujeme a věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení ve družstvech

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny tělesné výchovy se nespojují do dvouhodin, rovnoměrně se rozkládají do týdenního rozvrhu.

Zařazování kurzu plavání – dle podmínek školy:

Tělovýchovné chvílky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládat tělovýchovné chvílky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Cvičební prostory – tělocvičny třeba udržovat v čistotě a jejich vybavení kontrolovat vždy před užitím. Teplota vzduchu v tělocvičně by měla být přiměřená, neměla by být nižší než 16. st C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu se doporučuje, aby výuka Tv probíhala často na hřišti nebo v terénu. Chceme prospět zdraví žáků, a proto realizujeme mimoškolní tělovýchovné aktivity žáků ve spolupráci s rodiči, sportovními oddíly aj.:

- kroužky
- nepovinné předměty

Cílem této spolupráce je dosáhnout, aby většina žáků měla alespoň 4 x za týden hodinu Tv. Realizace tohoto záměru je možná proto, že spolupracujeme s tělovýchovnými oddíly (2 hod. školní Tv, 2 hod. mimoškolní Tv).

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovnávací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na náradí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.)

Rytmická cvičení a tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1. – 3. r., zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkanek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník (2 hodiny týdně)

Pořadová cvičení:

- základní postoje – pozor, pohov, povely – v řad nastoupit, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmizace jednoduchých pohybů podle říkadel a písní
- rytmizace jednoduchých a známých pohybů podle hudebního doprovodu – též volné pohybové vyjádření hudby.
- motivovaná a rytmizovaná chůze a běh v základním tempu
- pokus o přísuný krok, poskočný krok, cval stranou
- nácvik správného držení těla (v lehu na zádech), při rytmických cvičeních a tanci

Drobné hry:

- hry spojené s během – honičky (např. všichni domů, na rybáře, zajímaná,
- podběhy pod dlouhým kroužícím švihadlem aj.)
- hry spojené s házením míče (např. míčová válka, přihrávaná v kruhu, vybíjená v kruhu aj.)
- hry spojené s vítězstvím někoho (např. boj o místo, boj o míč, přetahy, přetlaky, kohoutí zápas aj.)
- hry pro uklidnění (např. Kuba řekl, na sochy, přibližovaná aj.)
- hry na hřišti, na sněhu, na ledu

Lehká atletika:

- běh střídaný s chůzí, překonávání přírodních i umělých překážek
- rychlý běh na 25m
- vytrvalostní běh nejdéle 30s
- skok daleký z místa odrazem snožmo a skok daleký z rozběhu
- hod míčkem horním obloukem na dálku

Sportovní gymnastika (v 1. ročníku):

Akrobatická cvičení:

- převaly stranou v lehu – vzpažit (válení sudů)
- kolébka na zádech – ze sedu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného
- leh vznesmo – zezadu skrčmo kolébkou vzad
- stoj na lopatkách – z lehu vznesmo
- kotoul vpřed – z dřepu spojného – předpažit, i opakovaně

Cvičení na nářadí:

- a) cvičení na lavičce
 - chůze vpřed, vzad i s obraty (také na kladince lavičky)
 - přeběhy lavičky
- b) šplh na tyči

- šplh s přírazem na tyči

Sportovní hry:

příprava:

- přihrávka obouruč ve dvojicích (na místě)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě
- vrchní chytání obouruč na místě

Konkrétní sportovní hry – dle aktuálních možností školy.

Plavání: zajištěno Plaveckou školou Delta Mohelnice

Sáňkování:

- sjezd na saních na přiměřeném svahu
- sjezd přímý a šikmý se zatáčením
- rozjezd jednotlivce a dvojic

Turistika: (v 1. ročníku):

- chůze k cíli vzdálenému asi 1.5 km
- smyslové hry zaměřené na pozorování okolí a hledání předmětů
- chování v přírodě
- překonávání přírodních překážek
- orientace v terénu

2. ročník – 3. ročník (2 hodiny týdně)

Pořadová cvičení a chůze

- základní postoje - pozor, pohov
- základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo vbok, vlevo vbok, vyrovnat, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písní do pochodu v zástupu i ve dvojicích

Rytmická gymnastika a tanec

- rytmizace jednoduchých pohybů podle písní
- pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písní
- střídání chůze a běhu - nepravidelné, pravidelné
- přísunný krok, cval stranou, poskočný krok
- využití naučených kroků v lidovém tanci

Průpravná cvičení

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřížmo i skrčmo

- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Drobné hry

- hry spojené s během
- hry spojené s házením
- hry pro uklidnění
- hry na hřišti (pravidla her s míčem - podrobněji internetové stránky - hry v TV 1. - 3. r.)

Cvičení rovnováhy

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze
- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesu míč, přeskakují překážku, přidávám potlesky nad hlavou, před a za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Lehká atletika

Běhy:

- běh střídavý s chůzí
- běh přes drobné překážky, např. v přírodě (přes kameny, větvičky apod.)
- štafetové běhy
- rychlý běh do 25 metrů, ve třetím r. do metrů

Skoky:

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku (rozběh, seskok)
- skok přes motouz ve výši kolem 50 cm
- přeskok pruhu širokého 50 - 100 cm
- přeskok lavičky s dopadem na měkkou podložku
- skok daleký s rozběhem

Hody míčkem a drobnými předměty v přírodě:

- házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk – pravá i levá paže)
- házení různými předměty na cíl
- házení míčkem a kutálení míčů
- přehazování míčů a drobných předmětů
- házení do naznačených terčů o straně 1 metr na vzdálenost 4 metry
- hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika ve 2. – 3. ročníku:

Akrobatická cvičení

- přidat změny postojů a poloh, upevnit dovednost správného kotoulu napřed
- převaly a kolébky na zádech
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- sed zkřížmo, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- válení stranou i do mírného svahu
- kotoul napřed ze stoje spojného, ze stoje rozkročného
- kotoul, obrat, druhý kotoul; dva kotouly za sebou
- kotoul napřed z chůze
- stoj s oporou o lopatky a záloktí
- cvičení rovnováhy (ve stoji na jedné noze)

Cvičení na nářadí

- a) cvičení na lavičkách
 - chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky
 - cvičení v sedu rozkročmo na lavičce
 - sed rozkročmo – přitahování těla k lavičce (nohy napjaté)
 - vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama), vzpor stojmo, střídání
 - lezení po lavičce ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran
 - chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů
- b) šplh na tyči
 - šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladu žáků

Sportovní hry:

přípravné cviky:

- přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě i chůzi
- chytání obouruč na místě
- běh nebo chůze s házením míče o zem
- míčové hry a pravidla, některé vybrané míčové hry podle podmínek školy a možnosti zapojit žáky do mimoškolní aktivity

Plavání, sáňkování – podle podmínek školy. Turistika ve spojení s dalšími vyučovacími předměty, plnění úkolů podobných jako v 1. ročníku

D. Očekávané výstupy

- spojuje pravidelnou každodenní činnost a využívá nabízené příležitosti
- zvládá jednoduché pohybové činnosti jednotlivce i činnosti ve skupině
- spolupracuje při jednoduchých týmových a pohybových činnostech a soutěžích
- uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech
- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

zkratky pro zápis kompetencí

k učení: **uč**
 řešení problémů: **řp**
 komunikativní: **kom**
 sociální a personální: **sope**
 občanské: **ob**
 pracovní: **prac**

Ročník: 1.- 3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Uvědomuje si význam pohybu pro zdraví Zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou a uklidnění po zátěži Provádí pod vedením protahovací a napínací cviky Dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků Dbá na správné dýchání Dodržuje pravidla bezpečnosti a hlavní zásady hygieny při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě Osvojuje si základní plavecké dovednosti	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Činnosti ovlivňující zdraví	OSV -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -mezilidské vztahy -komunikace -kooperace a komp. -řešení problémů a rozhod.doved. -hodnoty,postoje, prakt.etika	
Osvojuje si základy pohybových her, gymnastiky, cvičení s houbou, atletiky, plavání Usiluje o rozvoj rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti a koordinace pohybu	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností	MULTIKULT.V. -kult.diference -lidské vztahy Kurz plavání -plavecký bazén Uničov	
Zná a užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného náradí a náčiní Zná pojmy z pravidel sportů a soutěží Zná a reaguje na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti Spolupracuje při jednoduchých týmových a pohybových činnostech a soutěžích Jedná v duchu fair play	Uč,řp,kom, sope,ob, prac	Činnosti podporující pohybové učení	Mezipředmětové vztahy ČJ, M, PRV, HV, PČ	
Seznamuje se s pravidly pro chodce Učí se správnému chování v dopr. prostředcích Uvědomuje si nebezpečí související s nevhodným chováním v silničním provozu		Dopravní výchova		

Zdravotní výchova v 1. – 3. ročníku

Do celého prvního období výuky tělesné výchovy je zařazována zdravotní výchova, důležité je:

- dbát na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržovat čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužování vzduchem a vodou (ranní mytí studenou vodou)
- seznamovat žáky s vhodnou životosprávou
- do programu dne zařazovat pohybové aktivity (tělovýchovné chvílky)
- upozorňovat žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdraví vývoj (mimoškolní Tv)
- předcházet úrazům tím, že dbáme, aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví.
- vést žáky aby si uvědomovali, že při mimoškolních pohybových aktivitách musí dbát na svou bezpečnost, uvažovat o svém chování a dodržovat pokyny dospělých, aby vyrostli v zdravé lidi
- vést žáky k tomu aby uměli zavolat pomoc v případě úrazu u kterého se náhodou vyskytnou

Úkoly zdravotní výchovy se neplní jenom v rámci tělesné výchovy, ale uplatňujeme je i v ostatních vyučovacích předmětech.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je v 1. - 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

Praktické činnosti

A) Výchovně vzdělávací cíle:

rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
všechny pracovní praktické činnosti žáků pomáhají rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšiřují jejich obzor
vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží a naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost vhodný pracovní nástroj
postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhají zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
dát prostor žákovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

B) Charakteristika výuky:

Při praktických činnostech není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků. Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností v 1. – 3. ročníku jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat - dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost a obrazotvornost.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími

předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- a) organizaci pracovního prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- b) pracovní kázní – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- c) uvědomovat si, význam vlastní činnosti, práce jako takové, umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly praktické činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči.

Vyučovací předmět praktické činnosti by měl být v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si při něm mohou připravit všechny drobné pomůcky které potřebují k výuce dalších vyučovacích předmětů.

V tematických celcích převládá široké spektrum praktických činností kterými se mohou žáci v průběhu vyučování zabývat. Je zcela na vyučujícím učiteli a jeho pedagogických záměrech, jak tematické celky do výuky zařadí, zda se bude k některým okruhům v průběhu roku vracet, jak na ně bude v následujícím ročníku navazovat.

Při realizaci praktických činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. prvoukou, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem.

Praktické činnosti jsou v 1. období základního vzdělávání základem všech tematických celků. V jejich průběhu jsou uváděny jen základní informace o materiálech pomůckách a nářadí a to jako nezbytné poznatky s ohledem na jejich použití. Žák také u každé práce dostává poučení o bezpečnosti při zacházení s nářadím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník (1 hodina týdně):

Náplň výuky pracovními činnostmi je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, se stavebnicemi, s různým drobným materiálem, výroba drobných předmětů pro výuku, péčí o květiny ve třídě, a činnosti, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

Práce s papírem

základní vlastnosti papíru a lepidla

držení nůžek, z čeho nůžky jsou a jaké jsou pro děti bezpečné

různé techniky: překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, skládání, vystřihování, nalepování

příklady výrobků vzniklých skládáním - varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímeček, loďka aj.

vystřihovánky z časopisu, předtištěné např. oblékání panenek, připravené vystřihovánky staršími žáky, vystřihování tvarů pro činnosti v M (přípravná početní cvičení)

pomůcky pro výuku M, Čj, prvouky - kartičky, kapsáře, geometrické tvary

stříhání a slepování - ozdoby, květy, kombinované techniky ve spojení s Vv
nalepování vystřižených tvarů - vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu
společné práce k některému projektu, např. pohádce

Modelování

seznámení se s vlastnostmi plastelíny, moduritu

pomůcky: podložka, nůž

zacházení s uvedenými modelovacími materiály, jak s nimi pracovat, co k tomu potřebujeme

technika práce: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, modelování

příklady výrobků: předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce, figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků, motivace k modelování, dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem:

Praktické činnosti by měly být v 1. ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Měly by učivo ostatních předmětů ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů.

V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu dobrých pomůcek pro činnostní výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí ho uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob pro někoho má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i ve vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, uděláním radosti druhým.

Výrobu drobných předmětů pro výuku v jiných předmětech a jejich údržbu nebo obnovu lze běžně zařazovat do praktických cvičení. Použijí-li žáci na pomůcky různé krabice, zásuvky nebo košíčky, mohou si je při praktických cvičeních uspořádat, doplnit to, co jim chybí. Žák je veden k pečlivé údržbě svých pomůcek. To, že je má zase v pořádku, mu pak při jejich použití velmi pomůže. Chápe pak význam uspořádání si věcí a udržuje v pořádku i náradí potřebné pro praktické činnosti.

Dle uvážení učitele je možné do pracovních činností zařadit výrobu různých drobných předmětů a dárek např. z přírodního materiálu jako jsou žaludy, kaštiny šišky aj.:

- zpracovávat můžeme přírodniny: šípky, jeřabiny, kousky slámy, žaludy, kaštiny, listy, koření
- dalším materiálem mohou být: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování použijeme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování
- příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby

Žáci se učí být při pracovních činnostech ukázněni, dbát na bezpečnost, soustředit se na práci, zbytečně mezi sebou nepovídat. Při činnostech se ale učí navzájem si povědět, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí. Tak se praktické činnosti spojují s rozvojem poznání a řeči.

Pracovní činnosti se stavebnicemi:

Stavby podle předlohy z kostek, stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová), sestavování obrázků podle předlohy - obracení kostek, sestavování modelů věcí - montáže podle předloh, vystavování prací, později demontáže.

Péče o květiny

Do vyučovacího předmětu praktické činnosti 1. ročníku je vhodné zařadit péči o květiny. Tyto činnosti souvisí zcela s prvoukou. V péči o květiny se mohou žáci střídat. Také mohou pěstovat a sledovat zasazená semena (např. hrách, fazole).

2. a 3. ročník (1 hodina týdně v ročníku):

Práce s papírem a kartonem:

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenovávání druhů papíru: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřížení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování
- příklady výrobků:
 - vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče
 - jednoduché předměty a pomůcky do vyučování, např. metr z papírových proužků, geometrické tvary aj.
 - podložky z propletených proužků, záložky do knih aj.
 - výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, parník, čepice aj.
 - ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka
 - věci k obchodování nakreslené, vystřížené, nalepené na karton, obkreslené podle šablony

Práce s modelovací hmotou:

- materiál: modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto
- pomůcky: podložka, špachtle, nůž
- techniky práce: hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- poznané vlastnosti: tvárnost, tvrdost
- příklady výrobků: věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata),
- v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění)
- bezpečné zacházení s ostrými předměty

Práce s drobným materiálem:

- materiál: provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton
- nástroje a další materiál: nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo, zavírací špendlíky
- techniky práce: propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití
- příklady výrobků: ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem
- zásady pro bezpečnost při činnostech s ostrými předměty

Práce montážní a demontážní:

- různé druhy stavebnic – seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami pro stavby a konstrukce, možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří si určitou stavebnici do školy donesli
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků
- stavebnice se spojovacími prvky a díly - konstrukční činnosti
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků – montáž a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmyšlení si své vlastní činnosti, zachovávání bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem:

- materiál: textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken - jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- nástroje: nůžky, jehly, špendlíky
- činnosti: navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- výrobky: sešití kousku látek k sobě - jednoduchý výrobek, oprava oděvu – přišití knoflíku nebo poutka aj.
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla:

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí apod.
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování
- příklady výrobků: jednoduchá ozdoba, šperk, svícen, vánoční ozdoba, kraslice, vizovické pečivo, ubrousek zdobený batikou apod.

Práce na školní zahradě, pěstitelské práce v učebně:

Na podzim a v zimě – ošetřování pokojových rostlin.

Na jaře v učebně: pěstování cibulí v květináči – květina pro maminku (předpěstování v papírových květináčích nebo v kelímcích), přesazování do květináče, který si žáci ozdobili.

Pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování, jak začne růst rostlina. Semena řeřichy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky).

Na jaře na zahradě: dělání řádků podle šňůry, setí zeleniny, dělání důlků pro sazenice, sázení květin na záhon. Péče o rostliny – kypření půdy, pletí, zalévání.

První jednoduché společné záznamy o postupu práce a o časovém pozorování růstu a vývoje rostliny.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

zkratky pro zápis kompetencí

k učení:	uč
řešení problémů:	řp
komunikativní:	kom
sociální a personální:	sope
občanské:	ob
pracovní:	prac

Ročník: 1.-3.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Osvojuje si zásady bezpečnosti a hygieny práce Zná základní pomůcky, jejich způsob použití Umí stříhat, propichovat, navlékat, spojovat, slepovat, svazovat, aranžovat, třídít při sběru přírodní materiál Umí pracovat podle slovního návodu	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Práce s drobným materiálem	OSV -rozvoj sch.poznáv. -seberegulace a sebeorganizace -psychohygiena -mezilidské vztahy -komunikace	Dřívka, špejle, drát, krabičky, listy, šišky, větvičky, plody a semena rostlin Nůžky, tupá jehla, nit, lepidlo, provázky
Umí ohýbat, válet, stlačovat, modelovat, kombinovat Poznává vlastnosti různých model. materiálů	Uč,řp, kom, sope, ob, prac	Práce s modelovací hmotou	-kooperace a kompetice -řešení problémů -hodnoty, postoje, praktická etika	Plastelína, modurit, ker.hlína, těsto
Umí mačkat, trhat, lepit, stříhat, vystříhovat, překládat a skládat Rozlišuje různé druhy papíru-kreslicí, novinový, balicí, kancelářský, karton	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Práce s papírem a kartonem	MULTIKULT.V. -kulturní diference -lidské vztahy ČJ	Dostupné druhy papíru Nůžky, tužka, pravítko, lepidlo
Seznamuje se s různými druhy textilií Vytváří jednoduché koláže	Uč,řp, kom,sope, ob,prac	Práce s textilem	-popis práce -tradice,zvyky PRVOUKA	Odštířky, bavlnky, nitě, stužky
Dovede sestavovat stavebnicové prvky podle návodu Umí montovat a demontovat stavebnici Vytváří vlastní kompozice	Uč,řp, kom, sope, ob, prac	Práce montážní a demontážní	-péče o květiny- podmínky živ.rostlin VV -barvy, estet.cítění	Stavebnice
Vyrábí dárkové a ozdobné vánoční a velikonoční předměty	Uč, řp, kom,sope, ob, prac	Lidové zvyky a tradice		Materiál dle zvolené techniky zpracování
Pomáhá pečovat o květiny ve třídě Zná základy péče o pokojové květiny - otírání listů, zalévání	Uč, řp, kom, sope, ob, prac	Pěstitelské činnosti		Pravidelné zalévání

D) Očekávané výstupy:

Na konci 1. období žák:

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobí skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, přestříhnout, vystříhnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- dovede z drobného materiálu vyrobí jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokázal vytvořit několik výrobků a dovedl o nich hovořit, získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- dokáže navléknout nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

6. Druhé období základního vzdělávání

6.1. Charakteristika 2. vzdělávacího období:

Do 2. vzdělávacího období vstupuje žák vybaven vědomostmi a dovednostmi ze všech primárních vzdělávacích oblastí. Přípravenost žáků k učení je v tomto období kvalitativně jiná než při jejich vstupu do 1. ročníku. Z hlediska psychologického vývoje žáků je třeba vzít v úvahu, že žáci již přešli z období názorného myšlení do období konkrétních operací. Proto je ve vyučovacích a výchovných postupech nutné přizpůsobit to, co si má žák osvojit, jeho vnímání i myšlení, a předkládat poznatky různými formami odpovídajícími vyspělosti žáků. V procesu osvojování učiva se nejedná pouze o upevňování soustavy vědomostí a dovedností, ale i o formování psychických struktur, které jsou základem osobních zájmů žáka, jeho schopností a charakteru. Za kritérium naučení nebudeme pokládat to, kolik látky dokáže žák reprodukovat, nýbrž to, do jaké míry se osvojené učivo stalo nedílnou součástí žákovy osobnosti.

Tvořivá škola je i v tomto období školou individuální žakovské práce. Žáci jsou vzdělávání tak, aby nepřijímali vědomosti pasivně, nýbrž aby sami pozorovali, hledali a učební látku na základě svých poznatků a zkušeností zpracovávali. Žáci se učí činnostně, čímž jsou průběžně a účelně rozvíjeny jejich tělesné a duševní schopnosti. Žáci jsou vedeni ke spoluúčasti na výuce, k vynalézavosti a k cílevědomosti při získávání trvalých dovedností a základních vědomostí potřebných v praktickém životě.

V Tvořivé škole jsou zdůrazňovány vědomosti a dovednosti, které mají význam pro rozvoj žakovských schopností. Žákům se v tomto období zpravidla nepředkládá hotové učivo, nýbrž jsou vedeni k tomu, aby se ho zmocňovali vlastním pozorováním, uvažováním, využíváním již získaných poznatků. Nezaměstnává se jen rozum žáků nebo dokonce jen jejich paměť, ale cvičí se také jejich vůle, dbá se na jejich výchovu. Žáci jsou vedeni k zodpovědnosti, k sebehodnocení a sebekontrolě. Učí se účelně používat pracovní metody, aby je mohli snadno aplikovat při dalším vzdělávání a sebevzdělávání.

Činnostní postupy pravidelně zařazované do výuky nejsou samy o sobě cílem vzdělávání, ale pouze prostředkem k tomu, aby se co nejvíce zvýšil zájem žáků o vzdělávání a aby se rozvíjela schopnost jejich samostatné tvořivé práce.

Při činnostním stylu vzdělávání se při řešení úkolů často vyskytují otázky (problémy), u kterých si žáci doslova přejí, aby byly vyřešeny. Jindy zase učitel vymýšlí takové situace, ve kterých je skryta otázka. Žáci otázku objeví a přirozeně ji chtějí řešit. Můžeme říci, že základem činnostních postupů jsou učitelem předložené problémy, které žáci v dané situaci nacházejí a snaží se je řešit. Učitel tvořivou práci žáků řídí a je připraven jim v případě potřeby pomoci. Vhodné problémy k řešení předkládá především praktický život, který žáci sledují, nebo drobné denní události. Také například vycházky do přírody poskytují mnoho námětů k pozorování, měření, porovnávání apod. Jelikož jsou žáci vedeni činnostně od 1. ročníku a mají z 1. vzdělávacího období dobré učební návyky, můžeme jim nové učivo předkládat k objevování. Všechno, na co mohou žáci přijít sami, jim necháváme k objevení a neubíráme jim tak radost z vlastního činnostního pozorování, z vlastního poznávání, z vlastní vykonané práce.

Pro toto období vývoje rozumových operací je charakteristické využívání různých činností, potřeba motivace k učení a aktivního zapojení žáků do procesu vzdělávání. Činnostmi žáků zde rozumíme jednak manipulaci žáka se zvolenými předměty (pomůckami),

jednal se znaky (např.: slovními, číselnými, obrázkovými), které v lidském myšlení zastupují různé předměty a vztahy.

Při poznávání na základě činností se musí žák nejprve zorientovat v daném úkolu, připravit si pomůcky a na základě pozorování při manipulaci s nimi vyjádřit slovy, co shledává. Teprve potom, obvykle společně s ostatními žáky nebo za pomoci učitele, dospívají žáci k zobecnění poznatku a jeho přesnějším vyjádření. Takto, prostřednictvím jasného porozumění, dochází k osvojování nových poznatků. V tomto smyslu je možné činnosti žáků chápat jako nástroj k poznávání vnějšího světa a přetváření dosud získaných poznatků tak, aby je bylo možné uvádět do systémů z hlediska jejich využití při řešení různých problémů. U takto učených žáků vznikají v tomto období vnitřní struktury operací a tím se vytvářejí předpoklady pro rozvoj logického myšlení. Aktivně se také ovlivňuje jejich další zdravý psychický vývoj.

Naše Tvořivá škola zpříjemňuje žákům učení a zvyšuje zájem žáků o výuku. Díky používání činnostních metod a postupů, které žáky aktivně zapojují do výuky, žáci učivu lépe rozumějí, lépe si látku osvojují a zapamatovávají. Snažíme se, aby ve 2. období základního vzdělávání, stejně jako v období prvním, ve výuce vládla pozitivní atmosféra. To je nejlepší předpoklad pro úspěchy žáků.

K dobrému osvojení jakéhokoliv učiva (matematického, přírodovědného, učiva z českého nebo z cizího jazyka aj.) žáky nemůže dojít bez příslušné motivace, bez vytvoření vnitřního zájmu o určité učivo. Žák, který si má učivo nejen zapamatovat, ale také osvojit (to znamená dokázat si učivo vybavovat v jiných souvislostech), musí být dostatečně motivován. Tomu napomáhá jednak porozumění učivu, jednak žákova důvěra v to, že je v jeho schopnostech dané učivo zvládnout. Pozitivní motivace žáků k učení souvisí tedy těsně s jejich směřováním k vytrvalosti a snaze dosáhnout dobrých výsledků.

Vzdělávací proces vyžaduje průběžnou zpětnou vazbu mezi učitelem a žákem. Díky ní žák dostává možnost uvědomovat si své pokroky a příležitost vidět, že může postupně dosáhnout stanoveného cíle. Každý žák má v sobě snahu účastnit se aktivně výuky. Činnostní učení mu to umožňuje. Přes vlastní činnosti, pozorování a vyjadřování se může každý žák průběžně přesvědčovat o svém pokroku v učení a svých schopnostech. Jde tu o motivující zpětnovazební vztahy, které řídí cílevědomě zaměřené chování žáka v procesu vzdělávání. Pokud žáci chápou, čemu a proč se učí, rozvíjejí se v souladu se svými přirozenými schopnostmi a zájmy.

Základní vzdělávání na 1. stupni uvádí žáky do pravidelného a systematického vzdělávání. Svým činnostním a praktickým charakterem vede žáky k učební aktivitě a k poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodný způsob řešení problému. Při výuce v tomto období pamatujeme na to, aby všechno učivo odpovídalo skutečnosti. Při učení volíme takové postupy, aby probíranou látku mohli všichni žáci snadno pochopit. Žáky vedeme k logickému myšlení. Stavíme na smyslovém pozorování žáků, dbáme na jejich aktivní účast ve výuce a stále se přesvědčujeme o porozumění žáků učivu. Žákům tak otevíráme cestu k poznání. Od slov obracíme zřetel k pochopení věcí, poznatků a souvislostí mezi nimi. Tím dáváme základ i pro dobrý jazykový projev žáků. Při učení novým poznatkům vycházíme z předmětů žákům dobře známých a necháváme je, aby mohli své poznatky ve vyučování použít. Důsledně uplatňujeme návaznost učiva a mezipředmětové vztahy.

„Učme tomu, čemu je třeba učit, ale tak, že se žák sám o věc pokouší.“ (J. A. K.)

Činnostní a tvořivé základní vzdělávání na 1. stupni pomáhá všem žákům utvářet a postupně rozvíjet vymezené klíčové kompetence. Pro vyučování ve 4. a 5. ročníku je charakteristické

maximální využívání mezipředmětových vztahů. Všechny materiály, podle kterých ve Tvořivé škole pracujeme, jsou připraveny tak, abychom mohli při objevování, získávání a procvičování poznatků využívat všeho, co žáci poznávají v různých vyučovacích předmětech. Při výuce žáci využívají pracovní sešity a učebnice se zpracovanými mezipředmětovými vztahy. Například čtení z čítanek žáci doplňují poznatky z přírodovědy. Dějepisné učivo žákům přibližují vybrané umělecké texty, setkávají se i s časovými osami. V matematice mají v pracovních sešitech úlohy z různých oborů lidské činnosti, získávají nové informace o vesmíru, o významných vynálezcích, některých stavbách atp.

Učitel i připravené učební materiály učí žáky tomu, že učivo jednotlivých předmětů spolu souvisí, že se učí pro život a že jednou zvládnuté učivo mohou využít i jinde. Učebnice a pracovní sešity připravené pro činnostní učení podávají učivo jazykem vhodným pro věk žáků 4. a 5. ročníku a tak, aby bylo učení žákům usnadňováno a ne ztěžováno. To, co jim v dalším vzdělávání pomáhá, jsou dovednosti, ke kterým jsou při činnostní výuce vedeni od začátku školní docházky. Jsou to především: schopnost třídit, rozlišovat, logicky uvažovat, rozhodovat se, ptát se, komunikovat, naslouchat, hledat různé způsoby řešení situací a úloh, využívat svých zkušeností a poznatků, docházet k závěrům.

Činnostní výuka dává příležitost každému žákovi k jeho individuální realizaci. V 5. ročníku jsou si žáci obvykle již vědomi svých schopností. Měli mnoho příležitostí k tomu, aby se projevovali a přesvědčovali se, co dokáží. Jejich sebedůvěru dále posilujeme a stále jim dodáváme chuť a odvalu případné nedostatky překonávat a odstraňovat. K tomu napomáhá zejména často uplatňovaná zpětná vazba, vedení žáků k sebekontrolě, práce s chybou, dosahování bezchybnosti žáků v základním učivu. S individuální realizací žáků přímo souvisí nutnost vnitřní diferenciaci při vyučování i v domácí přípravě. Také na tento požadavek učební materiály používané Tvořivou školou v dostatečné míře pamatují.

Ve 2. období činnostním vzděláváním přirozeně prostupuje mravní výchova. Demokratická společnost potřebuje ke své realizaci nejenom lidi vzdělané, ale i mravně způsobilé. Je to nejen rodina, ale i škola a společnost, které se musí snažit vychovat člověka ohleduplného k druhým, uznávajícího názory ostatních, člověka schopného spolupracovat, ochotného respektovat a dodržovat pravidla slušného soužití mezi lidmi.

Mravní zákony jsou obvykle formulovány abstraktní, dětem málo srozumitelnou řečí; jsou všeobecné, svými formulacemi přímo nabádají k pouhému odříkávání. Díky činnostním přístupům dosahujeme toho, že nejen vyučování, ale i výchova je konkrétní, zajímavá. Uvědomujeme si, že pokud má mít mravní výchova smysl a praktický vliv na chování žáků, musí se aplikovat na životní situace dětí. Chceme se vyvarovat suchopárných lekcí o mravní výchově, a proto dáváme přednost nepřímým metodám její realizace. Mezi ně řadíme hlavně výchovu na základě životních zkušeností a využívání vhodných modelových situací.

Výchova na podkladě životních zkušeností a modelových situací má mnoho předností:

- vychází z konkrétní situace, kterou většina žáků chápe
- žáci mohou posuzovat, co je dobré nebo zlé, na konkrétní situaci
- žáci mohou uvážit, jaké má být správné jednání, jak by se sami v podobné situaci zachovali
- navozená situace jim může ukázat, že často je třeba druhým pomoci
- z většiny řešených životních situací lze vyvodit poučení pro osobní jednání
- žáci mohou formulovat skrytou mravní zásadu pro chování lidí mezi sebou
- každý zde má možnost analyzovat své vlastní jednání vzhledem k dané situaci a v ní skryté mravní zásadě.

Vytváření a osvojování správných mravních návyků umožňují v naší škole metody zaměstnání žáků individuálními i kolektivními činnostmi. Ukázněnost je předpokladem úspěšné práce a naopak prováděnými činnostmi se stává každý žák ukázněnějším a mravně kultivovanějším. (To potvrzuje lidové rčení, které říká, že „práce šlechtí člověka.“). Motivace žáků k zájmu o učení, pozitivní hodnocení a systematické vedení k mravním způsobům chování vedou k celkovému dobrému výsledku. Ten se projevuje dobrými vědomostmi žáků a jejich schopností tyto vědomosti uplatňovat v různých situacích.

V chování kultivovaného člověka je mnoho drobných nuancí, které jsou na první pohled zcela samozřejmé. Pro děti jsou to však často věci nové a neznámé. Je třeba na ně žáky upozorňovat, dodržovat je a dbát na to, aby se běžné zásady slušného chování staly pro žáky samozřejmostí.

Předpokladem pro úspěchy žáků ve 2. období základního vzdělávání je, stejně jako v prvním období, pozitivní příznivá atmosféra. Učitel ve výuce vychází vždy z toho, co již žáci dobře umí. Nové poznatky žáci vyvozují a objevují většinou sami, jsou k nim učitelem přivedeni prostřednictvím samostatných činností s různými konkrétními předměty, pomůckami, nákresy, obrázky, za pomoci pozorování, třídění, rozlišování, vyjadřování názorů. Když žák dokáže sám některou novou látku objevit nebo některou novou úlohu vyřešit, prožívá pozitivní pocity úspěšnosti. Takto podávanou novou látku si pak snadno osvojuje a při výuce projevuje aktivitu.

7. Učební osnovy pro 4. - 5. ročník základního vzdělávání

Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů

Vzdělávací program Tvořivá škola Nová Hradečná realizuje požadavky na základní vzdělávání žáků ve 2. období prostřednictvím vzdělávacích oblastí a pro školní praxi určuje vyučovacích předměty.

Učební plán pro 2. vzdělávací období (4. a 5. ročník):

Oblast: hodin	Vyučovací předmět / počet vyučovacích
1. Jazyk a jazyková komunikace	- český jazyk / 15 (8, 7)
	- cizí jazyk / 6 (3, 3)
2. Matematika a její aplikace	- matematika / 10 (5, 5)
3. Informační a komunikační technologie	- informatika / 2 (1, 1)
4. Člověk a jeho svět	- přírodověda / 4 (2, 2)
	- vlastivěda / 4 (2, 2)
5. Umění a kultura	- hudební výchova / 2 (1, 1)
	- výtvarná výchova / 4 (2, 2)
6. Člověk a zdraví	- tělesná výchova / 4 (2, 2,)
	- výchova ke zdraví (0, 0)
7. Člověk a svět práce	- praktické činnosti / 2 (1, 1)

Hlavní cíle 2. období

Vyučování má ve všech předmětech činnostní charakter. Je nutné dodržovat návaznost na dovednosti a vědomosti získané žáky v 1. vzdělávacím období. Učivo, které je uvedeno pod orientačními očekávanými výstupy, je třeba průběžně upevňovat; ostatní učivo, které bylo s žáky v 1. období probráno, je nutné opětovně činnostně předložit a dostatečně procvičit.

Ve 2. období uplatňujeme ve větší míře aktivní zapojování žáků do výuky, sebekontrolu a sebehodnocení žáků. Žáky vedeme k objevování souvislostí mezi látkou naučenou a látkou aktuálně probíranou. Důraz klademe na propojování učební látky jednotlivých vyučovacích předmětů mezi sebou a na zautomatizování základních vědomostí, a to zejména v matematice a českém jazyce. Žáky učíme nedostatky nejen odhalovat, ale ukazujeme jim, jak lze zjištěné nedostatky postupně odstraňovat. Žákům dáváme prostor k samostatným úvahám a dodáváme důvěru k dosažení dobrých výsledků.

Cílem tohoto období základního vzdělávání je připravit žáky k snadnému přechodu na 2. stupeň.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČESKÝ JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacích předmětů český jazyk a anglický jazyk

Český jazyk

Co by měl žák na začátku 4. ročníku v českém jazyce umět:

Komunikační a slohová výchova

- číst plynule, s porozuměním, nahlas i potichu přiměřeně náročné texty
- rozumět přiměřeně krátkému čtenému sdělení a umět ho reprodukovat
- respektovat základní komunikační pravidla v rozhovoru
- dbát na pečlivou výslovnost, opravovat svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- tvořit krátký mluvený projev na základě vlastních zážitků
- psát správné tvary písmen a číslic, umět kontrolovat vlastní jednoduchý písemný projev
- psát věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- umět seřadit dle dějové posloupnosti ilustrace a vyprávět podle nich jednoduchý příběh
- stručně popsat jednoduchý děj nebo předmět, krátce vyprávět vlastní zážitek

Jazyková výchova

- porovnávat významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná,
 - nadřazená a podřazená, vyhledávat v textu slova příbuzná
- rozlišovat slovní druhy v základním tvaru
- užívat v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojovat věty vhodnými spojkami do jednoduchých souvětí
- rozlišovat druhy vět podle postoje mluvčího (oznamovací, tázací, rozkazovací, přací), psát správně znaménka za větami, k vytvoření vět volit vhodné jazykové i zvukové prostředky
- osvojit si pravopis
 - slov s tvrdými a měkkými slabikami
 - slov se slabikami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
 - slov se souhláskami uprostřed a na konci (znělé, neznělé)
 - předložkových výrazů
 - i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slov - pravopis vyjmenovaných slov (jen nejběžnější slova příbuzná)
- rozlišovat věty v psaném projevu, psát velké písmeno na začátku věty, větu ukončit
- v typických případech psát velká písmena u vlastních jmen osob, zvířat a místních názvů

Literární výchova

- přednášet z paměti ve vhodném frázování a tempu básně i část jednoduchého prozaického textu
- rozlišovat vyjadřování v próze a ve verších, odlišovat pohádku od ostatních vyprávění
- dokázat z jednoduchých textů vybrat informaci, kterou považuje za důležitou, říct ji ostatním
- pracovat tvořivě s literárním textem, podle svých schopností jednoduše reprodukovat krátký přečtený text, popřípadě ho doplnit vhodnou ilustrací

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- naučit se správně, plynule, hbitě a výrazně číst
- rozumět přiměřeně dlouhému a srozumitelnému textu čtenému nahlas i potichu
- postupně rozšiřovat slovní zásobu
- správně se vyjadřovat spisovným jazykem v řeči i v psaném projevu
- osvojit si základy pravopisu určeného pro toto období
- ve výuce podporovat samostatnost žáků, vést je k uvažování, nechávat probírané jevy pozorovat,
 - třídit, srovnávat, zdůvodňovat a užívat v různých obměnách
- dát žákům časový prostor pro uplatnění jejich zájmů, dosavadních vědomostí a zkušeností, podporovat tvořivou práci žáků
- vést žáky k používání různých přehledů, grafických znázornění, náčrtových schémat, které jim pomůže abstraktní učivo zkonkretizovat, zjednodušit, usnadnit jeho pochopení
- postupně vytvářet návyk vlastní kontroly ukončené práce, uvažovat nad chybami
- průběžně klást důraz na komunikaci mezi žáky, využívání probíraných jevů v jednoduchých mluvních cvičeních
- soustavnými i příležitostnými cviky vypěstovat jazykový cit žáka, tak aby se dovedl vyjádřit prostě, stručně a jasně slovem i písmem
- dbát, aby se ve školních projevech žáků nevyskytovala hrubá a hanlivá slova, ani slova z dětské hantýrky, nahrazovat je tvary správnými
- vést je k zájmu o četbu naučnou i o četbu, která by byla blízká jejich citovým prožitkům, dále jim ukázat, jak zaznamenávat, co přečetli i dojmy z četby
- dbát na mezipředmětové vztahy
- u naučných textů, které by měly být vždy přiměřené věku žáků, učit žáky vyjádřit hlavní myšlenku nebo poznatek

B) Charakteristika výuky českého jazyka ve 2. období:

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou
- jazykovou výchovou
- literární výchovou

Komunikačním a slohovým dovednostem je v tomto vzdělávacím období vyučováno tak, aby byl podporován a podněcován duševní rozvoj žáků a zároveň byla rozvíjena jejich individualita. V předmětu český jazyk se komunikační a slohové dovednosti realizují při čtení, naslouchání, mluveném a písemném projevu žáků. Na plnění tohoto úkolu se ve 4. a 5. ročníku podílí i výuka v rámci ostatních předmětů. Díky činnostnímu způsobu vzdělávání mají totiž žáci dostatek příležitostí k tomu, aby hovořili, diskutovali, vyjadřovali se o tom, co pozorují, dělají, co právě zjišťují, co prožívají ve všech předmětech. Činnostní způsob komunikativní výuky podporuje probouzení a rozvíjení duševního života žáků a mnohdy vede i k vůbec prvnímu pocitu uvědomění si hodnot své osobnosti. Tím, že v průběhu 2. vzdělávacího období soustavně dbáme na to, aby žáci četli správně a s porozuměním, jim otevíráme cestu k jejich budoucímu vzdělávání. Realizovat tento způsob výuky nám velmi pomáhají materiály vytvořené zvláště pro činnostní učení, se kterými ve Tvořivé škole pracujeme.

V 2. období základního vzdělávání je naším úkolem zautomatizovat základní pravopisné jevy určené pro 1. vzdělávací období, proto zde věnujeme *Jazykové výchově* značnou pozornost.

Chceme-li při výuce českého jazyka dosáhnout dobrých výsledků, je třeba stále dbát o to, aby všichni žáci porozuměli významu slov. K tomu využíváme vjemy sluchové, zrakové i motorické. Činnostní výuka českého jazyka, při které dostávají žáci stále příležitost k aktivní činnosti, má neocenitelný význam jak pro jazykové vyučování tak pro výuku naukových předmětů. K uspokojivým výsledkům vede jedině vyučování, které je pro žáky srozumitelné a pochopitelné.

Máme-li rozvíjet slovní zásobu žáků, chceme-li je dobře naučit pravopis a ostatní učivo jazykové výchovy, zařazujeme do výuky pravidelná pravopisná a mluvní cvičení. Soustavně prováděné a promyšlené sestavy těchto cvičení vedou k zautomatizování mluvnických a pravopisných jevů. Dbáme na to, aby cvičení měla praktický ráz a žáci byli při cvičeních aktivní. Žákům stále umožňujeme, aby o učivu přemýšleli a předložené jevy používali v řeči i písmu. Při vyučování pravopisu pravopisné jevy vždy odůvodňujeme. Žáky vedeme k praktickému používání mluvnických jevů. Podněcujeme je, aby svá pozorování, zkušenosti a poznatky při výuce sami vyjadřovali a věty s mluvnickými jevy obměňovali. Tato mluvní cvičení zařazujeme do výuky krátce ale často. Při užívání jednotlivých pravopisných a mluvnických jevů ve spojení si žáci tyto jevy osvojí lépe než z teoretických výkladů a pouček. Gramatika i pravopisná pravidla vyplývají z praktického využití přirozeně a nenásilně a žáci si je osvojují snadněji a trvaleji.

Jazykové dovednosti žáků se ve vyučování českého jazyka realizují v těchto složkách: zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, tvarosloví, skladba a pravopis.

Literární výchově se věnuje pozornost při čtení uměleckých textů, při čtení článků přírodovědného, zeměpisného i dějepisného obsahu, a to jak z čítanek tak i z jiných učebnic nebo vhodných vybraných knih. Při literární výchově se soustavně rozvíjí ústní a písemné vyjadřování žáků, vytváří se a upevňují návyky žáků vyjadřovat myšlenky logicky, souvisle a mluvnicky správně.

Ve 4. a 5. ročníku se ve výuce Čj začíná více využívat tichého čtení a žáci jsou vedeni k samostatné práci s textem. Učitel dbá na to, aby i tiché čtení žáků bylo uvědomělé, a proto při něm dává žákům takové úkoly, které mu umožní zjistit, zda žáci potichu přečtený text pochopili. Text určený k tichému čtení nemá být zpočátku dlouhý. Otázky k obsahu si mohou zadávat sami žáci, může se ptát i učitel. Je možné využít otázek připravených v čítankách. Žáci mohou také vyprávět o tom, co četli, nebo si nakreslit k textu obrázek.

Součástí literární výchovy v tomto období je též pokračování ncviku hlasitého čtení. Žáci se přitom učí správně členit čtené věty nejen podle interpunkce, ale i logickými pauzami a také klást správný větný přízvuk.

Práce v hodinách čtení přispívá k rozvoji poznávacích schopností žáků, rozvíjí jejich smyslové vnímání, myšlení, řeč, fantazii a paměť.

Používané Čítanky (Nová škola Brno) jsou pro toto období připraveny i s úkoly pro tvořivou práci žáků. Je v nich dostatečné množství ukázek, které žáky zaujmou svým obsahem a které je, v návaznosti na čítanky pro 1. období, seznámí s dílem známých českých a evropských spisovatelů. V čítankách pro 4. a 5. r. se vyskytují i texty přírodovědné a historické, které jsou svým jazykem a obsahem přiměřené věku žáků. Učivo přírodovědy a vlastivědy žákům přiblíží a pomohou pochopit.

Novým úkolem, který literární výchova, společně s naukovými předměty, v tomto období plní, je určení hlavních myšlenek textu, jejich sestavení do krátké osnovy a souvislé vyprávění základního obsahu článku podle této osnovy – žáci se učí učit z učebnic. Dobře nám k tomu slouží krátké naučné texty s přírodovědným a vlastivědným obsahem.

C) Obsah učiva - 2. vzdělávací období - český jazyk

4. ročník: (8 hodin týdně)

Komunikační a slohová výchova

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- výcvik ve čtení - správné a plynulé čtení uměleckých a krátkých naučných textů
- správný přízvuk slovní a větný, výslovnost, přirozená intonace
- tvorba otázek k přečtenému textu
- tiché čtení - postupné zařazování krátkých textů k samostatnému tichému čtení
- tvorba otázek žáků k přečtenému textu, kontrola porozumění obsahu čteného
- vystižení hlavní myšlenky textu a sestavení krátké osnovy
- vyprávění obsahu krátkého textu podle připravené osnovy
- příprava krátkých sdělení, reprodukce obsahu sdělení, procvičování se zřetelem k zapamatování si podstatných informací
- pozorné a soustředěné naslouchání přiměřeně dlouhému čtenému textu nebo mluvenému projevu, žáci se učí ptát na to, čemu nerozuměli nebo co nepostřehli, odpovídají si navzájem, vytváří se prostor pro vzájemnou komunikaci
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci (učit se naslouchat, neskákat druhému do řeči, zdvořile se oslovovat)

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev:

- dbát na naučenou techniku psaní a dodržování hygienických zásad při psaní
- sledování úhlednosti a čitelnosti písemných projevů žáků
- opis a přepis textů s uvědoměním obsahu psaného (vytvářená portfolia do přírodopisu, vlastivědy, čtení, čtenářský deník, zápisy do kronik aj.)

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:

- krátký vzkaz, telegram, jednoduché sdělení, dopis - adresa
- popis postupu práce, popis domu (pokoje), popis osoby

- členění textu na odstavce - osnova
- vyprávění - naše Vánoce
- vyprávění - dokončení příběhu, individuální zápisy a jejich porovnání navzájem
- telefonické a písemné vzkazy
- psaní dopisu podle připravené osnovy
- vyplňování dotazníku - přihláška čtenáře do knihovny

Jazyková výchova

- nauka o slově - navazuje na poznatky z 1. období, které se prohlubují a rozšiřují
- rozlišování slov spisovných od nespisovných
- slova pozitivně citově zabarvená a slova vulgární
- stavba slova, kořen, předpona a přípona
- rozlišování předpon od předložek
- vyjmenovaná slova - procvičování základních vyjmenovaných slov
- příbuzná slova se slovy vyjmenovanými - je to pro 4. r. *nová látka*, neboť toto učivo nepatří mezi výstupy z 1. období, zautomatizování tohoto učiva je třeba se věnovat ve 4. r. průběžně.
- slovní druhy - žáci rozlišují slovní druhy v základním tvaru, v určování slovních druhů je třeba pokračovat i nadále
- podstatná jména - rod, číslo, pád (seznámení ve 3. r. - důraz na užití správných tvarů podstatných jmen v řeči)
- podstatná jména - skloňování podstatných jmen všech rodů - vzory pro skloňování - *nové učivo*, učivo je zaměřeno na psaní *i/ y* v koncovkách podstatných jmen, naučit a zautomatizovat je třeba pravopis koncovek podstatných jmen rodu středního a ženského, v automatizaci podstatných jmen rodu mužského se pokračuje na začátku 5. ročníku
- slovesa - žáci spolehlivě poznají sloveso jako slovní druh, další učivo se ve 4. r. probírá jen na úrovni *seznámení žáků s novými pojmy* a hledání jejich reprezentace v připravených textech: tvar určitý a neurčitý, jednoduché a složené tvary sloves, zvrtná slovesa, časování sloves
- stavba věty - věta jednoduchá a souvětí - s učivem se žáci setkali již v 1. období, prakticky skládali z vět jednoduchých, pomocí spojek, souvětí, ve 4. ročníku se učí rozlišovat souvětí od jednoduchých vět a určovat jejich počet v souvětí
- základní skladební dvojice - holý podmět a holý přísudek, je to *nové učivo*, které je třeba ve 4. r. dobře zvládnout, protože je základem k dalšímu důležitému učivu - shoda přísudku s podmětem - první seznámení, pravopis *i/y* v koncovkách přičestí minulého se bude učit a procvičovat v 5. ročníku
- seznámení se s přímou a nepřímou řečí v textech, vyhledávání a rozlišování

Literární výchova

- odlišení veršů a prózy, rozlišování uměleckého a naučného textu žáky
- recitace básní, přednes krátkého textu
- povídání o knihách a spisovatelích
- ilustrace, které nás zaujaly a proč
- oblíbení hrdinové dětských seriálů
- knihy, které mohou doporučit k přečtení a proč

- vyprávění o divadelním představení nebo filmu
- vyhledávání informací v dětských časopisech a encyklopediích
- seznamování se s literárními pojmy: pověst, povídka, autor, hlavní postavy, film, televizní inscenace,
próza, poezie, báseň, bajka

Ve 4. ročníku začínáme do výuky čtení pravidelně zařazovat krátké úseky k tichému čtení. Ty je třeba následně kontrolovat např. otázkami, úkoly, reprodukcí. Uvědomujeme si, že někteří žáci ve 4. ročníku teprve dokončují svůj čtenářský vývoj. Proto musí být ve vyučovacích hodinách čtení stále dostatek příležitostí k vlastnímu čtení a to i ke čtení hlasitému. Bylo by chybou zaměnit vlastní čtení žáků s plněním přemíry úkolů. Výběr článků v čítance pro 4. ročník pomáhá nejen propojovat čtení s naukovými předměty, ale i rozvíjet požadované kompetence pro toto období.

Čtení z *Čítanky 4* je vhodné doplnit i četbou z historické čítanky, která je pro žáky tohoto ročníku připravena pod názvem *Čtení z nejstarších českých dějin 1. díl* (Nová škola Brno). Tato četba je motivující i pro mimočítankovou četbu. Lze ji využít jako přípravný materiál před vlastivědným učivem nebo také na dokreslení a zpřesnění představ, které si žáci vytvořili o tomto období. Čítanku prolínají časové osy, jednoduché mapky, zábavné testy aj. Využít ji můžeme také ve výtvarné výchově. Je v ní mnoho kreseb Mikoláše Alše, které tento malíř věnoval vlasti. Dnes se s nimi žáci již běžně nesetkávají.

V jazykové výchově je třeba ve 4. r. dbát na procvičování slov odvozených od slov vyjmenovaných.

K uvědomění si pravopisu vyjmenovaných slov napomáhá vyhledávání a vypisování z Pravidel nebo vyhledávání vhodných článků a slov (např. z čítanky), ve kterých se v základu slova vyskytuje y/ý a také i/í po obojetných souhláskách, a jejich třídění do dvou skupin. Slovy příbuznými nezatěžujeme paměť žáků, ale učíme je tato slova logickým způsobem odvozovat od slov základních. Dbáme na smysluplné, krátké, časté, písemné procvičování vyjmenovaných slov.

Čtvrtý ročník je důležitým rozhraním mezi obdobími, kdy se vyučování pravopisu a mluvnici věnovalo jevům spíše rázu pamětného a obdobími, kdy se dostává do popředí mluvnický systém. Vyučování v tomto období klade větší nároky na myšlení žáků. Učivo mluvnické a pravopisné se jednak rozšiřuje a doplňuje, jednak se začíná s probíráním nových mluvnických jevů.

Novou látkou mluvnice ve 4. r. je skloňování podstatných jmen všech rodů podle vzorů a pádů. Cvičení v určování pádů je třeba věnovat dostatečnou pozornost, provádět je soustavně v různých obměnách a využívat při tom činnostních forem výuky. Skloňování podstatných jmen je užitečné procvičovat ve větách. Žáky vedeme k tomu, aby tvořili věty o přírodě, třídě, o své činnosti, o vycházce aj. Cvičíme nejen tvoření správných tvarů podstatných jmen, ale rozvíjíme i vyjadřování a myšlení. Pozornost věnujeme procvičování pravopisu i/y v koncovkách podstatných jmen.

Učební látka o podstatných jménech je důležitým učivem 4. ročníku, kterému je třeba věnovat dostatečnou pozornost při probírání i procvičování. Žáci při něm musí být neustále podněcováni k přemýšlení. Správné pochopení tohoto učiva žáky je předpokladem pro úspěšné zvládnutí českého jazyka v následujících ročnících.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	uč	Nauka o slově -význam slov, slova jednovýznamová a mnohovýznamová, -slova opačného a stejného významu -citově zbarvená		
Rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace	uč řp	Spisovná, hovorová a nespisovná mluva	Multikulturní výchova- Etnický původ	
Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou a předponovou.	uč řp	Stavba slova -kořen, předpona, přípona, předložka, předpona		
Píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách.	uč	Pravopis -Vyjmenovaná a příbuzná slova		
Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu	uč kom	Slovní druhy a jejich třídění tvary slov mluvnické kategorie sloves a podstatných jmen		
Vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty.	řp uč	Práce s větou		
Odlíší větu jednoduchou a souvětí	sope	Základní větné členy, věta jednoduchá a souvětí, uspořádání vět do souvětí		
Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.	kom	Uvědomělé plynulé čtení přiměřeně náročných textů	Mediální výchova-kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	
Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.	kom	Pozorné vnímání podrobností	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech-Evropa a svět nás zajímá	
Posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení.	uč kom	Orientace v textu.		
Reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.	uč	Orientace v naučných textech přiměřených věku.	Výchova demokrat.občana- Občan, občanská společnost a stát	
Rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě.	kom	Porovnávání názorů, dialog na základě obrazového materiálu Divadla, filmy	Mediální výchova- fungování a vliv médií ve společnosti	
Volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle komunikační situace.	uč kom	Spisovná,hovorová a nespisovná mluva		
Píše správně po stránce obsahové jednoduché komunikační žánry.	kom	Členění na odstavce		
Sestaví osnovu vyprávění a na jejích základe vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové	řp	Členění příběhu, -sestavování osnovy		

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
posloupnosti.				
Vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je .	sope	Zážitkové čtení a naslouchání		
Volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma.	kom	Tvořivé činnosti s literárním textem -volná reprodukce, - dramaturgie textu, -ilustrace k textu, -vlastní tvorba na libovolné téma	Osobnostní a sociální výchova-Rozvoj schopností a poznávání	
Rozlišuje různé typy uměleckých textů.	kom,ob	Druhy a žánry dětské literatury.		
Při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy.	uč	Přirovnání, básnické výrazy , verš, rým.		
Propojuje somatické dovednosti a kombinuje je za účelem vyjádření vnitřních stavů a emocí vlastních i určité postavy.	prac	Práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla, verbální a neverbální komunikace.		
Pracuje s pravidly hry a jejich variacemi, dokáže vstoupit do role a v herní situaci přirozeně a přesvědčivě jednat.	sope	Herní dovednosti (vstup role), dodržování pravidel hry.	Osobnostní a sociální výchova-morální rozvoj-řešení problémů a rozhodovací dovednosti OSV-sociální rozvoj-Mezilidské vztahy, Komunikace	
Pracuje ve skupině na vytvoření menšího inscenačního tvaru a využívá přitom různých výrazových prostředků.	kom sope prac	Dramaturgie situace, příběh, řazení situací v časové následnosti.	Osobnostní a sociální výchova-sociální rozvoj-Kooperace a kompetice	

5. ročník: (7 hodin týdně)

Komunikační a slohová výchova

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- pokračování výcviku ve čtení
- hbité, uvědomělé a výrazné čtení uměleckých a naučných textů
- tiché čtení se stručným sdělením nebo výtvarným vyjádřením obsahu
- tvorba otázek k přečtenému textu, odpovědi - žáci mezi sebou
- hlavní myšlenka literární ukázky nebo postavy, klíčová slova
- rozlišování podstatného od méně podstatného v textu
- postavy a jejich postoje - hodnocení
- sledování ilustrací přečtených ukázek z čítanky i knih
- příprava různých sdělení pro spolužáky z jiných tříd - zpráva, oznámení

- pozorné, soustředěné a aktivní naslouchání
- vyhledávání informací ve slovnících a různých publikacích
- příběhy ze života dětí - vypravování, přirovnání
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci
- čtení naučných textů - mezipředmětové vztahy

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev

- sledování dodržování hygienických návyků při psaní
- věnování pozornosti písmu - čitelnost a přehlednost písemného projevu
- opis a přepis textů - portfolia, čtenářský deník
- mimojazykové projevy při vyprávění - mimika, gesta
- skupinové i samostatné sestavování osnovy pro vyprávění a vytváření krátkého mluveného nebo

písemného projevu podle této osnovy

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:

- vypravování, reprodukce textu (osnova, reprodukce), vypravování podle obrázků
- popis různých předmětů z žákova okolí
- popis známé osoby nebo pohádkové postavy a prostředí, ve kterém žije
- popis určitého, žákům známého pracovního postupu nebo děje
- dopis (osobní, úřední), adresa
- tiskopisy (poštovní poukázka, podací lístek, dotazník)
- inzerát (stručné vyjadřování)
- telefonický rozhovor, vzkaz na záznamníku na zvolené i dané téma

Jazyková výchova

- opakování a prohlubování učiva ze 4. ročníku
- slovo a jeho stavba (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova příbuzná
- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene, zdvojené souhlásky
- předpony s-, z-, vz-, předložky s, z
- skupiny bě / bje, vě / vje
- dělení slov
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách - automatizace učiva
- slovní druhy - rozlišování
- podstatná jména - opakování a automatizace skloňování podstatných jmen s důrazem na procvičování pravopisu koncovek podstatných jmen rodu mužského
- přídavná jména - koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých, poznávání přídavných jmen

přivlastňovacích

- slovesa - čas přítomný, minulý a budoucí
- shoda přísudku s podmínkem (opakování základních větných členů)
- užití rozkazovacího a podmiňovacího způsobu ve větách
- zájmena - určování, seznámení žáků se skloňováním osobních zájmen, procvičování jejich správného

užívání v mluveném projevu, rozlišování zájmen podle druhů

- číslovky určité a neurčité, vyhledávání číslovek v textu, rozlišování čtení číslovek základních a

řadových (3 děti, 3. dítě), rozlišování číslovek podle druhů

- skladba - podmět vyjádřený a nevyjádřený, rozvitý a několikanásobný
- spojování jednoduchých vět spojkami do souvětí

Literární výchova

- žáci rozlišují prózu a poezii, text umělecký a naučný, pojmy - spisovatel, básník
- postupné seznamování žáků s dalšími literárními pojmy - pohádka, bajka, povídka
- při čtení článků z čítanky - žáci poznávají jméno spisovatele, název knihy, ze které je ukázka, ilustrátora, rozhovor o dalších knihách určitého spisovatele, pokud jeho knihy žáci znají nebo je mají doma
- příležitostné výstavy knih zvolených spisovatelů, tématické výstavy knih např. příroda, historie aj.
- výrazný přednes vybraných básní i úryvků prózy z paměti, pojmy - verš, rým
- stručná reprodukce přečteného textu, vyprávění na dané nebo zvolené téma
- příběhy z divadelních her a vhodných televizních inscenací, pojmy - herec, režisér
- pokusy žáků o vytvoření vlastního literárního textu (báseň, povídka)
- stručně o některých spisovatelích (podle čítanky)

Rozšiřující učivo:

- pravopis mě / mně - skloňování osobních zájmen
- shoda přísudku s několikanásobným podmětem
- podrobnější učivo o zájmenech a číslovkách jen ve formě seznámení a diferencovaně pro žáky, kteří jsou přijati ke studiu na víceletém gymnáziu

V 5. ročníku dáváme prostor k individuálnímu procvičování čtení podle úrovně jednotlivých žáků. U dobrých čtenářů výuku čtení směřujeme k tomu, aby této dovednosti začali postupně využívat ke čtení naučných textů s porozuměním a připravovali se tím na samostatné učení. Mimočítankovou četbu si určuje učitel podle úrovně třídy a zájmu žáků, se zřetelem k textům v čítance pro 5. ročník i v čítankách pro ročníky předcházející.

V připravených čítankách se žáci opakovaně setkávali s ukázkami prací některých autorů, blíže tak poznávali jejich dílo a byli tak motivováni k přečtení některé z dalších knih těchto autorů.

V čítankách pro 4. a 5. ročník jsou zařazeny i malé medailónky autorů: Boženy Němcové, Josefa Lady, Karla Jaromíra Erbena, Mikoláše Alše, Jaroslava Seiferta, Karla Čapka, Jana Nerudy, Jaroslava Foglara, Jaroslava Haška, Jiřího Voskovce a Jana Wericha, Adolfa Borna, Marka Twaina, Astrid Lindgrenové.

Vzhledem k tomu, že 5. ročníkem končí 2. období základního vzdělávání žáků, je třeba mít na zřeteli, že žáci v tomto věku potřebují umět jak dobře číst tak mít zautomatizované některé pravopisné jevy. Bezesporu sem patří nejen mluvnické učivo prvního období, ale také pravopis vyjmenovaných slov, pravopis *i, í / y, ý* v koncovech podstatných jmen a shody přísudku s holým podmětem.

Slovní druhy se učí žáci určovat od 2. ročníku. Není smyslem tohoto učiva předkládat žákům obtížné úkoly. Pro postupné, snadné a dobré zvládnutí slovních druhů je pro žáky připraven pracovní sešit *Slovní druhy*. Žáci s ním začínají pracovat již ve 3. ročníku. Výborně se dá použít i ve 4. a 5. ročníku. V sešitě jsou uvedeny jasné a srozumitelné příklady jednotlivých slovních druhů. Při činnostním způsobu učení pomůže pracovní sešit zvládnout základy rozlišování slovních druhů všem žákům.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 5.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas	K.uč.,kom.,	Uvědomělé plynulé čtení přiměřeně náročných textů tiché čtení s porozuměním	OSV- rozvoj schopností poznávání	
Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, zaznamenává podstatné informace	K.řp.,kom.,	Vyhledávání významných slov, rozlišení věcí podstatných od nepodstatných, pozorné vnímání podrobností a hledání jejich významu v celku	Mediální výchova-kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	
Posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení	K.uč.,řp.,	Správná orientace v textu a porozumění		
Reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta	K.kom.,	Vystižení podstaty sdělení, orientace v naučných textech přiměřených věku		
..Vede správně dialog, telefonický rozhovor,zanechá vzkaz na záznamníku	K.kom.,	Základní pravidla dialogu	OSV-poznávání lidí,mezilidské vz.	
Rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě	K.řp	Srovnávání názorů, posouzení pravdivosti informace	MV-kritické čtení a vnímání med. sdělení	
Volí náležitou intonaci,přízvuk,pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru	K.uč.,kom.,	Členění vět, frázování, síla a barva hlasu		
Rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace	K.kom.,	Spisovná, hovorová a nespisovná řeč mateřský jazyk	Multikulturní výchova-Etnický původ	
Píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry	K.uč.,řp	Vyprávění, popis situace, obrázku,osoby ,zpráva –orientace ve stavbě textu, členění na odstavce		
Sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti	K.uč.	Pravidla pro sestavení osnovy, členění příběhu		
Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova více významová	K.uč	Význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, slova stejného a opačného významu		
Rozlišuje ve slově kořen, část předponovou,příponovou a koncovku	K.uč.,řp	Stavba slova		
Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu	K.uč.kom.,	Slovní druhy, tvary slov, mluvnické kategorie podstatných jmen a sloves,zájmena		
Vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty	K.uč.,řp	Věta holá – podmět a přísudek		
Odlíší větu jednoduchou a souvětí,vhodně změní větu jednoduchou v souvětí	K.uč. kom.	Stavba věty, správné uspořádání vět jednoduchých v souvětí		
Užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje	K.řp.,kom.,	Využití různých spojek při tvorbě souvětí		
Píše správně i – y ve slovech po obojetných souhláskách	K. uč.,řp.	Vyjmenovaná slova a slova příbuzná v návaznosti na stavbu slova, přídavná jména tvrdá, měkká a přivlastňovací		
Zvládá základní příklady syntaktického pravopisu	K.uč.	Shoda holého podmětu s přísudkem		
Vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je	K. uč., kom.,	Zážitkové čtení,četba na pokr.,nalézání příčin věcí a porozumění jim		
Volně reprodukuje text podle svých	K.	Tvořivé činnosti s literárním	MV- interpretace	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma	kom.,prac.,	textem,volná reprodukce, dramatizace jednoduchých textů, ilustrace k přečtenému, vystižení děje, vlastní práce	vztahu mediální sdělení a reality,	
Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů	K.uč.,řp	Druhy a žánry dětské literatury,umělecká literatura, literatura v proměnách času, lidová slovesnost	Fungování a vliv medií ve společnosti	
Při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy	K.kom.uč.,	Rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka, spisovatel, básník, herec,...verš, rým, přirovnání		

D) Očekávané výstupy na konci 2. období v Čj

Komunikační a slohová výchova

Žák: - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas

- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace

zaznamenává

- posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku

- rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě

- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru

- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně jí užívá podle komunikační

situace

- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry

- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný

projev

s dodržáním časové posloupnosti

Jazyková výchova

Žák: - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová

- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku

- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve

svém mluveném projevu

- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary

- vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné skladební dvojici označuje základ

věty

- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí

- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje

- píše správně i / y ve slovech po obojetných souhláskách

- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Literární výchova

Žák: - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je

- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma

- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů

- při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

Anglický jazyk ve 2. vzdělávacím období

A) Výchovně vzdělávací cíle:

Upevnit vědomosti získané ve 3. ročníku, což jsou základy anglického jazyka.

Rozvinout tyto vědomosti a využít je pro požadavky Společného evropského referenčního rámce, jazyková úroveň A1.

Činností výukou naučit žáky potřebnou slovní zásobu i mluvnické dovednosti pro dosažení jazykové úrovně A1 dle evropského standardu.

Motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk poslechem audio CD, na kterém mluví děti stejného věku, stejně jako poslechem písní .

Základní idiomy a konverzační dovednosti procvičovat s pomocí audio CD, které je součástí pracovního sešitu, a manuálních činností, pro které má učitel k dispozici didaktické hry.

Nacvičovat porozumění jednoduchým otázkám v anglickém jazyce a reakci na ně.

Vést žáka ke schopnosti představit se ústně i písemně v anglickém jazyce a jednoduše vysvětlit kdo je, kde žije, co má rád, v jaké žije rodině.

Aktivní účastí v nácviku mluvení, porozumění, čtení a psaní vytvořit u žáků sebevědomí, že se dokáží uplatnit i v cizině.

Žák získá základní schopnost domluvit se v anglickém jazyce dle požadavků společných pro všechny země Evropské Unie na jazykové úrovni A1. Dále:

- čte s pomocí slovníku jednoduchý text,
- umí vyhledat informace v jednoduchém textu,
- napíše jednoduchý dopis nebo pozdrav, vyplní formulář v angličtině.

Žák je připraven pro pokračování ve výuce anglického jazyka pro úroveň A2 a případně pro studium dalšího cizího jazyka.

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 2. období:

Vyučujeme komunikační dovednosti na základním stupni evropského standardu pro úroveň A1.

Pro tuto úroveň se zaměřujeme především na nácvik rozhovorů.

Dbáme na čtení jednoduchých textů s porozuměním. Žáky vedeme k tomu, aby postupně dokázali

o textu hovořit, tvořit jednoduché otázky podle textu, odpovídat si navzájem, jednoduše text reprodukovat. Pokud je to možné, věty z textu obměňovat, využívat osvojenou slovní zásobu.

Do každé vyučovací hodiny zařazujeme činnosti s připravenými pomůckami.

Pomocí didaktických her procvičujeme se žáky nejen slovní zásobu, ale i mluvnici, která začíná být od 4. třídy pro většinu žáků náročná (tvorba otázky a záporu v angličtině, složené časy sloves, zájmena).

V oblasti psaní se soustředíme na dovednosti požadované evropským standardem: napsat jednoduchý pozdrav, přání k svátkům, vyplnit jednoduchý formulář, napsat o sobě krátký dopis.

B) Charakteristika výuky:

Výuka anglického jazyka ve 2. období má činnostní charakter. Dovede žáky ke schopnosti komunikovat v angličtině na úrovni A1, která je základní, dle Společného evropského referenčního rámce. Tento Společný evropský referenční rámec byl vytvořen pro všechny členy Evropské unie s cílem zaručit, aby nastupující generace měla společný jazyk a mohla se tak lépe uplatnit na trhu práce, kde budou stále více a více převládat nadnárodní zaměstnavatelé.

Chceme-li dosáhnout toho, aby žáci v průběhu 2. vzdělávacího období získali dobrý základ pro další výuku anglického jazyka, je třeba pro výuku A.j. používat vhodné učební materiály, které z těchto požadavků vycházejí a řídí se schopnostmi žáků této věkové kategorie. Učebnice, pracovní sešity a pomůcky připravené v nakladatelství Angličtina expres umožňují žákům tyto požadavky snadno zvládnout pomocí přiměřeného množství učiva, prostřednictvím písniček, zajímavých didaktických her, příběhů vhodných k dramatizaci. Zařazeny jsou také odkazy na webové stránky, které vtáhnou dítě do cizojazyčné reality a motivují ho k práci s cizím jazykem. Zpracování učebních materiálů a jejich názornost vede učitele i žáka k činnostnímu učení. Pracovní sešit je připraven pro opakované procvičování učiva a jeho porozumění. Vede také k přípravě projektů, které mohou žáci příležitostně vystavit ve třídě i uchovat pro budoucí odkazy na své znalosti, pro Evropské jazykové portfolio.

V učivu postupujeme od znalostí získaných v 1. období k dospělejším tématům. Opakované procvičování látky mohou vést žáci, kteří probíranou látku rychle zvládnou např. žáci jazykově nadaní. Jazykovým nadáním rozumíme schopnost zapamatovat si nové cizí slovo ve všech jeho podobách: zvukové, písemné, ve spojení s jinými slovy ve větách, a schopnost okamžitě rozlišit jeho mluvenou podobu. Toto „nadání“ je přímo úměrné procvičování pomocí audio CD a činností.

C) Obsah učiva -- 2. vzdělávací období - anglický jazyk

4. ročník: (3 hodiny týdně)

Opakování základních dovedností ze 3. ročníku: princip kombinace – barvy, člen, podstatná jména a jejich množné číslo, číslovky 1 – 20 a rozlišení jednotného a množného čísla pomocí číslovek, tvar slovesa ve vazbě There is ... There are ...

Seznámení s principem sebehodnocení pro požadavky Společného evropského referenčního rámce, seznámení s obsahem jeho programu výuky pro 4. třídu.

Z hlediska mluvnického musíme vyučovat:

Nácvik mluvení a psaní se zkrácenými a spisovnými tvary slovesa být v idiomech typu: What's your name?

Soustavný nácvik nahrazování podmětu zájmeny: he, she, it, they.

Spojení těchto zájmen podmětů se zájmeny his, her, its, their v idiomech typu: I have a brother, his name is Bill.

Procvičení zájmen 1. a 2. osoby: I – my, we – our, you – your.

Podměty a tvary slovesa v čase prostém: koncovka –s.

I live with my mom. Dad lives in a village. We have a flat, he has a house.

Číslovky 0 – 100 a jejich použití pro vyjádření stáří, adresy, telefonního čísla.

Otázka u slovesa být: Are you at school?

Zápor slovesa být: I am not at home.

Privlastňování: This is Ann's desk.

Otázka Do you ...? Does Michael ...? Does he ... ?

Zápor I don't Michael doesn't ... He doesn't ...

Podstatná jména látková, nepočitatelná, pro jídlo a nápoje: cheese, ice cream, tea

Prítomný čas průběhový: I am reading

Z hlediska slovní zásoby je potřeba zajímavými činnostmi uvést děti do anglických názvů:

Členů rodiny (sister, brother, mother, father *a synonyma*, parents, a family)

Lidí kolem nás (a friend, a teacher, child / children, boys, girls, classmates, baby)

Zvířátek-mazlíčků (a pet, a cat, a dog, a mouse, a horse, a hamster atd. dle zájmu ve třídě)

Prostředí ve kterém jsme (the Czech Republic, Prague, a city, a town, a village, the country, A house, a flat, a block of flats, a garden, a park, a street, a farm, an island, forest, a swimming pool, school, home, a classroom)

Nejběžnějších věcí kolem nás (a car, a tree, a door, a window, a desk,, a chair, a plane, a computer, a flower, a doll, a teddy, a toy, a book, a bag)

Nejběžnějších přídavných jmen (colours, big – large, small – little, hungry, thirsty, cold)

Nejběžnějšího jídla (eat, a snack, a sandwich, a candy bar, an egg, cookies, cheese, ham, salami, meat, fish, chicken, ice cream, chocolate, an apple, a pear, a strawberry, a cake, mushrooms, drink, a bottle, tea, water, milk, ice, coke – dle zájmu žáků!)

Základních časových pojmů (seasons: spring, summer, autumn, winter, the sun, snow, Christmas, Monday, Tuesday today, the break

Slovesa označujících činnosti probírané v tomto ročníku: be, have, like, live, eat, drink, play, swim, go to school, read, sit, stand, sing, dance

Jednoduché pokyny: put, go, come, open, close a s nimi spjaté předložky

Základní orientace v prostoru: left, right, middle a s nimi spojené předložky

Jednoduché obraty pro přání a dopisy: Merry Christmas and a happy new year. Happy birthday. Dear ... ! Greetings!

Pozdravy a poděkování.

Otázky rozvíjející základy ze 3. ročníku: What ...? What colour ...? Where?

5. ročník: (3 hodiny týdně)

Opakování základních dovedností ze 3. a 4.r. v tématech: On my desk, In my bag, In my classroom.

Seznámení s požadavky Společného evropského referenčního rámce pro kompletní dosažení jazykové úrovně A1 a jeho program výuky pro 5. třídu.

Z hlediska mluvnického opakujeme a upevňujeme zejména tyto dovednosti ze 4. třídy:

Podstatná jména, jednotné a množné číslo (i nepravidelná)

Použití členu, číslovek a zájmen ve spojení s podstatnými jmény

Zájmena-podměty a zájmena přivlastňovací.

Slovesa v přítomném čase prostém: otázky, odpovědi včetně záporu.

Přítomný čas průběhový – další slovesa pro činnosti spojené s každodenním životem. Procvičení otázek a odpovědí, včetně záporu.

Nová látka v 5. ročníku:

Sloveso have v idiomech: have got, have lunch

Základní modální slovesa: Can you ...? I must ...

Předložky pro určení místa a času.

Z hlediska slovní zásoby učíme děti podnětnými činnostmi:

Další pojmy pro určení času, použití čísel k vyjádření hodin (ten o'clock, half past one, twenty to one).

Denní program (go to school, go home, have lunch, do homework, watch TV, go to bed)

Školní rozvrh (anglické názvy školních předmětů spojených s označením dnů a částí dne)

Názvy hlavních evropských zemí (England, Great Britain, France, Germany, Sweden, Italy, Spain)

Názvy oblečení (a shoe, jeans, a sweater – dle zájmu žáků)

Názvy pokrmů (food, potatoes, lettuce – dle zájmu žáků)

Obraty spojené s nákupy (How many? How much? What is the price? – dle zájmu žáků)

Popis vzhledu (hair, eyes, tall, size, long, short, pretty, nice, young, the same)

Orientace v prostoru a pojmy spojené s cestováním (a hotel, the seaside, the beach, an airport, a bus, a taxi, a stop, a station, a ticket – dle zájmu žáků)

Pobyť na škole v přírodě, na výletě (my room – nábytek a vybavení, zoo - dle zájmu žáků)

Praktické dovednosti:

Pro rozhovor v angličtině:

- 1/1 Pozdravit dospělého i kamaráda v různou denní dobu a rozloučit se.
- 1/2 Zeptat se, jak se někomu daří, a na tuto otázku odpovědět.
- 1/3 Požádat o něco a poděkovat za to.
- 1/4 Představit sebe, členy své rodiny a svého kamaráda nebo kamarádku.
- 1/5 Zeptat se, jak se nový kamarád jmenuje a kde bydlí. Na podobné otázky odpovědět.
- 1/6 Domluvit se v obchodě s tím, že si pomáháme ukazováním.
- 1/7 Jednoduše si povídat o své rodině a o tom, co máme rádi.
- 1/8 Připravit si s kamarádem krátký rozhovor nebo scénku.
- 1/9 Používat čísla a říct, kolik je hodin.
- 1/10 Požádat o zboží v obchodě.
- 1/11 Ptát se na to, kde lidé žijí, koho znají a co mají.
- 1/12 Mluvit jednoduchými větami o svém domově, rodině, kamarádech.

Při poslechu angličtiny:

- 2/1 Rozumět jednoduchým pokynům při vyučování.
- 2/2 Rozumět číslům.
- 2/3 Rozumět nahrávkám na CD k učebnici, na kterém mluví děti stejného věku.
- 2/4 Rozumět názvům nejdůležitějších věcí kolem nás.
- 2/5 Rozumět jednoduchým otázkám.
- 2/6 Rozumět jednoduchým větám o sobě a své rodině.

Čtení:

- 3/1 Číst nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty.
- 3/2 V jednoduchém vyprávění poznat známá slova a věty.
- 3/3 Pochopit, o čem je jednoduchý příběh s obrázky.
- 3/4 Pochopit, o čem jsou krátké články.
- 3/5 Najít základní informace, například kde a v kolik hodin.
- 3/6 Rozumět krátkým zprávám na pohlednicích, SMS.

Psaní:

- 4/1 Vyplnit ve formuláři jméno, bydliště a věk.
- 4/2 Napsat jednoduché blahopřání k narozeninám, k Vánocům, pozdrav.
- 4/3 Napsat jednoduchými větami, kde bydlím a kdo jsem.

D) Očekávané výstupy – na konci 2. období:

Poslech s porozuměním

žák rozumí pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně, rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální

oporu, rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat

Mluvení

Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů, sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat, odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá

Čtení s porozuměním

Žák rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům, rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům, rozumí krátkému jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci

Psaní

Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři, napíše jednoduché věty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat, stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- žáci vybírají a využívají vhodné způsoby a metody pro efektivní učení
- žáci propojují získané poznatky do širších celků
- žáci poznávají smysl učení

Postup:

- vedení žáků k ověřování výsledků
- zadávání úkolů, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace

Kompetence k řešení problémů

- žáci jsou schopni pochopit problém
- žáci umí vyhledat vhodné informace

Postup:

- kladení vhodných otázek
- umožnění volného přístupu k informačním zdrojům

Kompetence komunikativní

- žáci komunikují na odpovídající úrovni
- žáci umí naslouchat promluvám druhých lidí a vhodně na ně reagovat

Postup:

- vedení žáků k výstižnému a souvislému projevu
- vytváření příležitostí pro komunikaci mezi žáky
- vedení žáků k aktivitám, které mohou být vykonávány individuálně, ve dvojicích, skupinách

Kompetence sociální a personální

- žáci pracují ve skupinách
- žáci se podílejí na utváření příjemné atmosféry v týmu
- žáci jsou schopni sebekontroly

Postup:

- hodnocení žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok
- vedení žáků k tomu, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti
- podněcování žáků k argumentaci

Kompetence občanské

- žáci respektují názory ostatních
- žáci se umí zodpovědně rozhodnout podle dané situace

Postup:

- vedení žáků k prezentaci jejich myšlenek a názorů
- vedení žáků k diskusi
- vedení žáků ke vzájemnému naslouchání si

Kompetence pracovní

- žáci jsou schopni efektivně organizovat svou práci

Postup:

- napomáhání při cestě ke správnému řešení
- zohledňování rozdílů ve znalostech a pracovním tempu žáků

c) úprava pro oblast Matematika a její aplikace**Receptivní řečové dovednosti v angličtině**

- Žák: - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům
- rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci
 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu
 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku
 - používá dvojjazyčný slovník

Produktivní řečové dovednosti

- Žák: - sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď
- na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů
 - reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace
 - obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu

Interaktivní řečové dovednosti

- Žák: - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem
- poskytne požadovanou informaci

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:**Ročník: 4. a 5.**

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům Rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností. Rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména	uč.kom.	Slovní zásoba z tematických okruhů – domov, rodina, škola, volný čas a zájmová činnost, oblékání nákupy.porádek slov ve větě,odlišnosti českého a anglického slovosledu,četba, volný překlad. Tematické okruhy – povolání, lidské tělo, jídlo, bydliště, dopravní	OSV-Rozvoj schopností a poznávání OSV-Sebepoznání a sebepojetí	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
pokud má k dispozici vizuální oporu. Sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat Odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá		prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda a počasí.		
Rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů a využívá je při své práci	uč. kom.,	Slovní zásoba z tematických celků, četba autentického textu, poslech a sledování, práce s počítačem, chápání slov v kontextu		
Čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu	kom.	Četba textu z učebnice, fonetický zápis, vázání slov, znělost, neznělost, základní slovní zásoba	Soc. rozvoj- Poznávání lidí Komunikace	
Vyhledává v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku	řp kom.,	Odvození významu slova z kontextu, tvorba otázky a záporu, porovnání zvyků a tradic v ČR a v anglicky mluvících zemích – Vánoce, Velikonoce	Kooperace a kompetice	
Používá dvojjazyčný slovník	uč, prac.	Četba autentického textu, jednoduchých pohádek		
Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů	kom., uč.,	Jednoduchá sdělení, popis umístění, určení předmětu ve třídě, tvorba množného čísla podst. jmen, přivlastňovací a ukazovací zájmena, určení polohy předmětů	Mezilidské vztahy, VDO- občanská společnost a škola	
Reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace	kom.	Vypravovat a zahrát jednoduchou pohádku, příběh, slovní hry	Multikulturní výchova- Multikulturalita	
Obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu	uč. kom.,	Tvoření slov, slova stejného, podobného a opačného významu, význam slov v kontextu, porovnání smyslu textu, reprodukce čteného a slyšeného textu		
Aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci	kom.	Pravidla komunikace v běžných situacích, pozdrav, poděkování, představení, reakce na otázky, čas, ..	EGS- Evropa a svět nás zajímá,, MV- Multikulturalita	

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu matematika

Matematika

Co by měl žák na začátku 4. ročníku v matematice umět:

- numeraci do 100
- sčítat a odčítat přirozená čísla v oboru do 100 z paměti i písemně
- mít zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku v oboru násobílek
- na základě činností s konkrétními předměty nebo s využitím kresleného názoru dovede řešit správně jednoduché slovní úlohy
- znalost početních výkonů s čísly do sta umí využívat k řešení jednoduchých úloh z praktického života, dovede jednoduché slovní úlohy vymýšlet i řešit s využitím počítání z paměti
- umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- číst, psát a porovnávat přirozená čísla v oboru do 1 000
- užívat lineární uspořádání, zobrazovat čísla v oboru do 1 000 na číselné ose
- řešit činnostně s penězi slovní úlohy na téma obchodování, slovní úlohy vymýšlet, řešit a aplikovat osvojené početní operace

Ve 3. ročníku žáci sčítají a odčítají v oboru do 1 000 z paměti i písemně. Seznamují se též s násobením dvojciferného čísla číslem jednociferným. Na začátku 4. ročníku ale nelze předpokládat zvládnutí tohoto počítání v oboru do 1 000 všemi žáky.

Dále na konci 1. období žák:

- zná jednotky času: 1 hodina, 1 minuta, rozlišuje je a ví, že $1 \text{ h} = 60 \text{ min}$
- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- zná základní jednotku užívanou při vážení: 1 kg
- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel
- rozlišuje základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule, jehlan, kužel), nachází ve svém okolí jejich reprezentaci
- zná základní jednotku délky 1 metr a ví, že $1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$
- porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rýsuje rovné čáry podle pravítka
- rozlišuje přímku a úsečku
- dovede označit bod, přímku, úsečku
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině
- dovede načrtnout základní rovinné obrazce

Činnostní výuka matematiky i nadále směřuje postupně k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede od prvopočátků žáky k provádění a pozorování činností, k hovoru o

nich, k správnému pochopení učiva, k soustavné sebekontrolě, k využití matematických dovedností při řešení úloh ze života.

Matematika v tomto období rozvíjí paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klade základy logického úsudku. Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí u nich důslednost, tvořivost, sebedůvěru.

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- osvojování nových matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- činnostní rozšíření číselného oboru, utvrzení představy o desítkové soustavě
- předkládání nových poznatků ve spojení s předcházejícím učivem, uplatnění analogie pro zavedení početních výkonů v rozšířeném číselném oboru žáky
- využívání schopnosti žáků objevovat za vedení učitele další nové matematické poznatky na základě pozorování a rozlišování, vyslovovat závěry, pokoušet se o zobecňování
- postupné zdokonalování přesnosti matematického vyjadřování
- zařazování praktických činností (např.: měření, odhady, porovnávání velikostí a vzdáleností) s cílem získání správných představ a zručnosti
- spojování nových poznatků v matematice s vědomostmi žáků získanými v běžném životě
- využívání matematických poznatků a dovedností žáky v praktickém životě
- používání peněz při činnostním řešení úloh s náměty z obchodování
- peníze v praktickém životě
- věnování času nápadům žáků, jejich dotazům, ukázkám různých způsobů řešení úloh
- vyslovování úsudků k úlohám, vytváření předpokladů pro rozvíjení logického myšlení
- vytváření obměn slovních úloh a matematických problémů pro různé obory činnosti lidí
- podporovat schopnost žáků rozumět grafickým schémátům tabulkám i jiným schematickým znázorněním, vytvářet jednoduchá schémata, vést žáky ke grafické gramotnosti
- praktické osvojování základních poznatků z geometrie

B) Charakteristika výuky matematiky v 2. vzdělávacím období:

Při výuce matematiky nelze stanovit přesnou hranici mezi etapou vytváření konkrétních představ a mezi etapou vytváření pojmů. Je to hlavně proto, že přechod k abstrakci trvá téměř u všech žáků dlouho a neprobíhá u všech stejně. Činnostní výuka matematice i v tomto období umožňuje, aby si žáci matematické pojmy osvojovali správně a s co nejmenší námahou. Proces abstrakce usnadňují žákům pomůcky, kterými si znázorňují, stejně jako v minulých letech, nové a dosud neosvojené početní situace. Proces abstrakce urychlují též nákresy, náčrty a geometrická zobrazení, ukazující vztahy mezi údaji v úloze.

Mnoho pojmů se i v tomto období utváří ve vědomí žáků postupně, na základě soustavně prováděných činností, neustálým obohacováním dosavadních představ. Ve vzájemné souvislosti se přitom rozvíjí celá řada pojmů současně: pojem čísla, pojem

desítkové soustavy, pojem početních výkonů. Přitom se více dbá e na praktické použití pojmů než na vyslovování definicí (v tomto období není nutné po žácích definice požadovat). Jde hlavně o to, aby se představy žáků o číslech obohacovaly, aby chápali význam desítkové soustavy, aby dovednost početních výkonů s přirozenými čísly využívali při řešení slovních úloh a početních situací z běžného života a dovedli dobře úsudkově rozlišovat, kdy který početní výkon použít. Tyto dovednosti pak můžeme rozvíjet předkládáním různých výhod v počtech a zjednodušováním výpočtů.

V celém 2. období jsou žáci ve výuce matematiky podněcováni k sebedůvěře, učí se různými způsoby kontrolovat výpočty, uvažovat o možnostech výsledků, odhadovat. Jsou tak soustavně vedeni k sebekontrolě a sebehodnocení, a to jak v aritmetice tak v geometrii.

Vzdělávací oblast matematika a její aplikace je tvořena čtyřmi tématickými okruhy:

a) Číslo a početní operace:

V tomto tématickém okruhu si žáci 4. a 5. ročníku prohlubují dovednosti základních početních operací s přirozenými čísly. Na základě činností zvládli žáci v 1. období dobře numeraci do sta i do tisíce, mají správně vytvořený základ k chápání desítkové soustavy. Zpaměti sčítají a odčítají do sta a na základě analogie v první stovce počítají i jednoduché příklady v oboru do tisíce. Mají činnostně vytvořené konkrétní představy o násobení a dělení. Zvládli všechny spoje malé násobilky a dělení beze zbytku v oboru násobílek. Malá násobilka i dělení beze zbytku jsou procvičeny, ale jejich zautomatizování je třeba se nadále věnovat. Žáci se dále seznámili s tím, jak zpaměti násobit dvojčíferné číslo jednocíferným, poznali i dělení v oboru násobílek se zbytkem. Z písemných algoritmů se setkali s písemným sčítáním a odčítáním a násobením čísla jednocíferným činitelem. Tuto dovednost je třeba přenést do rozšířeného číselného oboru přes tisíc. Při písemném počítání se opíráme o znalosti písemných algoritmů oboru do tisíce a znalost desítkové soustavy. K tomuto učivu nepřístupujeme jako k nové látce, ale necháme žáky do písemných algoritmů: sčítání, odčítání a násobení jednocíferným činitelem vstupovat samostatně a individuálně (žáci se tak učí jeden od druhého pod dohledem učitele). Zpaměti se v oboru přes tisíc počítá jen výjimečně a to jen s takovými čísly, která obsahují jen jednu nebo nejvýše dvě číslice různé od nuly.

Novou látkou, kterou mají žáci v tomto období v okruhu početních operací dobře zvládnout, je písemné násobení dvojčíferným činitelem, dělení se zbytkem zpaměti a písemné dělení jednocíferným dělitelem. Žáky je třeba seznámit i s písemným násobením trojčíferným činitelem a písemným dělením dvojčíferným dělitelem.

Do výuky můžeme v tomto tématickém okruhu vhodně zařazovat i kalkulačku. Může sloužit např. ke kontrole výsledků příkladů na písemné algoritmy, k výpočtům úloh z běžného života. Je třeba uvážit i to, že u písemného počítání jde jen o zvládnutí jednoduchých algoritmů, které se dají v hodině procvičit na jednom či dvou příkladech, provázených komentářem žáků. Je mnoho důležitějšího učiva, které je třeba do vyučovacích hodin v tomto období zařazovat. Např.: zaokrouhlování, odhady, rozlišování úsudků, tak jak je uvedeno v dalších okruzích matematiky tohoto období.

b) Závislosti, vztahy a práce s daty

Úkolem stanoveným v tomto okruhu je vyhledávat, sbírat a třídit různé údaje, se kterými se v životě žáci setkávají. Orientovat se v jednoduchých tabulkách, číst z nich údaje, využívat je k porovnávání i výpočtům a naučit se též vyhledané údaje sestavovat do tabulek. Žák dále

poznává i různé diagramy, seznamuje se s prvními grafy a učí se v nich orientovat. Učivo tohoto okruhu nebudou v žádném případě zvládat všichni žáci stejným tempem. Je proto třeba u těchto úloh k žákům přistupovat diferencovaně, nechat je o problematice úloh a závislostech mezi veličinami často hovořit, dát všem čas k pochopení těchto záznamů. Se záznamy údajů vyjádřenými diagramy a grafy se budou žáci v životě velmi často setkávat. Takovým úlohám je třeba ve výuce věnovat pozornost a neopomíjet je. Dají se přitom dobře využít mezipředmětové vztahy, např.: výsledky některých pokusů z přírodovědy, přehledy některých měření z pracovních činností, tabulky sportovních výkonů z tělesné výchovy aj. Tabulkově jsou uspořádány také jízdní řády, v nichž se žáci učí hledat. Mnohé informace v encyklopediích jsou rovněž uspořádány do diagramů a tabulek

c) Geometrie v rovině a prostoru

Geometrie se ve 4. a 5. ročníku vyučuje již pravidelně, obvykle v samostatné vyučovací hodině, zařazované do rozvrhu každý týden. Vyžaduje-li to téma učiva, zařazujeme geometrické učivo do části hodiny aritmetiky. Některé partie učiva spolu velmi úzce souvisí.

Základní útvary v rovině a prostoru, které má žák v 2. vzdělávacím období zvládnout a rozlišovat, jsou určeny v očekávaných výstupech RVP ZV. Činnostní učení geometrie vytváří jasné představy žáků o útvarech v rovině a jejich vzájemné poloze, podporuje rovněž rozvoj správné prostorové představivosti žáků. Od žáků v tomto období nežádáme, aby se učili definice nebo aby vlastnosti útvarů odříkávali zpaměti. Vedeme je k tomu, aby obrázek nebo model dovedli popsat svými slovy. Také rýsování základních útvarů v rovině spojujeme vždy s hovorem žáků o narýsovaném, k tomu přidáváme i rýsování poznaných útvarů podle jednoduchého popisu.

Základní představy o geometrických obrazcích a tělesech získává žák bezprostředně názorem, nelze předpokládat, že by si je mohl představit z definic. Základní jednotku délky 1 m je potřeba mít ve třídě vyznačenou na určitém místě (vodorovně i svisle), žáci potřebují získat dobrou představu metru k odhadům délek i k základním převodům jednotek délky.

Při výuce obvodu a obsahu obrazců vycházíme z konkrétních situací kolem nás. Žáci snadno pochopí, že obvod obrazců se určuje jako součet délek jeho stran (součet úseček). Vytvoření jasné představy obsahu obdélníka jako počtu shodných jednotkových čtverců, kterými se dá daný obdélník pokrýt, se dá provést jen činností samotných žáků a hovorem o této činnosti. Na toto učivo stejným způsobem navazuje výuka geometrie i fyziky v 6. ročníku. Teprve když žák získá konkrétní představu o obsahu obdélníka, dokáže s porozuměním řešit i slovní úlohy z praktického života. Provádí-li žáci samostatně činnosti patřící k tomuto učivu, vytvoří si jasné konkrétní představy a rozlišování obvodu a obsahu obdélníka nebo čtverce jim pak nečiní žádné problémy.

Cílem výuky geometrii v tomto období je tedy:

- a) rozeznávat navzájem základní geometrické obrazce a rozpoznávat je na předmětech
- b) správně načrtnout, vystříhnout i narýsovat čtverec, obdélník a libovolný trojúhelník
- c) stanovit velikost obvodu čtverce, obdélníka a jiných čtyřúhelníků a narýsovaných trojúhelníků měřením a výpočtem, uvědomovat si, že obrazce zaujímají určitou plochu, kterou lze srovnávat se zvolenou jednotkou obsahu

Geometrie je v učebních osnovách obou ročníků spojena s výukou výtvarné výchovy, kde žáci také zobrazují rovinné útvary. Poznávání geometrických útvarů tedy prolíná oběma předměty. Výpočty obvodů jsou také často zařazeny ve slovních úlohách v aritmetických pracovních sešitech. Žák poznává, že osvojené znalosti z matematiky potřebuje v různých vyučovacích předmětech i při řešení mnoha úloh z praktického života.

d) Slovní úlohy

V 1. vzdělávacím období žáci řešili většinu *slovních úloh* z paměti. Důraz byl kladen na porozumění početním výkonům, jejich užití v úlohách ze života. Žáci byli od 1. ročníku vedeni k sestavování slovních úloh. Vymýšleli slovní úlohy s různou tematikou z každodenního života, tvořili k úlohám otázky, vyvolávali se navzájem, odpovídali. Postupně se učili rozlišovat úsudky o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně. K výsledku pak docházeli nejkratší cestou vlastní úvahou, často na základě názoru a výpočtem z paměti. Ke slovní úloze vymyšlené některým žákem dokázali ostatní, pomocí jednoduchých pomůcek, úlohu zobrazit, jindy si zase provést náčrt nebo i záznam základních údajů a ihned odpovídat s výsledkem. Potom vždy přidávali příklad náležející k úloze. U úloh řešených násobením nebo dělením přidávali úsudky typu: „Když 1 sešit stojí 8 Kč, tak 3 sešity budou stát 3krát více.“ nebo „Když za 4 koláče zaplatím 28 Kč, tak za 1 koláč zaplatím čtyřikrát méně.“

Při častém užívání úsudků k řešení úloh z praktického života si žáci uvědomují smysl početních výkonů, správně je k úlohám přiřazují a dovedou též své úvahy zdůvodnit.

Řešení jednoduchých slovních úloh z paměti je třeba přenést i do 4. a 5. ročníku a nechávat žáky úlohy z praktického života vymýšlet a obměňovat. Do nich je třeba občas zařazovat rozšířený číselný obor, s důrazem na úsudkové počítání.

Jedním z nejdůležitějších úkolů při výuce matematiky ve 2. vzdělávacím období je podpořit a rozvíjet schopnost žáků uvažovat a samostatně řešit jednoduché slovní úlohy z paměti. Žáky je třeba postupně dovést i k samostatnému řešení zapsaných slovních úloh s jedním nebo dvěma početními výkony. Abychom tohoto cíle dosáhli, máme pro všechny žáky k dispozici soubory úloh s tematikou z různých oborů lidské činnosti, které jsou žákům blízké. Jejich výhodou je, že věcný obsah i pojmy, které tyto slovní úlohy obsahují, jsou přiměřené vědomostem a úrovni odpovídají věkovým zvláštnostem myšlení žáků v tomto vývojovém období. Pro žáky jsou připravené slovní úlohy srozumitelné, jejich vysvětlování neubírá proto čas vlastnímu řešení.

Pro mezipředmětové vztahy jsou připraveny úlohy s vlastivědnou i přírodovědnou tematikou. Jsou zařazeny v pracovních sešitech pro 4. i 5. ročník.

Protože soustavné řešení slovních úloh výrazně přispívá k rozvoji myšlení žáků, je třeba slovními úlohami ve 4. a 5. ročníku věnovat nejméně polovinu času určeného k výuce matematiky v tomto vzdělávacím období. Slovní úlohy zařazujeme souběžně s numerickým počítáním.

K běžným slovními úlohami přibývají v tomto vzdělávacím období další úlohy, jejichž řešení vyžaduje zvláštní postup, např.: jednoduchá trojčlenka řešená přechodem přes jednotku, úlohy na porovnávání podílem aj. Přitom žáci dojdou k poznání významu jednoduchého zápisu podmínek slovní úlohy, se kterým se i v 1. vzdělávacím období setkávali.

V tomto období vedeme žáky k samostatnému úsudku při řešení slovních úloh a dbáme přitom na zapojení všech žáků do výuky. Je třeba cvičit smysly žáků, předkládat jim nadále nové typy úloh pomocí konkrétního názoru, zadávat jim k pozorování různá schémata, grafy a tabulky. Žáky nechat objevovat vše, na co mohou přijít sami, dbát na jejich samostatnost při činnostech, přizpůsobovat vyučovací postup jejich chápání, vzbuzovat zájem žáků zajímavými úlohami i jinými motivacemi.

C) Obsah učiva - ve 2. vzdělávacím období - matematika

4. ročník (5 hodin týdně)

Opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000:

- numerace - přirozené číslo v desítkové soustavě, činnosti ve skupinách s pomůckami, posloupnost čísel, jejich čtení a psaní, práce s číselnou osou, porovnávání a zaokrouhlování čísel
- početní výkony
- pamětné sčítání a odčítání s využitím analogie s počítáním do sta, vlastnosti sčítání a odčítání přirozených čísel,
- upevňování a automatizace násobilkových spojů spojené s činnostmi a jednoduchými slovními úlohami z různých oborů lidské činnosti, zadávané úlohy žáci obměňují a sami vymýšlejí další podobné úlohy,
- vlastnosti násobení (záměna činitelů),
- pamětné násobení dvojciferného čísla číslem jednociferným
- činnostní vyvození dělení se zbytkem v oboru násobitek, jeho procvičování; toto učivo je vhodné spojovat s řešením praktických úloh
- písemné sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem v oboru do 1 000
- úsudkové počítání, rozlišování úsudků
- řešení slovních úloh z praktického života, mezipředmětové vztahy
- práce s tabulkami a diagramy
- čtení údajů z tabulek v učebnici a pracovních sešitech
- sestavování podobných tabulek žáky
- pozorování diagramů zařazených do učebnice, hovor o nich, vyvození vztahů mezi čísly
- rozlišování a třídění výsledků úloh připravených počítačovým programem 4P, výsledky jsou sestaveny do tabulek, žák se rozhoduje o správnosti řešení na základě odhadu, zaokrouhlování i znalosti vlastností početních výkonů, úlohy slouží též pro sebekontrolu

Nová látka- aritmetika, 4. r.:

- vyvození písemného dělení jednociferným dělitelem v oboru do 1000, zkouška násobením
- rozšíření číselného oboru nad 1 000, desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání, zaokrouhlování, v numeraci můžeme rozšiřovat číselný obor až do milionu
- práce s číselnou osou, ve 4. ročníku je vhodné zůstat u znázorňování v oboru do 10 000
- řešení slovních úloh prolíná celým obdobím, kdy se rozšiřuje číselný obor většinou se počítá s čísly kolem tisíce, jde o dovednost řešení slovních úloh, které je třeba věnovat soustavnou pozornost
- přičítání a odčítání desítek, stovek a tisíců z paměti v oboru rozšířeném nad tisíc
- písemné sčítání a odčítání v rozšířeném oboru (vyvozují žáci sami), odhady výsledků

- násobení a dělení přirozených čísel 10, 100 a 1 000 z paměti
- vyvození násobení a dělení čísel zakončených nulami
- algoritmus písemného násobení dvojciferným činitelem, odhady výsledků
- vlastnosti násobení
- dělení jednociferným dělitelem

Geometrie v rovině a prostoru, 4. r.:

- základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování
 - měření délek, délka úsečky, rozměry obrazců, délky hran těles
 - jednotky délky, jednoduché převody jednotek
 - přímka, polopřímka, úsečka, bod, rýsování a popis
 - kružnice, kruh, rozlišení, rýsování a popis
 - kolmice a rovnoběžky, rýsování a náčrty
 - jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku a pravoúhlého trojúhelníku, náčrty
 - grafické sčítání úseček, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran, využití
- v úlohách z praktického života

Nestandardní aplikační úlohy a problémy, 4. r.:

- slovní úlohy, které jsou zadané netradičním způsobem a vyžadují třídění a rozlišování údajů řešení,
- úlohy, které se neobejdou bez nákresů
- úlohy vyžadující činnost rozdělování na stejné části, skládání částí do celku
- magické čtverce a úlohy k procvičování prostorové představivosti

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Využívá při pamětném i písemném počítání komunikativnost a asociativnost sčítání a násobení.	uč, kom	Principy asociativnosti a komunikativnosti	Osobnostní a sociální výchova- sebezpoznání a sebepečení	
Provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	řp	Sčítání a odčítání čísel do 1 000 000, porovnávání čísel, zápis čísel v desítkové soustavě, rozklad čísla v desítkové soustavě, písemné násobení dvojciferným a trojciferným číslem dělení jednociferným číslem dělení se zbytkem v oboru přirozených čísel		

Zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel.	sope	Zaokrouhlování na 10, 100, 1000 kontroly výpočtů		
Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel.	uč	Slovní úlohy s jednou a se dvěma početními operacemi	OSV-Morální rozvoj-Řešení problémů a rozhodovací dovednosti, kreativita	
Vyhledává , sbírá a třídí data.	uč	Práce s daty.		
Čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy.	sope	Diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády		
Narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce.	řp	Práce s geometrickými útvary		
Sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran.	prac	Délka úsečky, jednotky délky a jejich převody,obvod mnohoúhelníku, obrazce		
Sestrojí rovnoběžky a kolmice.	uč	Rovnoběžky, různoběžky,průsečík, kolmice		
Rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru.	kom	Osová souměrnost.		
Rozezná a pojmenuje jednoduchá tělesa		Základní útvary v prostoru: kvádr, krychle, jehlan, koule, kužel, válec		
Řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.	sope	Slovní úlohy s netradiční postupy.	Osobnostní a sociální výchova-Rozvoj schopností a poznávání OSV-soc.rozvoj-Kooperace a kompetice, mezilidské vztahy	
Vyjádří názorně polovinu, čtvrtinu celku modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku, porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel	uč kom	Polovina, třetina,čtvrtina,desetina ap. čítatel jmenovatel, zlomková čára, vysvětlí a znázorní vztah mezi celkem a jeho částí vyjádřenou zlomkem na příkladech z běžného života - využívá názorných obrázků k určení 1/2,1/4, 1/3, 1/5, 1/10 celku - vyjádří celek z jeho dané poloviny, čtvrtiny, třetiny, pětiny, desetiny		Rozšir. učivo

5. ročník – matematika: (5 hodin týdně)

Učivo - dokončení oboru přirozených čísel:

- procvičování všech početních výkonů při počítání z paměti, automatizace násobkových spojů a dělení v oboru násobek beze zbytku i se zbytkem
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost, distributivnost)
- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení, (algoritmus písemného násobení procvičujeme hlavně při násobení čísel jednociferným nebo dvojciferným činitelem, u násobení čísel víceciferným činitelem volíme příklady typu: 25048 . 3060, 5137. 32000, tj. takové příklady, při jejichž řešení žák prokáže, že algoritmu rozumí)

- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem
- rozšíření číselného oboru přes milion - numerace
- zaokrouhlování přirozených čísel
- provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací
- počítání na kalkulátorech - využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh
- slovní úlohy na jeden nebo dva početní výkony
- slovní úlohy z praktického života a jejich obměny
- čtení údajů z tabulek a diagramů
- využívání nákresů a tabulek při řešení slovních úloh
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života
- čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafu
- orientace v jízdním řádu
- procvičování rýsování základních geometrických útvarů v rovině (rýsování podle popisu slovního i písemného, slovní ústní popis narýsovaného - procvičování zručnosti i vyjadřování v geometrii)
- jednotky délky a jejich převody, měření délky
- obvod různých rovinných obrazců - trojúhelníků, čtyřúhelníků i libovolně zvolených mnohoúhelníků
- obsah čtverce a obdélníku pomocí čtvercové sítě, základní jednotka obsahu
- osově souměrné útvary - jejich rozlišování, určení osy souměrnosti přeložením rovinného obrazce
- základní útvary v prostoru, prostorová představivost

Rozšiřující učivo - činnostní vyvození počítání s desetinnými čísly:

Do výuky matematiky v posledním čtvrtletí 5. ročníku je vhodné zařadit počítání s desetinnými čísly v peněžním modelu. Při hře s pomůckou papírové mince a bankovky začnou žáci sami a lehce desetinná čísla s jedním nebo dvěma desetinnými místy psát, porovnávat a zaokrouhlovat. Snadno je také budou sčítat a odčítat. Činnostní zařazení desetinných čísel v peněžním modelu do 5. r. jako přípravné učivo značně ulehčí žákům přechod do 6. ročníku.

Nestandardní aplikační úlohy a problémy:

- slovní úlohy, které se řeší netradičním způsobem
- číselné a obrázkové řady
- „magické“ čtverce
- úlohy vyžadující prostorovou představivost
- úlohy matematických soutěží a olympiád

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 5.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Využívá při pamětném i písemném počítání komunikativnost a asociativnost sčítání a násobení	kom.	Principy asociativnosti a komunikativnosti		
Provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel	řp	Sčítání a odčítání čísel do 1 000 000 Písemné násobení jednociferným, dvojciferným až čtyřciferným činitelem Dělení dvojciferným dělitelem Pamětné násobení a dělení přirozených čísel		
Zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel	sope	Zaokrouhlování na desítky, stovky, tisíce, desetitisíce, statisíce a miliony Kontroly výpočtů		
Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel	uč., řp.	Slovní úlohy s jednou a se dvěma početními operacemi Odhady výsledků, kontroly výsledků Práce s kapesním kalkulátorem	OSV-Rozvoj schopností a poznávání	
Orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času	uč.	Práce s jízdním řádem, převody jednotek času		
Vyhledává, sbírá a třídí data	uč.	Práce s daty	OSV-Kreativita	
Čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy	sope	Diagramy, přímá úměrnost, tabulky, grafy		
Narýsuje a znázorní základní rovinné útvary – čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnice, užívá jednoduché konstrukce	řp	Čtverec, obdélník, kružnice Rovnostranný a rovnoramenný trojúhelník,		
Sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran, zná a umí převádět základní jednotky obsahu	prac.	Délka úsečky, jednotky délky a jejich převody Obvod mnohoúhelníku Obvod a obsah čtverce a obdélníku		
Sestrojí rovnoběžky a kolmice	uč	Poloha přímek v rovině, rýsování kolmic a rovnoběžek		
Určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu	prac.	Obsah čtverce, obdélníku, jednotky obsahu		
Rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru	prac.	Osová souměrnost osově souměrné útvary		
Rozezná a pojmenuje základní prostorové útvary	uč.	Krychle, kvádr, koule, jehlan, kužel, válec		
Řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky	sope	Hravé slovní úlohy, magické čtverce logické úlohy Prostorová představivost	OSV-sociální rozvoj-Kooperace a kompetice	
Zobrazí, přečte a zapíše desetinné číslo, modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty		Desetinné zlomky, desetinná čárka, zobrazení na ose žák sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem (poloviny, čtvrtiny, třetiny, pětiny, desetiny) pomocí názorných obrázků a tyto početní operace zapisuje		seznámení

V 2. vzdělávacím období se zdůrazňuje v matematice to učivo, které má význam pro praktický život žáků a pro jejich další vzdělávání. K matematickému učivu se váže schopnost žáků užívat jednoduché úsudky při řešení slovních úloh z praktického života.

D) Očekávané výstupy na konci 2. období v M

Číslo a početní operace

Žák: - využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení

- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žák: - vyhledává, sbírá a třídí data

- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Geometrie v rovině a prostoru

Žák: - narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnice), užívá jednoduché konstrukce

- sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- sestrojí rovnoběžky a kolmice
- určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
- rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Žák: - řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé

- na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky
- činnostně se na konci 5. ročníku seznamuje s desetinným číslem tak, jak je v možnostech žáků samostatně toto rozšíření číselného oboru objevit; s desetinným číslem se žáci seznamují v peněžním modelu při obchodování a činnostech s pomůckou papírové peníze.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu

Informatika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět informatika dává prostor všem žákům porozumět tomu, jak funguje počítač a informační systémy. Zabývá se automatizací, programováním, optimalizací činností, reprezentací dat v počítači, kódováním a modely popisujícími reálnou situaci nebo problém. Dává prostor pro praktické aktivní činnosti a tvořivé učení se objevováním, spoluprací, řešením problémů, projektovou činností. Pomáhá porozumět světu kolem nich, jehož nedílnou součástí digitální technologie jsou.

Hlavní důraz je kladen na rozvíjení žákova informatického myšlení s jeho složkami abstrakce, algoritmizace a dalšími. Praktickou činnost s tvorbou jednotlivých typů dat a s aplikacemi vnímáme jako prostředek k získání zkušeností k tomu, aby žák mohl poznávat, jak počítač funguje, jak reprezentuje data různého typu, jak pracují informační systémy a jaké problémy informatika řeší.

Škola klade důraz na rozvíjení digitální gramotnosti v ostatních předmětech, k tomu přispívá informatika svým specifickým dílem.

Organizační a obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Výuka probíhá na počítačích či noteboocích s myší, buď v PC učebně, nebo v běžné učebně s přenosnými notebooky, s připojením k internetu. Některá témata probíhají bez počítače. V řadě činností preferujeme práci žáků ve dvojicích u jednoho počítače, aby docházelo k diskusi a spolupráci. Žák nebo dvojice pracuje individuálním tempem.

Výuka je orientována činnostně, s aktivním žákem, který objevuje, experimentuje, ověřuje své hypotézy, diskutuje, tvoří, řeší problémy, spolupracuje, pracuje projektově, konstruuje své poznání.

Není kladen naprosto žádný důraz na pamětné učení a reprodukci. K realizaci výuky není třeba žádných nákupů pomůcek kromě běžných počítačů.

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- seznamovat žáky se základními funkcemi počítače
- uvědomovat si úlohu rychlých informací v dnešním moderním světě
- umět správně komunikovat telefonem (pevná linka, mobil)
- ukázat, jak se dají v současnosti využívat informační a komunikační technologie
- naučit se svoje soubory informací vytvářet, ukládat a opět vyhledávat
- seznámit se s tím, jak přijímat a odesílat zprávy e-mailem
- učit žáky pracovat s textem a obrázkem v textovém editoru
- poznat možnost získávání a předávání informací pomocí internetu

Tematické celky

1. stupeň 4. a 5. ročník

Učební plán

ročník	téma	hodiny	je třeba počítač
4.	Ovládání digitálního zařízení	12	A
	Práce ve sdíleném prostředí	11	A
	Úvod do kódování a šifrování dat a informací	10	
5.	Úvod do práce s daty	4	A
	Základy programování – příkazy, opakující se vzory	6	A
	Úvod do informačních systémů	3	
	Základy programování – vlastní bloky, náhoda	7	A
	Úvod do modelování pomocí grafů a schémat	7	
	Základy programování – postavy a události	6	A

4. ročník

Ovládání digitálního zařízení

Tematický celek RVP Digitální technologie	
Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none">• najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu• dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi	Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none">• pojmenuje jednotlivá digitální zařízení, se kterými pracuje, vysvětlí, k čemu slouží• vysvětlí, co je program a rozdíl mezi člověkem a počítačem• edituje digitální text, vytvoří obrázek• přehraje zvuk či video• uloží svoji práci do souboru, otevře soubor• používá krok zpět, zoom• řeší úkol použitím schránky• dodržuje pravidla a pokyny při práci s digitálním zařízením
Zdroje A: metodika Základy informatiky pro 1. stupeň ZŠ (https://imysleni.cz/ucebnice/zaklady-informatiky-pro-1-stupen-zs) B: učebnice Informatika pro 1. stupeň základní školy (https://www.albatrosmedia.cz/tituly/12848534/informatika-pro-1-stupen-zakladni-skoly/) C: Jednoduché ovládání počítače (http://home.pf.jcu.cz/jop/) D: Datová Lhota (https://decko.ceskatelevize.cz/datova-lhota/ve-skole)	
Učivo Digitální zařízení Zapnutí/vypnutí zařízení/aplikace Ovládání myši Kreslení čar, vybarvování Používání ovladačů Ovládání aplikací (schránka, krok zpět, zoom) Kreslení bitmapových obrázků Psaní slov na klávesnici Editace textu Ukládání práce do souboru Otevírání souborů Přehrávání zvuku Příkazy a program	Odkaz na učivo ve zdrojích A: Počítač a síť B: kap. 2 C: klikání myši, tahání myši C: kreslení čáry a vybarvování C: ovladače B: kap. 3, 5 B: kap. 3 C: psaní na klávesnici B: kap. 5, C: doplňování a úprava textu B: kap. 3, 5 B: kap. 3, 5 C: přehrávání zvuku D: Hodina „Co je počítačový program“
Výukové metody a formy Diskuse, práce ve skupinách, samostatná práce, praktické činnosti, objevování, experiment, použití videa	

<p>Tematický celek RVP Digitální technologie</p>	
<p>Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu • propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí • dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi 	<p>Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvede různé příklady využití digitálních technologií v zaměstnání rodičů • najde a spustí aplikaci, kterou potřebuje k práci • propojí digitální zařízení a uvede bezpečnostní rizika, která s takovým propojením souvisejí • pamatuje si a chrání své heslo, přihlásí se ke svému účtu a odhlásí se z něj • při práci s grafikou a textem přistupuje k datům i na vzdálených počítačích a spouští online aplikace • rozpozná zvláštní chování počítače a případně přivolá pomoc dospělého
<p>Zdroje A: učebnice Základy informatiky pro 1. stupeň ZŠ (https://imysleni.cz/ucebnice/zaklady-informatiky-pro-1-stupen-zs) B: učebnice Informatika 2 (https://www.informatika.fraus.cz/informatika-2) C: Datová Lhota (https://decko.ceskatelevize.cz/datova-lhota/ve-skole)</p>	
<p>Učivo Využití digitálních technologií v různých oborech Ergonomie, ochrana digitálního zařízení a zdraví uživatele Počítačová data, práce se soubory Propojení technologií, internet Úložiště, sdílení dat, cloud, mazání dat, koš Technické problémy a přístupy k jejich řešení</p>	<p>Odkaz na učivo ve zdrojích A: Využití digitálních technologií B: kap. 11 C: Hodina „Já a počítačový svět“, B: kap. 6 B: kap. 8 C: Hodina „Kam se schovají data“</p>
<p>Výukové metody a formy Diskuse, práce ve skupinách, samostatná práce, praktické činnosti, objevování, experiment, použití videa</p>	

<p>Tematický celek RVP Data, informace a modelování</p>	
<p>Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji • vyčte informace z daného modelu 	<p>Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sdělí informaci obrázkem • předá informaci zakódovanou pomocí textu či čísel • zakóduje/zašifruje a dekoduje/dešifruje text • zakóduje a dekoduje jednoduchý obrázek pomocí mřížky • obrázek složí z daných geometrických tvarů či navazujících úseček
<p>Zdroje A: metodika Základy informatiky pro 1. stupeň ZŠ (https://imysleni.cz/ucebnice/zaklady-informatiky-pro-1-stupen-zs) B: učebnice Informatika 1 (https://www.informatika.fraus.cz/informatika-1) C: učebnice Informatika 2 (https://www.informatika.fraus.cz/informatika-2)</p>	
<p>Učivo Piktogramy, emodži Kód Přenos na dálku, šifra Pixel, rastr, rozlišení Tvary, skládání obrazce</p>	<p>Odkaz na učivo ve zdrojích A: Kódování informace obrázkem A: Kódování informace textem A: Kódování informace číslem A: Kódování a šifrování textu A: Kódování rastrového obrázku A: Kódování vektorového obrázku</p>
<p>Výukové metody a formy Diskuse, badatelské aktivity, problémová výuka, samostatná práce ve dvojicích či skupinách</p>	

5. ročník

Úvod do práce s daty

Tematický celek RVP Informační systémy	
Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none">• uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat• pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data	Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none">• pracuje s texty, obrázky a tabulkami v učebních materiálech• doplní posloupnost prvků• umístí data správně do tabulky• doplní prvky v tabulce• v posloupnosti opakujících se prvků nahradí chybný za správný
Zdroje A: Práce s daty (https://imysleni.cz/ucebnice/prace-s-daty-pro-5-az-7-tridu-zakladni-skoly) B: pracovní sešit Hledá se Puffy (https://www.informatika.fraus.cz/hleda-se-puffy)	
Učivo Data, druhy dat Doplňování tabulky a datových řad Kritéria kontroly dat Řazení dat v tabulce Vizualizace dat v grafu	Odkaz na učivo ve zdrojích A: Víme, co jsou data A: Evidujeme data A: Kontrolujeme data A: Filtrujeme, třídíme a řadíme data A: Porovnáváme a prezentujeme data
Výukové metody a formy Praktické činnosti, experiment, samostatná práce, práce ve dvojici, diskuse	

Tematický celek RVP Algoritmizace a programování	
Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none"> • sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů • popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení • v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy • ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu 	Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none"> • v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program pro ovládnání postavy • v programu najde a opraví chyby • rozpozná opakující se vzory, používá opakování, stanoví, co se bude opakovat a kolikrát • vytvoří a použije nový blok • upraví program pro obdobný problém
Zdroje učebnice Základy programování ve Scratch pro 5. ročník základní školy (https://imysleni.cz/ucebnice/zaklady-programovani-ve-scratchi-pro-5-rocnik-zakladni-skoly)	
Učivo Příkazy a jejich spojování Opakování příkazů Pohyb a razítkování Ke stejnému cíli vedou různé algoritmy Vlastní bloky a jejich vytváření Kombinace procedur	Odkaz na učivo ve zdrojích Modul 1 Bádání 1,2 Modul 1 Bádání 2,3 Modul 1 Bádání 2,3 Modul 1 Bádání 3 Modul 1 Bádání 4 Modul 1 Bádání 4
Výukové metody a formy Samostatná práce ve dvojici, praktické činnosti, diskuse, objevování, experiment, problémová výuka	

Úvod do informačních systémů

Tematický celek RVP Informační systémy	
Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none"> • v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi 	Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none"> • nalezne ve svém okolí systém a určí jeho prvky • určí, jak spolu prvky souvisí
Zdroje metodika Základy informatiky pro 1. stupeň ZŠ (https://imysleni.cz/ucebnice/zaklady-informatiky-pro-1-stupen-zs)	

Učivo Systém, struktura, prvky, vztahy	Odkaz na učivo ve zdrojích Systémy kolem nás
Výukové metody a formy Diskuse, badatelské aktivity, samostatná práce, heuristický rozhovor	

Základy programování – vlastní bloky, náhoda

Tematický celek RVP Algoritmizace a programování	
Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none"> • sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů • popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení • v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy • ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu 	Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák: <ul style="list-style-type: none"> • v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program řídící chování postavy • v programu najde a opraví chyby • rozpozná opakující se vzory, používá opakování, stanoví, co se bude opakovat a kolikrát • rozpozná, jestli se příkaz umístí dovnitř opakování, před nebo za něj • vytváří, používá a kombinuje vlastní bloky • přečte zápis programu a vysvětlí jeho jednotlivé kroky • rozhodne, jestli a jak lze zapsaný program nebo postup zjednodušit • cíleně využívá náhodu při volbě vstupních hodnot příkazů
Zdroje učebnice Základy programování ve Scratch pro 5. ročník základní školy (https://imysleni.cz/ucebnice/zaklady-programovani-ve-scratchi-pro-5-rocnik-zakladni-skoly)	

Učivo	Odkaz na učivo ve zdrojích
Kreslení čar	Modul 2 Bádání 1,2
Pevný počet opakování	Modul 2 Bádání 2
Ladění, hledání chyb	Modul 2 Bádání 1,2,3
Vlastní bloky a jejich vytváření	Modul 2 Bádání 2
Změna vlastností postavy pomocí příkazu	Modul 2 Bádání 3
Náhodné hodnoty	Modul 2 Bádání 3
Čtení programů	Modul 2 Bádání 3,4
Programovací projekt	Modul 2 Bádání 4
Výukové metody a formy	
Samostatná práce ve dvojici, praktické činnosti, diskuse, objevování, experiment, problémová výuka	

<p>Tematický celek RVP Algoritmizace a programování</p>	
<p>Očekávané výstupy RVP Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů • popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení • v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy • ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu 	<p>Očekávané výstupy ŠVP Žákyně/žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program pro řízení pohybu a reakcí postav • v programu najde a opraví chyby • používá události ke spuštění činnosti postav • přečte zápis programu a vysvětlí jeho jednotlivé kroky • upraví program pro obdobný problém • ovládá více postav pomocí zpráv
<p>Zdroje učebnice Základy programování ve Scratch pro 5. ročník základní školy (https://imysleni.cz/ucebnice/zaklady-programovani-ve-scratchi-pro-5-rocnik-zakladni-skoly)</p>	
<p>Učivo Ovládání pohybu postav Násobné postavy a souběžné reakce Modifikace programu Animace střídáním obrázků Spouštění pomocí událostí Vysílání zpráv mezi postavami Čtení programů Programovací projekt</p>	<p>Odkaz na učivo ve zdrojích Modul 3 Bádání 1 Modul 3 Bádání 1 Modul 3 Bádání 1 Modul 3 Bádání 1,2 Modul 3 Bádání 2 Modul 3 Bádání 3 Modul 3 Bádání 4 Modul 3 Bádání 4</p>
<p>Výukové metody a formy Samostatná práce ve dvojici, praktické činnosti, diskuse, objevování, experiment, problémová výuka</p>	

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

4. a 5. ročník:

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Žák se seznámí s pojmem informace, vývojem předávání informací, návaznost informací a práce na PC		Historie informací	VI	
Žák si osvojí základní pojmy z informatiky, ovládnutí digitálního zařízení, rozliší pojmy SW a HW. Naučí se pracovat s myší, používat klávesnici.	prac,	Seznámení se PC, hygiena práce s PC		
Naučí se rozlišovat ikony, zástupce, zvládne základní nastavení pracovní plochy, používá nabídku Start, spouští jednotlivé programy, seznámí se s adresářem PC a umí vytvořit na správném místě složku a uloží (otevře) do ní soubor. Naučí se pracovat ve sdíleném prostředí	ob,	Operační systémy, základy systému Windows, piráctví SW		
Seznámí se se Základy robotiky se stavebnicí	uč, řp	Sestavení robota	PČ	
Seznámí se s pojmem internet a jeho historií, naučí se pomocí prohlížeče základní práci s internetem, jako zdrojem informací	kom	Internet, prohlížeče a základy práce s internetem		
Seznámí se a naučí používat pro psaní textů textový editor Word, naučí se používat celou klávesnici, provede s textem základní úpravy. Při praktických příkladech využije různá písma, použije k urychlení práce kopírování textu, vloží do textu obrázek.	uč, řp	Textové editory, Word - nejrozšířenější textový editor, základní prvky práce s textem		
Seznámí se s úvodem do kódování a šifrování dat a informací	uč, řp	Rozvoj žákova informatického myšlení		
Naučí se pracovat s daty	uč, řp	Algoritmizace		
Naučí se základy programování – příkazy, opakující se vzory, vlastní bloky, náhoda, postavy a události	uč, řp	Rozvoj žákova informatického myšlení		
Žák bude uveden do modelování pomocí grafů a schémat	uč, řp	Rozvoj žákova informatického myšlení		

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Tato vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacích předmětů
Přírodověda a Vlastivěda

Přírodověda

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- poznávat přírodní zákonitosti při aktivních a tvůrčích činnostech, jednak samostatně, jednak při práci ve skupinách
- získávat jasné a konkrétní představy o přírodninách živých i neživých a přírodních jevech na základě pozorování, je to dobrý předpoklad pro vytváření přesných pojmů
- konkrétní představy o přírodninách a přírodních jevech doplňovat nejen četbou textů naučných, ale i uměleckých
- učit žáky zjišťovat základní vlastnosti zkoumaných přírodnin, nacházet souvislosti mezi jevy a ději v přírodě
- nechat žáky provádět pokusy, čímž jim umožníme poznat a pochopit přírodní děje, které nelze snadno pozorovat v přírodních podmínkách
- na vycházkách zaměřovat pozornost žáků na sledování určitých jevů
- zaznamenávat výsledky pozorování a pokusů, diskutovat o nich se spolužáky, vyvozovat závěry a za učitelova vedení je upřesňovat, popřípadě zobecňovat
- uvědomovat si sebe jako člověka - živou bytost, která má své fyziologické a biologické funkce a potřeby, poznávat, co je pro člověka užitečné a naopak škodlivé z hlediska hygieny, výživy aj.
- žákům předávat základní poučení o bezpečném chování v různých životních situacích i při mimořádných událostech, které ohrožují nejen zdraví jednotlivců, ale i celých skupin obyvatel
- vést žáky k tomu, aby si na základě svých zkušeností a sledování konkrétních situací postupně uvědomovali odpovědnost každého (i nedospělého) člověka, za své zdraví a bezpečnost
- upozorňovat žáky na situace, při kterých by nevhodným chováním mohli ohrozit zdraví spolužáků nebo zavinit úraz jiných lidí
- postupně si osvojovat a upevňovat zásady slušného chování mezi lidmi, učit se vzájemné toleranci, snášenlivosti a úctě k lidem, se kterými se setkávají
- sledovat střídání ročních období, vést si záznamy ze svých pozorování, umět pozorované změny v přírodě zdůvodnit
 - dovést žáky k uvědomění, že Země je jednou z planet, oběžnic Slunce, které jsou součástí vesmíru
 -

B) Charakteristika výuky:

Výuka přírodovědy ve 2. vzdělávacím období navazuje na učivo prvouky, v mnohém ho prohlubuje a rozšiřuje. Charakter výuky je činnostní, to předpokládá provádění žákovských

pokusů, hovor o pozorovaných pokusech i jiných sledovaných přírodních úkazech. Žáci mají možnost v přírodovědném vyučování využívat vědomosti z prvouky i své zkušenosti z vlastních pozorování přírody. Tím, že žákům umožňujeme, aby své vlastní zkušenosti a poznatky spojovali s novým učivem, snadno dosahujeme toho, že se učí se zájmem a mají dobré znalosti z přírodovědy.

Při činnostech se žáci učí spolupracovat, organizovat práci ve skupině i přijímat individuální odpovědnost za splnění určitého úkolu.

Při přírodovědném vyučování se ve velké míře uplatňují mezipředmětové vztahy s výukou českého jazyka, matematiky, výtvarné i hudební výchovy, praktických činností. Těchto možností velmi snadno využíváme při realizaci krátkodobých projektů. Navrhujeme-li v tomto období žákům vhodná témata pro projekty, jsou žáci schopni samostatně úkoly do projektů vymýšlet a zpracovávat. Je to jedna z příležitostí, při které mají žáci možnost dobře uplatnit své individuální schopnosti a nápady. Aby mohli ve vybraných projektech využít jak svoji individualitu tak různé poznatky z běžného života, nesmí být učitelem příliš omezováni ani usměrňováni. Jen tak se projeví i jejich fantazie. Potřebují k tomu však mít důvěru v učitele, snahu ho něčím udivit nebo překvapit. Každý pozitivní postoj učitele k výsledkům práce žáků má za následek jejich zvýšenou snahu a úsilí při plnění dalších úkolů.

Při poznávání přírody a jejich zákonitostí dochází žáci k poznání, že Země a život na ní tvoří celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje v rovnováze. Je třeba, aby si žáci uvědomili, že tuto rovnováhu může člověk svou činností snadno narušit, ale obvykle jen velmi obtížně obnovit. Učí se využívat svých poznatků, hodnotit svá pozorování a záznamy, hledat možnosti, jak i oni mohou přispět k zlepšení životního prostředí a k ochraně přírody.

Významnou roli při činnosti výuce přírodovědy mají žákovské pokusy. S přírodninami, jejich vlastnostmi, se zákonitostmi přírody se žáci neseznamují jen při vyprávění nebo čtení, ale mají možnost je zkoumat více smysly a mnohé poznatky sami objevovat. Značný význam přitom má, když si žáci vedou o svých pozorováních a pokusech jednoduché záznamy, tj. nákresy, zápisy do tabulek, krátké popisy provedení, zápisy závěru, popřípadě i grafické záznamy. Důležité je, aby pokud možno všechny pokusy byly prováděny žáky buď individuálně nebo ve dvojicích. Záznamy si však provádí každý žák individuálně, po vzájemné konzultaci o možnostech provedení.

Provádění žákovských pokusů z přírodovědy a příprava pomůcek na tyto pokusy se uskutečňuje ve 4. ročníku a hlavně v 5. ročníku ve spojení s praktickými činnostmi. Týká se to zvláště kapitol Člověk a příroda, Člověk a lidské výtvoř. Tím se výuka stává smysluplnou, pro žáky zajímavou a blízkou životní realitě.

Přírodovědu ve 4. a 5. ročníku vyučujeme ve dvou tématických okruzích:

Rozmanitost přírody, Člověk a jeho zdraví

Ve 4. ročníku se obě témata prolínají, hlavně ve spojení se zdravou výživou a ochranou životního prostředí. Pozornost je věnována rovněž vybraným základním fyzikálním veličinám.

V 5. ročníku je stěžejní téma „člověk“ zařazeno do kapitol: Člověk a neživá příroda, Člověk a vesmír, Člověk a živá příroda a samostatné kapitoly Člověk. Práci a lidskými výtvoř se zabývá kapitola s názvem Člověk a lidské výtvoř.

K přírodovědě 5. ročníku se váže celá řada článků z čítanek.

C) Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - přírodověda:

4. ročník: (2 hodiny týdně)

Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy).

Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel.

Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Základní společenstva živých organismů:

- životní podmínky živých organismů, rozmanitost podmínek života na Zemi
- společenstva okolí lidských obydlí, společenstva polí, vod a lesů
- poznávání nejznámějších druhů rostlin, hub a živočichů, jejich význam v přírodě a pro člověka
- přizpůsobení organismů prostředí
- rostlinstvo a živočišstvo na Zemi v různých ročních obdobích
- rovnováha v přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy

Nerosty a horniny:

- nejznámější nerosty a horniny, jejich využití

Měření:

- měření délky, teploty, hmotnosti a času
- poznávání a praktické užívání různých měřidel poznaných fyzikálních veličin
- užívání základních jednotek délky, teploty, hmotnosti a času a běžně užívaných odvozených jednotek

Člověk a příroda:

- ohleduplné chování k přírodě
- ochrana rostlin a živočichů
 - ochrana životního prostředí

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.	uč	Živá a neživá příroda, vztahy	Environmentální výchova- Ekosystémy, -Základní podmínky života -Lidské aktivity a problémy životního	

			prostředí	
Vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.	řp	Země, vesmír		
Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí.	uč	Fauna a flora v jednotlivých podnebných pásech, přizpůsobivost organismů, význam ovzduší, vodstva, půd, podnebí, počasí	Environmentální výchova- Ekosystémy -Základní podmínky života	
Rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat	prac	Ochrana přírody, tvorba životního prostředí, likvidace odpadů, ochrana rostlin a živočichů	Environmentální výchova-Lidské aktivity a problémy životního prostředí	
Využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života.	prac	Péče o lidské zdraví, lidské tělo, orgány, životní potřeby Zdravá výživa, biopotraviny PROJEKT	Osobnostní a sociální výchova- Sebepoznání a sebepečení OSV- Psychohygienu	
Účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob.	uč	Denní režim, plánování, uspořádání času	Osobnostní a sociální výchova- Seberegulace a sebeorganizace -Psychohygienu	
Uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události.	sope	Chování v krizových situacích	OSV- poznávání lidí, mezilidské vztahy	
Uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou.	prac	Zdravotní osvěta -denní režim, pitný a pohybový režim, zdravá strava, osobní bezpečí, bezpečné chování v silničním provozu (role chodce a cyklisty)		
Ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc.	řp	Prevence úrazů, poskytnutí první pomoci	OSV- komunikace	
Uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví . V modelových situacích ohrožení bezpečí v běžných situacích volí správné postupy ochrany, přivolání pomoci i pomoci jiným Uvede přírodní jevy i jiné situace, které mohou ohrozit lidské zdraví a životy, vymezi /vybere z příkladů / vhodný způsob ochrany V modelových situacích prokáže schopnost vhodně reagovat na pokyny dospělých a jednat v souladu s pravidly ochrany Charakterizuje a na příkladech rozpozná rozdíly mezi drobným, závažným a život ohrožujícím zraněním V modelové situaci označí a určí život ohrožující zranění	sope	Rodina, kamarádství, biologické a psychické změny v dospívání Návykové látky, hrací automaty, nebezpečí kyberšikany, krizové situace, nevhodná místa pro hru a trávení volného času, označování nebezpečných látek, různé formy násilí Přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví, správný způsob volání na tísňové linky Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená, postupy v případě ohrožení (varovné signály, evakuace, zkouška sirén,) Požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru), integrovaný záchranný systém	OSV- kooperace a kompetice	

5. ročník: (2 hodiny týdně)

Člověk a neživá příroda:

- podmínky života na Zemi
- pozorování neživé přírody

Nerosty, horniny a půda:

- nejběžnější a hospodářsky nejčastěji využívané horniny a nerosty
- využití sestavených souborů nerostů a hornin k pozorování, poznávání, třídění
- energetické suroviny, člověk a energie
- sestavování jednoduchých elektrických obvodů
- obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje
- vznik, složení a význam půdy, praktické pozorování půdy v okolí školy

Člověk a vesmír:

- od neživé přírody do vesmíru
- vesmír a Země, sluneční soustava
- střídání dne a noci, střídání ročních období

Člověk a živá příroda:

- rozmanité podmínky života na Zemi, podnebné pásy
- život v různých podnebných pásech
- přizpůsobení organismů životnímu prostředí
- život v oceánech a mořích
- ochrana živočichů a rostlin, význam botanických a zoologických zahrad
- společenstva živých organismů na území naší vlasti
- třídění živých organismů do známých skupin
- poznávání běžných druhů rostlin, hub a živočichů podle skutečnosti i obrázků

Člověk:

- lidské tělo, základní stavba a funkce
- člověk se rozmnožuje, roste a vyvíjí se
- seznámení s vývojem dítěte před i po narození
- ochrana zdraví člověka, hygienické návyky
- první pomoc při poranění, přivolání lékařské pomoci

- péče o zdraví, zdravá strava, denní režim
- nutnost zdrženlivosti a opatrnosti při setkání s neznámými lidmi

Člověk a lidské výtvořy:

- zpracovávání výrobků, jejich využívání, likvidace odpadů
- informační technika a její rozumné užívání
- jednoduché stroje a zařízení, seznámení se s nimi při jednoduchých pokusech
- ochrana přírody
- vztah k životnímu prostředí

Poznámka:

V hodinách přírodovědy žáci poznávají jevy živé i neživé přírody prostřednictvím pozorování skutečných přírodnin na vycházkách a výletech, dále pozorováním nákresů a obrázků v učebnici, prohlížením encyklopedií, za pomoci videotechniky, filmů, výstav, exkurzí aj. Učí se poznávat a rozlišovat přírodniny vyskytující se v jejich okolí. Mnoho přírodovědných poznatků je v tomto období pro žáky nových, dozívadají se o nich, ale podrobněji je budou probírat ve vyšších ročnících. V tomto období tak získávají žáci první představu o různorodosti živé a neživé přírody.

Některá témata přírodovědného učiva jsou vhodná pro besedy vedené odborníkem. K náročnějším tématům je třeba přistupovat citlivě a přizpůsobovat je věku žáků. Týká se to např. besed o sexuální výchově, vlivu návykových látek na zdraví i besed o situacích hromadného ohrožení.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 5.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka Rozmanitost přírody: Stručně charakterizují specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí. V modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit	uč. ,prac., Řp.,kom.,	Látky a jejich vlastnosti, třídění látek, změny skupenství, koloběh vody v přírodě, složení a proudění vzduchu, význam pro život, nerosty, horniny, půda, měření veličin s praktickým využitím základních jednotek Rizika v přírodě – rizika spojená s jednotlivými ročními obdobími a sezónními činnostmi Mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi		
Vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období	uč.	Sluneční soustava, den a noc, roční období	Environmentální výchova-Základní podmínky života	
Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí	řp.,uč.,	Rostliny, houby, živočichové, základní životní podmínky živých organismů, průběh a způsob života, výživa, stavba těla nejnámějších druhů, jejich význam v přírodě a pro člověka	Environmentální výchova- Ekosystémy	
Porovnává na základě pozorování základní	uč.,prac.,řp	Zástupci jednotlivých rostlinných i	OSV-Sociální	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy		živočišných druhů, jejich podmínky života, životní prostředí, základní třídění, využití atlasů rostlin a zvířat	rozvoj-Kooperace a kompetice	
Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu	uč.,řp., Prac.	Rozmanitost podmínek života na Zemi, význam ovzduší, vodstva, půd, rostlin a živočichů na Zemi, podnebí, počasí, vzájemné vztahy mezi organismy, ochrana životního prostředí – chování člověka v přírodě, jednoduchý pokus vodomilné rostliny, péče o květiny ve třídě	Environmentální výchova-Lidské aktivity a problémy životního prostředí	
Využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života Chápe význam pojmů partnersví, manželství, rodičovství	uč.,ob.,	Člověk jeho základní orgány, vnitřní ústrojí, životní potřeby a projevy, péče o zdraví – zdravá životospráva Péče o zdraví, nemocí přenosné a nepřenosné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/ AIDS) Prevence nemocí a úrazu, první pomoc při drobných poraněních, Osobní, intimní a duševní hygiena Partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality	OSV-Sebepoznání a sebepojetí, psychohygiena,	
Rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození	uč.,kom.,	Člověk a rodina, partnerství, biologické a psychické změny v dospívání, základy sexuální výchovy, besedy		
Učelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob	uč.prac., Kom.,	Režim dne, časové rozvržení dne, plánování, pohybové aktivity, správné stravovací návyky		
Uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události	uč.,kom.	Chování v krizových situacích, bezpečné chování v silničním provozu,		
Předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek	kom.,ob.,	Řešení konkrétních situací – drogy – kouření, alkohol		
Uč. Uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou Chápe nebezpečí závislosti na návykových látkách, hracích automatech Uvědomuje si nebezpečí a odmítá šikanu, týrání, sexuální a jiné zneužívání, osvojí si postupy jak se těmto jevům bránit	uč.,prac.	Zdravý životní styl, životospráva, pitný režim, pohyb Návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, nebezpečí komunikace prostřednictvím el. médií, kyberšikana	OSV- Psychohygiena	
Ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc Rozpozná život ohrožující zranění	sope.prac	Zdravověda, uštknutí, odřeniny, zlomeniny, Lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi		

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
<p>Privolá pomoc v případě ohrožení duševního a fyzického zdraví</p> <p>Pečuje o své fyzické i duševní zdraví</p>		<p>mužem a ženou, základy lidské reprodukce, vývoj jedince</p> <p>Služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku</p> <p>Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená, postupy v případě ohrožení (varovné signály, evakuace, zkouška sirén,)</p> <p>Požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru), integrovaný záchranný systém</p>		
<p>Uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku</p>	uč.,kom.,	Beseda ,základní informace ,otázky odpovědi		

D) Očekávané výstupy na konci 2. období - přírodověda:

Rozmanitost přírody

Žák:

- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi vzhledem přírody a činnostmi člověka
- vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů v prostředí
- porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- hodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka prospívat nebo škodit
- založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

Člověk a jeho zdraví

Žák:

- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a k podpoře vlastního zdravého způsobu života
- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
- účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb a s ohledem na oprávněné nároky okolí

- uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc
- uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví

Lidé kolem nás

Žák:

- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci
- rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
- učí se rozpoznávat ve svém okolí nevhodné jednání a chování, které nelze tolerovat a které porušuje základní lidská práva nebo demokratické principy
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na dobré nebo špatné změny, popřípadě problémy
- zkusí navrhnout nebo i uplatnit možnosti zlepšení životního prostředí ve svém okolí

Vlastivěda

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- dát žákům přehled o jejich regionu - kraji
- získávat postupně základní zeměpisný přehled o České republice a Evropě
- učit žáky číst a vyhledávat základní údaje v mapě České republiky a Evropy
- osvojovat si nové pojmy v souvislosti s orientací na mapě
- seznamovat žáky s významnými etapami našich národních dějin
- vyvolat u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé země
- učit žáky zařazovat hlavní události časově do staletí
- poznávat, jak se život lidí vyvíjí a mění, jakým změnám podléhají věci kolem nás
- sledovat změnu staveb a způsobu života v průběhu staletí
- osvojovat si základní dějepisné pojmy související s uspořádáním společnosti
- probouzet u žáků pěkný vztah k místu bydliště
- postupně rozvíjet vědomí sounáležitostí se svou zemí, světadílem
- upevňovat základy správného chování mezi lidmi bez ohledu na barvu pleti

- učit žáky vzájemné úctě, pomoci a snášenlivosti mezi sebou
- utvářet pracovní návyky při individuálních činnostech i práci ve skupinách
- vést žáky k propojování místních historických, zeměpisných a kulturních informací
- poznávat historii místa a kraje z dostupných zdrojů (členové rodiny, muzea, památky, knihovny)
- k poznávání charakteristiky určitého regionu i událostí využívat informační techniku

B) Charakteristika výuky:

Vyučovací předmět vlastivěda zahrnuje ve 4. a 5. ročníku učivo zeměpisné a historické. Je účelné věnovat zeměpisnému i dějepisnému učivu v obou ročnících po 1 hodině týdně (ne však zeměpis jedno pololetí a dějepis druhé pololetí). Každý historický jev probíhá v určitém zeměpisném prostředí, proto je vhodné dávat obě tyto složky vlastivědy do vzájemné souvislosti.

Žáci v tomto věku se dívají na dějiny očima současnosti. Je třeba proto stále dbát na rozvíjení jejich jasných představ o minulosti. Aby počáteční dějepisné vyučování tento základní úkol plnilo a minulost se zobrazovala v myslích žáků živě, je vhodné historická schémata a popisované děje provázet různým znázorněním minulosti. K tomu velmi pomohou další mezipředmětové vazby spojené s vlastivědnou výukou. Jsou to např. vazby se čtením, výtvarnou výchovou, matematikou, praktickými činnostmi i hudební výchovou. Dějinné události se žákům velmi dobře přiblíží a stanou se pro ně zajímavějšími, pokud mají příležitost své představy individuálně výtvarně i literárně ztvárnit. Používané učebnice a pracovní sešity vlastivědy (Nová škola) dávají k takové výuce dostatek námětů. Charakter výuky se tak v celém rozsahu stává činnostním.

Významným pomocníkem při výuce vlastivědy jsou čítanky pro 4. a 5. ročník, které svými uměleckými historickými články učivo obohacují. Umělecké texty žákům barvitě a obrazně popisují události dějin i jednání historických postav. Z uměleckých textů žáci přijímají neotřelé obraty v řeči, rozvíjí se jejich schopnost výstižně se vyjadřovat a vystihnout podstatné rysy událostí i charakter postav. Výuku vlastivědy výborně doplňuje čtení z historických čítanek. K přiblížení učiva pomáhají jejich ilustrace, plánky, časové osy, stručné vyprávění určitých důležitých událostí z historie našeho národa. K pochopení časových souvislostí napomohou časové přímky rozdělené na stoleté úseky. Délku století je třeba dětem objasnit např. pomocí věku rodičů a prarodičů.

Zeměpisné učivo navazuje na poznatky z prvouky. Od pozorování nejbližšího okolí bydliště a školy žáci přecházejí k zeměpisnému pozorování svého kraje a republiky až po její začlenění do Evropy. Přímé a názorné vyučování se doplňuje čtením zeměpisných článků, žáci se učí pozorovat a číst z plánů a map. Zařazovány jsou praktická cvičení jako např.: rozlišování zeměpisných značek, práce s kompasem, měřítkem mapy apod. Tyto činnosti připravují žáka na vyučování zeměpisu na 2. stupni i na využití zeměpisných poznatků v praktickém životě.

Výuku vlastivědy vhodně doplňují návštěvy muzeí, výstav, významných historických míst a památek. Také vhodné zeměpisné nebo historické filmy a videoukázky výuku vlastivědy doplní a zpestří. Podle místních podmínek je dobře využívat vztahu významných historických událostí k místu, kde žáci žijí. Představu života v minulosti žákům velmi dobře přibližují místní vlastivědná muzea.

Rodné město a rodný kraj jsou součástí vlasti. Jejich dějiny tvoří součást dějin celé země. Události, které jsou zachyceny v dějinách místa, kde žáci žijí, jsou jim blízké a srozumitelné. Proto k hlubšímu rozvíjení jasných představ o minulosti využíváme i všech místních historických archeologických památek jako jsou např.: nálezy nádob, nástrojů, mohyly, hradiště aj. a také památek stavitelských jako např.: hrady, zámky, kostely, radnice, morové sloupy, sochy aj.

Nezapomínáme ani na využívání zkušeností žáků z výletů po vlasti, žákům dáváme prostor, aby mohli o svých zážitcích vyprávět a svá vyprávění doplnit fotografiemi, videonahrávkami, ukázkami pohlednic a suvenýrů.

K vlastivědnému učivu patří vycházky. Při nich snadno objasňujeme různé nové zeměpisné pojmy např.: hory se vypínají, kopce se svažují do údolí, pohoří se táhne, přechází do nížiny, nížina se rozkládá, potoky se stékají, řeka se vlévá, řeka protéká, náhon se odděluje od řeky aj.

Hlavní pomůckou při vyučování zeměpisného učiva však zůstává mapa. Využíváme každé příležitosti k tomu, abychom žáky postupně učili s mapou pracovat a orientovat se v ní. Žáci se učí rozlišovat na mapě nížiny, vysočiny, pohoří, vodstvo. Určují světové strany, vyhledávají řeky, města, určují vzájemnou polohu měst i jejich velikost, nadmořskou výšku hor. Popisují, kudy určitá řeka protéká, která města na řece leží, kam se řeka vlévá apod.

Učivo týkající se podnebí propojujeme s výukou přírodovědy. Je přitom třeba provádět měření teploty a zapisovat výsledky. Žáci zapisují rovněž dobu slunečního svitu, druh vodních srážek, sílu větru (vánek, vítr, vichřice), charakter počasí (polojasno, jasno, oblačno, zataženo). Tím se pro ně stane učivo jasným a srozumitelným. Také další vlastivědná témata, např.: Půda a zemědělství, Nerostné bohatství, Ochrana přírody, je nutné stále propojovat s učivem přírodovědy.

Poznámka:

Činnostní výuka vlastivědy poskytuje široké možnosti uplatnění samostatné i skupinové práce žáků. Ve spojení vlastivědného učiva s četbou, výtvarnou výchovou, matematikou i pracovními činnostmi žáci vytvářejí např. ilustrované historické příběhy, leporela, modely dobových předmětů a zbraní. Ve zvolených projektech výtvarně a literárně ztvárňují představu o probíraném historickém období.

Vhodné je též nechat žáky vyjadřovat představy pomocí náčrtů, využijí je např. při znázornění charakteristických rysů stavebních slohů nebo při zakreslování jednoduchých plánků určitého území. Jednotlivé kapitoly mohou být zakončeny zajímavým projektem, který jsou žáci schopni samostatně připravit i zpracovat ve skupinách. Tuto jejich samostatnou práci je třeba nechat určitou dobu ve třídě vystavenou. Žákům dáme rovněž prostor k tomu, aby o ní mohli mezi sebou hovořit.

Velký význam tohoto stylu učení vlastivědy mají prožitky žáků. Je třeba se snažit, za pomocí činnostní výuky, vytvořit u žáků dobré představy o minulosti a vztah k ní, ne je zahlcovat letopočty. Do hodnocení je vhodné zařazovat výsledky jejich činností.

C) Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - vlastivěda

Dějepisná část

4. ročník: (1 hodina týdně)

Učivo:

- časová osa, období před naším letopočtem, období našeho letopočtu
- české země v pravěku, doba kamenná, bronzová, železná
- příchod Slovanů, konec pravěku v našich zemích
- Sámův kmenový svaz, 7. století v našich dějinách
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše, příchod Cyrila a Metoděje
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
- život prostých lidí za vlády prvních Přemyslovců, Kosmas, románský stavební sloh
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků, Jan Lucemburský
- období vlády krále Karla IV., rozkvět země, rozvoj vzdělanosti
- život ve středověku, šlechta, církev, život ve vesnici, ve městě, gotický stavební sloh
- období vlády krále Václava IV.
- mistr Jan Hus a jeho učení
- husitské války, Jan Žižka, Prokop Holý
- české země po husitských válkách, král Jiří z Poděbrad
- první Habsburkové na českém trůně, císař Rudolf II., období renesance

5. ročník: (1 hodina týdně)

Učivo:

- bitva na Bílé hoře, porážka české šlechty
- doba pobělohorská, život na zámku, ve městě, život poddaných
- život v době barokní, stavitelství, hudba
- ve školních lavicích, Jan Amos Komenský
- světlo rozumu, doba osvícenská, vláda Marie Terezie a Josefa II.
- život na vesnici, bydlení, oblékání, venkovské zvyky
- manufaktury a první stroje, parní stroj, čeští vynálezci
- obrození měšťanské společnosti, nástup kapitalismu, nadvláda němčiny
- počátky národního obrození, F. Palacký, J. K. Tyl

- z poddaného člověka občan, rok 1848, K. H. Borovský
- stroje ovládly život, růst tovární výrovy, nástup elektřiny
- vznik Rakousko-Uherska, profesor T. G. Masaryk na české univerzitě
- Národ sobě, rozvoj kultury a umění
- Češi a Němci, historie vztahů obou národů
- směřujeme k samostatnosti, 1. světová válka, odpor proti Rakousko-Uhersku
- vznik Československé republiky, T. G. Masaryk, život v ČSR
- 2. světová válka, válečná a poválečná léta
 - od totalitní moci k demokracii

Zeměpisná část

4. ročník: (1 hodina týdně)

Učivo:

- naše vlast Česká republika, poloha, obyvatelé, členění území ČR na kraje
- kraje a krajská města
- Česká republika - demokratický stát, státní symboly, státní svátky
- mapy a plány
- orientace v krajině, světové strany a jejich určování
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství, těžba a zpracování nerostných surovin
- průmysl, výroba, průmyslový závod
- ochrana přírody, chráněná území
- cestujeme po naší vlasti, přírodní zajímavosti a národní kulturní památky
- cestujeme naším krajem

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu	uč	Orientace v místě a prostoru	OSV-kooperace a kompetice	
Určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pohybu v přírodě.	řp	Práce s kompasem a mapou, určování světové strany v přírodě		
Rozlišuje mezi náčrtky, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách.	uč, sope	Orientace podle náčrtků, plánek a map. Zeměpisné pojmy.	OSV-rozvoj schopností a poznávání	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického.	uč	Česká republika- zeměpisné, hospodářské, politické a zeměpisné údaje	Výchova demokrat. občana- Občanská společnost a škola	
Rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam.	řp	Česká republika-státní zřízení, orgány státní moci, státní symboly, významné osobnosti naší politiky.	Výchova demokrat. občana- Občanská společnost a škola, -Občan, občanská společnost a stát	
Vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci	sope	Mezilidské vztahy, role členů rodiny, postavení jedince v rodině, soužití a chování lidí, pravidla slušného chování	Osobnostní a sociální výchova- sociální rozvoj- poznávání lidí	
Rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky.	kom	Pravidla dialogu a komunikace	Multikulturní výchova -Kulturní diference, Multikulturalita	
Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy.	ob	Lidská práva a práva dítěte. Práva a povinnosti žáků školy,	Výchova demokratického občana-principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	
Rozlišuje základní formy vlastnictví; používá peníze v běžných situacích.	řp	Základní formy vlastnictví (veřejné, soukromé, osobní, společné) peníze a jejich používání		
Poukáže v nejbližším společném a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce.	ob uč	Základní globální problémy.	Environmentální výchova- Lidské aktivity a problémy životního prostředí	
Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.	kom	Čas, časová osa		
Využívá archivů, knihoven jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek.	kom	Obrázky našich dějin, český stát, Velká Morava, proměny způsobu života	Osobnostní a sociální výchova- sociální rozvoj- Poznávání lidí -Kooperace a kompetice	
Rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik.	sope	Přemyslovci, Lucemburkové, Jagellonci, Habsburkové	Výchova k myšlení v evrop. a globál. souvislostech- Evropa a svět nás zajímá -Jsme Evropané	
Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů	uč	Historický přehled-významné dny v roce	Výchova k myšlení v evrop.a glob. souvislostech- Objevujeme	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
			Evropu a svět	

Zeměpisná část

5. ročník: (1 hodina týdně)

Česká republika:

- kde jsme byli o prázdninách
- kraj, v němž žijeme - opakování ze 4. ročníku
- kraje České republiky - základní poznatky o krajích ze 4. ročníku

Kraj, ve kterém žijeme:

Do tohoto tématu je zahrnuto všech 14 krajů (v učebnici jsou stejným způsobem zpracovány údaje o jednotlivých krajích, jsou stejně obsáhlým souborem fotografií nejvýznamnějších míst). Se žáky se však v 5. ročníku probírá podrobně kraj, ve kterém žijí. Toto učivo se doplňuje o další informace, které žáci vyhledávají na základě doplňujících otázek v učebnici. Využívá se dostupných informačních materiálů z krajských informačních center. Vhodné jsou informace z různých míst kraje, které mohou žáci získat při hodinách informatiky, na výletech, exkurzích apod. V případě zájmu žáků si můžete vybrat další kraj, ke kterému mají žáci nějakou vazbu, s krajem se pak seznamujete informativně, podrobnosti z dalších krajů se nehodnotí známkou. K seznamování žáků s dalšími kraji můžete vhodně využít skupinovou práci. Skupina si vybere některý kraj, společně o něm shromáždí informace a potom ho představí zvolenou formou spolužákům. Při výuce je třeba pravidelně pracovat s mapou. Je součástí učebnice pro 5. ročník.

Česká republika - demokratický stát

- poloha České republiky, vznik, obyvatelstvo
- Praha hlavní město ČR, prezident, vláda, parlament
- státní svátky a významné dny
- historie města, Pražský hrad a Hradčany, plán města
- historická místa Prahy

Česká republika - součást společenství hospodářsky vyspělých států

- Evropská unie
- mezinárodní organizace, jejich zkratky a význam

Evropa - sjednocující se světadíl

- sousední státy České republiky, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko

- seznámení žáků se základními údaji o sousedních státech

Evropa - jeden ze světadílů

- poloha a povrch Evropy, vodstvo a podnebí Evropy
- rostliny a živočichové
- hospodářství a obyvatelstvo Evropy

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 5.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině nebo státu	uč. řp	Kraje ČR, podrobně náš kraj – Olomoucký, povrch podnebí, města, zajímavosti, zemědělství		
Určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu v přírodě	řp	Základní a vedlejší světové strany, orientace na mapě a v přírodě	OSV – sociální rozvoj, kooperace a kompetice	
Rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map., vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách naší republiky, Evropy a polokouli	uč. kom	Druhy map, barvy a značky na mapě se zaměřením na ČR a Evropu, EU Kontinenty a oceány	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Evropa a svět nás zajímá	
Vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického	prac., řp	Hospodářství našeho kraje Zajímavosti našeho kraje . přírodní, kulturní, historické		
Zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovnává způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	kom.	Předávání osobních zkušeností z cest		
Rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam	uč., ob	Prezident, poslanecká sněmovna, senát, krajské úřady, městské a obecní úřady, státní symboly ČR	VDO – občanská společnost a škola	
Vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci	kom. ob.	Mezilidské vztahy, chování a jednání lidí, pravidla slušného chování	OSV – sociální rozvoj, poznávání lidí	
Rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky	řp., kom	Základní pravidla dialogu a komunikace mezi lidmi		
Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy	ob., řp., kom	Lidská práva, ústava, zákony, práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy		
Orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích	uč.	Základní formy vlastnictví – veřejné, soukromé. Osobní, společné, peníze a jejich užití		
Poukáže v nejbližším společenském a	kom., řp	Sociální problémy, konzumní		

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce		společnost, globální problémy přírodního prostředí		
Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	uč.	Orientace v čase, dějiny jako časový sled událostí, letopočet		
Využívá archívů. Knihoven, jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek	uč. prac. řp	Obrázky našich dějin, český stát, proměny způsobu života, významné dny		
Rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik	uč. ob	Marie Terezie, I. světová válka, vznik ČR, období mezi válkami, II. světová válka, rok 1948 až po současnost	VDO- Občan, občanská společnost a stát	
Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů	ob.	Znalost státních svátků a významných dnů v roce v souvislosti s dějinami našeho státu		

D) Očekávané výstupy na konci 2. období - vlastivěda:

Místo, kde žijeme

Žák:

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich, respektuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrtly, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky a Evropy
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury
- jednoduchým způsobem posoudí význam vyhledaných informací z různých hledisek
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest
- porovná způsob života a přírodu v naší vlasti s jinými zeměmi, které navštívil
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce
- zná symboly našeho státu

Lidé kolem nás

Žák:

- obhájí při konkrétních činnostech a vyprávěních své názory
- dohodne se na společném postupu při řešení zvoleného úkolu se spolužáky
- rozpozná v jednání a chování významných osob nedodržování demokratických principů
- orientuje se v základních formách vlastnictví

Lidé a čas

Žák:

- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- využívá knihoven, sbírek, muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti

- zdůvodní základní význam chráněných částí přírody a kulturních památek
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti i současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti i současnosti
- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů do kalendáře

Vzdělávací oblast: UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacích předmětů
Hudební výchova a Výtvarná výchova.

Hudební výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- zhodnotit dosavadní pěvecké dovednosti žáků (správnost intonace, udržení melodie známých písní,
dodržení rytmu, správné dýchání při zpěvu)
- pěstovat dále hudebnost v oblasti hudebního sluchu, zpěvního hlasu, smyslu pro rytmus, hudební paměť i představivost
- rozvíjet melodické i harmonické cítění žáků
 - nadále využívat k instrumentálnímu doprovodu zpěvu rytmické i melodické hudební nástroje, tuto činnost umožnit co největšímu počtu žáků ve výuce
 - žáky seznamovat s lidovým dvojhlasem a jednoduché lidové písně zpívat dvojhlasně, využívat možnosti osvojení dvojhlasého zpěvu (např. kánon)
- poznávat základní hudební teorii
- rozvíjet hudebně pohybové dovednosti žáků (lidové tance, pohybové fantazie)
- do výuky pravidelně zařazovat krátké, žákům blízké a srozumitelné poslechové ukázky skladeb
- učit se rozpoznávat základní pěvecké hlasy (bas, tenor, alt, soprán)
- rozlišování nejčastěji užívaných hudebních nástrojů podle vzhledu, zvuku i způsobu hry
- získat první poznatky z české i evropské hudební kultury
- rozlišovat operu od operety, balet od pantomimy
- chování na koncertech, v divadle, při vlastním vystoupení

B) Charakteristika výuky hudební výchovy

Ve vyučovacím předmětu hudební výchova se utváří estetické vztahy žáků k hudbě a umění, formují se mezilidské vztahy. Posiluje se aktivita a tvořivost žáků, navozuje se optimistický vztah ke skutečnosti.

Jestliže výuku hudební výchovy v 1. období charakterizujeme jako období hudebních her, tak výuka ve 4. a 5. ročníku je obdobím manipulace s hudebním materiálem.

Hudba a zpěv jsou neodlučitelně spjaty s historií našeho národa. Mají velký význam i v současném životě. Je málo rodin, kde by někdo nehrál na nějaký hudební nástroj, téměř každý má oblíbený nějaký hudební žánr. Hudba doprovází významné životní události v rodinách, děti se s ní setkávají od kolébky. Tento přirozený vztah žáků k hudbě je ve škole rozvíjen a hudební aktivity žáků jsou ve výuce podporovány.

Těžištěm výuky Hv i v tomto období je zpěv žáků, zaměřený na lidové písně i známé a oblíbené písně z mediálních prostředků. Celá výuka by měla být vedena v úsměvné atmosféře zbavené stresů. Základním požadavkem při výuce hudební výchovy je hudební doprovod vyučujícího na jakýkoliv hudební nástroj. Tím se pomáhá udržet melodii i rytmus zpívaných písní.

Na rozpoznání individuálních nedostatků žáků v intonaci či rytmu nereaguje učitel zdůrazněním těchto nedostatků, ale snaží se dát i těmto žákům prostor ke zpěvu ve skupinách, ke zpěvu s doprovodem. Tím umožní také těmto žákům příjemný prožitek ze zpěvu.

Všechny druhy hudebních činností (zpěv, poslech, instrumentální a pohybové aktivity) se ve výuce hudební výchovy navzájem prolínají a posilují ve svých účincích. Nezařazujeme je proto do hodin postupně, ani se nemusí v každé hodině uplatňovat všechny. Učitel vybírá takové činnosti, které odpovídají povaze hudby, se kterou právě pracují. Do činností ve výuce je třeba zapojovat co nejvíce žáků podle jejich individuálních schopností. Učitel vychází vždy z toho, co již žáci umí, dále rozvíjí jejich hudební dovednosti, podněcuje žáky ke vzájemné spolupráci. Umožňuje, aby se při výuce Hv uplatnili v dostatečné míře ti žáci, kteří se individuálně hudebně vzdělávají. Je to přirozený motivační a inspirační prvek, jak pro žáka samotného, tak pro žáky hudebně nadané, kteří své nadání individuálně nerozvíjejí. Pozitivní je i přímá spolupráce se základní uměleckou školou, kterou žák navštěvuje. Vhodné je zvýrazňovat dovednosti a schopnosti žáků, vést je k sebepoznání a seberealizaci. Každého je třeba podněcovat a vést ho k tomu, aby své nadání a schopnosti v různých oblastech uplatňoval.

Vztah žáků k hudbě je podporován návštěvami koncertů, operních představení, přehlídek absolventů hudebních škol, účastí v hudebních a pěveckých soutěžích. Při všech těchto příležitostech se zdokonalují poslechové dovednosti žáků, učí se kulturnímu chování i vystupování. Žáci se o hudbě a svých hudebních zážitcích učí hovořit, navzájem se dělí o své pocity a dojmy a porovnávají své prožitky. Vhodnou formou, která rozšiřuje znalosti žáků o hudbě a hudebních nástrojích jsou obsahem přiměřené výchovné koncerty spojené s besedami o hudbě. Hudební výchova se podílí značnou měrou na celkovém formování žákovy osobnosti.

Hudbu je možno spojovat s poezií, výtvarným dílem nebo vlastním pohybovým projevem žáků i při tělesné výchově. Zpěv může být zařazován do výuky kteréhokoliv předmětu, může výuku motivovat, může ji uvolňovat, zpestřovat, přinášet pocity uspokojení a dobrou náladu, může ale také žáky povzbuzovat, posilovat je ve snaze dosáhnout dobrých výsledků. Hudební výchova se dá dobře propojovat i s výukou vlastivědy (poznávání lidových písní z určité oblasti, poslechy ukázek hudby, které se vztahují k místu narození významného hudebního skladatele, k historickým událostem aj.), můžeme ji propojit i s výukou přírodovědy (je např. mnoho písní o květinách, zvířatech, o vodě, o lese aj.)

Při hodnocení výsledků práce žáků v hudební výchově tohoto období se přihlíží k aktivitě, s jakou se zapojují do různých činností ve výuce, ke snaze žáků spolupracovat s ostatními a nenarušovat práci v Hv. Žák je klasifikován za projevené dovednosti a snahu uspět v prováděných hudebních činnostech. Není vhodné klasifikaci v tomto období provádět na základě testů, prověrek z hudební výchovy nebo zkoušení teorie. Tyto způsoby jsou jen

doplňkové a orientační, jsou zpětnou vazbou pro učitele, co v těchto oblastech žáci zvládli. Teoretické učivo má při výuce Hv v tomto období jen podpůrný charakter. Velmi nevhodné je též zkoušení ze znalosti hudebních ukázek. Poslech je totiž záležitost prožitková; pouze opakováním vhodných hudebních ukázek, kterým žáci rozumí, se u nich rozvíjí vztah k hudbě a hudební paměť.

C) Obsah učiva hudební výchovy ve 2. vzdělávacím období

4 . ročník (1 hodina týdně)

5 . ročník (1 hodina týdně)

1. Přehled tématických okruhů pro 4. a 5. ročník

- a) *Vokální činnosti - práce s hlasem* - vytváření a upevňování správných pěveckých návyků, zdokonalování pěveckého i mluvního projevu
- b) *Instrumentální činnosti - hra na hudební nástroje* - využití melodických a rytmických nástrojů při doprovodu sólového hudebního vystoupení nebo sborového zpěvu
- c) *Hudebně pohybové činnosti* - vyjádření hudby pohybem, gesty , tancem
- d) *Poslechové činnosti* - aktivní vnímání hudby a poznávání hudby v některých žánrových podobách

2. Učivo

K dosažení cílů hudební výchovy je třeba, aby si žáci při vhodně volených hudebních činnostech osvojili některé z doporučených lidových a umělých písní, vhodné jednoduché instrumentální dovednosti, aby jim byla dána možnost vyjadřovat hudbu pohybem, aby byli seznamováni s doporučenými skladbami nejznámějších našich a evropských hudebních skladatelů.

Nabídku tohoto hudebního materiálu poskytují učebnice připravené pro činnostní výuku hudební výchovy ve 4. a 5. ročníku (NŠ Brno); učitel si z nich může některé vybrat a doplnit je písněmi krajovými. Jednotlivé písně jsou v učebnicích připraveny k mezipředmětovým vztahům, často jsou propojeny s verši a kresbami. Tím se zesiluje účinek zpívané písně a žáci jsou inspirováni pro vlastní výtvarnou činnost a pokusy o vlastní verše.

4. ročník

- upevňujeme pěvecké návyky vytvářené v 1. období
- písně zpíváme v rozsahu C1 - D2 a s dynamickým rozlišením *p - mf - f*
- dále vedeme žáky také k rozlišování tempa písně a nálady např.: mírně, rychle, vesele aj.
- žáky seznamujeme s některými hudebními výrazovými prostředky, jako je rytmus, melodie vzestupná a sestupná, gradace
- poznávání a rozlišování sborů (dětský, ženský, mužský, smíšený)
- rozlišování úkolu dirigenta a sbormistra, taktování v taktech 2/4 a 3/4
- rozlišování hudebních nástrojů (klavír, klarinet, pozoun, flétna, lesní roh, trubka, housle, violoncello, kontrabas, velký buben, malý buben, činely)

- nota s tečkou, pokračování ve psaní not, noty C2, D2 - posuvky (křížek, bé)
 - procvičování pojmů: nota, pomlka, houslový klíč, takt, pouze při nácvičku písni na jejím notovém záznamu, pozorování, poznávání a rozlišování hudebních značek v notovém zápisu
 - kánon a lidový dvojhlas
 - seznámení žáků se stupnicí C dur ve zvukové i napsané podobě
 - pravidelné zařazování hlasových a dechových cvičení
 - využití jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář, zobcové flétny aj.)
 - příprava vlastních rytmických doprovodných nástrojů
 - hudební hry např.: ozvěna, otázka - odpověď apod.
 - opakování naučených tanečních her se zpěvem
 - poslech: taneční hudba, pochodová hudba, ukolébavka
- poslech vážné hudby a základní seznámení s hudebními skladateli: B. Smetanou, L. Janáčkem,
B. Martinů a W. A. Mozartem

Písni vhodné k nácvičku pro 4. ročník:

Dostal jsem konička sivovraného	Na našem dvoře
Červená růžičko	Chválím tě, Země má
Ten chlumecký zámek	Veselé Vánoce
Bratře Kubo	Pochválen buď Ježíš Kristus
Široký, hluboký, ty vltavský tůně	Marjánko, Marjánko
Žezulka	Pocestný
Kdyby byl Bavorov	Tři čuníci
Náchodský zámeček	Buráky

Poznámka:

V materiálech pro výuku Hv najdete další písni vhodné pro 4. ročník. Žák by se měl ve 4. ročníku naučit z paměti minimálně 12 písni. Hlavní součástí výuky hudební výchovy zůstává zpěv žáků.

5. ročník

- upevňování osvojených pěveckých dovedností (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, rozšíření hlasového rozsahu H - D2)
- dvojhlas v lidové písni
- čtení rytmického schématu písni, orientace v notovém záznamu
- hudební doprovod různými nástroji
- seznámení s jednoduchou písňovou formou
- taktování, čtyřdobý takt

- pohybové vyjádření hudby - improvizace, pantomima
- taneční kroky - polka, valčík, mazurka
- vztahy mezi tóny - souzvuk, akord
- seznámení s hudbou vokální a instrumentální
- slovní vyjádření dojmů z koncertu, poslechu hudby aj.
- symfonický orchestr - seznámení s jeho složením, pojem dirigent, rozlišování hudebních nástrojů podle zvuku z poslechu
- poslech taneční hudby - polka, valčík, mazurka
- rozlišení změn polkového rytmu v rytmus valčíkový
- poslech a naučení naší hymny
- poslech vážné hudby - opakování některých poslechových skladeb a poznatků o hudebních skladatelích, které žáci poznali ve 4. ročníku
- poslech skladeb hudebních skladatelů: F. Škroupa, J. J. Ryby, V. Nováka, J. S. Bacha
- poslech hudby džezové, písniček Karla Hašlera a rock-and-rollu

Písňe vhodné k nácviku pro 5. ročník:

Muzikanti, co děláte	Teče voda, teče
Kde domov můj	Voda, voděnka
Nechod' tam	Půjdem spolu do Betléma
Byla cesta, byla ušlapaná	Narodil se Kristus Pán
Petrovický zámek	Když se zamiluje kůň
Ej, láska, láska	Babičko, nauč mě charleston
Česká písnička	Severní vítr

Poznámka:

V materiálech pro výuku Hv najdete další písňe vhodné pro 5. ročník. Žák by se měl v 5. ročníku naučit zpaměti minimálně 12 písni. Hlavní součástí výuky hudební výchovy zůstává zpěv žáků.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4. a 5.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlas v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané dovednosti	uč	Vokální činnosti – pěvecké dovednosti Hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu Hudební rytmus realizace písni 2/4, 3/4 a 4/4 taktu Dvojhlas, vícehlas- prodleva, kánon, lidový dvojhlas Intonace hudební hry	OSV sebepoznání a sebepojetí, kreativita	
Realizuje podle svých individuálních	řp	Orientace v notovém (grafickém)		

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
schopností a dovedností- zpěvem , hrou, tancem, doprovodnou hrou- jednoduchou melodii zapsanou pomocí not		záznamu jednoduché melodie, její reprodukce		
Využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní	kom	Hra na hudební nástroje z Orffova instrumentáře Jednoduchý hudební doprovod písní Reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček	OSV osobnostní rozvoj sebezpoznání a sebepojetí	
Vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace	řp	Rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace – s využitím tónového materiálu písně, hudební doprovod, jednodílná písňová tvorba	OSV kreativita	
Rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny	řp	Kvalita tónů, délka, síla, barva a výška Vztahy mezi tóny – souzvuk, akord Hudební výrazové prostředky – rytmus melodie harmonie, barva, kontrast, gradace, pohyb melodie		
Ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace	uč	Taktování, pohybový doprovod znějící hudby dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance Pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby, pohybová improvizace s využitím tanečních kroků	Multikulurní výchova Kulturní diference	

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák:

- zpívá podle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase a pokud je to v jeho možnostech, i ve dvojhlasu, a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti
- orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností je realizuje
- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché rytmické přede hry, mezihry a dohry
- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, rozpozná změnu v tempu a rytmu
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

Výtvarná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků, učit je vyjadřovat myšlenky, představy a pocity výtvarnými prostředky
- umožnit žákům vnímat krásu okolního světa jako součást každodenního života
- rozšiřovat soubor užívaných technik a seznamovat žáky s dalšími výtvarnými nástroji a různými materiály
- rozšiřovat soubor užívaných technik
- rozvíjet schopnost vnímat krásu přírody, vyjadřovat své pocity a dojmy a výtvarně je zpracovávat
- rozvíjet přirozenou potřebu žáků vlastního výtvarného vyjádření
- rozvíjet individuálně tvořivé schopnosti žáků,
- pěstovat estetické cítění a vkus žáků
- sebezpoznání, sebeuvědomění
- vést žáky ke schopnosti vnímat krásu lidového umění a dostupných uměleckých děl
- vážit si kulturních hodnot a dovedností lidí
- rozvíjet schopnost žáků esteticky ovlivňovat své prostředí
- umožňovat konfrontaci osobních postojů s postoji jiných
- rozvoj tolerance k lidem a duchovním hodnotám

B) Charakteristika výuky předmětu výtvarná výchova ve 2. období základního vzdělávání:

Výtvarná výchova je podstatnou částí základního vzdělávání žáků. Jejím cílem je rozvíjet vkus žáků, jejich cit pro umění, jejich dovednost výtvarně se vyjadřovat, cíl je zaměřen i na objevování talentovaných žáků. Nezaměňujeme ji se speciálním uměleckým vzděláním.

V tomto období se zaměřuje na:

1. vycvičení oka a žákovy ruky
2. rozvíjení schopnosti čistého a jistého zobrazování
3. pěstování správného vnímání krásy formy, linie, barvy i symetrie

Výuka výtvarné výchovy je postavena na tvůrčích činnostech, které umožňují rozvíjet žákovo vnímání, výtvarné cítění, představivost, fantazii, myšlení, prožitky. Využívá k tomu nejen výtvarné prostředky tradiční a ověřené, ale i nově vznikající.

Ve 2. vzdělávacím období je výuka výtvarné výchovy spojována často i s výukou jiných předmětů. Výtvarně lze vyjadřovat zvolený jednoduchý rytmus melodie. Při kresbě přírodnin je vhodné využít znalostí z přírodovědy, při kresbě náradí je třeba znát, jak a k čemu se určité náradí používá, zde tedy vytváříme mezipředmětovou vazbu s pracovními činnostmi, při tématickém kreslení se dá vhodně využít některé četby z čítanky. Kresby se posuzují podle toho, kolik originálního pozorování a myšlenek v nich žák projevil, jak využil plochu výkresu, jak pracoval s barvou.

V předcházejícím vzdělávacím období i v období předškolním byla výtvarná výchova dítěti především prostředkem k vyjadřování myšlenek. Ve 2. období se postupně tříbí smyslová vnímavost, uvědomělé pozorování a výtvarné vidění.

Žáci se naučí citlivěji vnímat tvary, barvy, struktury, vzájemné vztahy částí a celku, a tak se zabezpečuje nenásilný přechod od prvotních grafických forem k formám členitějším. Žáky je třeba postupně vést k větší samostatnosti při rozmístění kresby se zřetelem na námět, velikost a tvar plochy, pěstovat u nich smysl pro prostorovou dispozici.

Žáci zobrazují předměty tak, jak se jeví jejich oku. Pravidla perspektivy žáci vyvozují z pozorování, pod vedením učitele. Primární výuku pravidel perspektivy považujeme spíše za překážku.

Geometrických modelů se užívá jen k objasnění konstrukce skutečných předmětů. Při kreslení listů, ovoce a jiných předmětů žáky upozorňujeme na osovou souměrnost některých přírodnin. K dosažení dovednosti vyjádřit symetrii mohou přispět kresby předmětů prováděné např. pastelkami nebo vodovými barvami bez předběžných obrysů.

Barvu spojujeme s tvarem. Je dobře, aby si v 1. období žáci dostatečně pohráli s barvami a přirozenou cestou se seznámili se změnami, způsobenými jejich kombinacemi. Znovu žákům ukazujeme, od začátku do konce, techniku pokládání barev. Při vystihování určitého tónu např. u zelené barvy necháme žáky určitou dobu objevovat rozmanité zelené tóny vznikající mícháním žluté, modré a zelené barvy z palety, následovat musí hovor o tom, co objevili, co se komu podařilo. Předcházíme tak potížím vznikajícím při současném pozorování tvaru předmětu a jeho barvy. Žáci později snadno kombinují barvy a jejich mícháním tvoří složitější barevné tóny.

Při kreslení nástrojů vycházíme ze způsobu jejich užívání. To má nejen význam praktický (poznání funkce nástroje), ale i přímý a kladný vliv na výsledek kresby. Znají-li žáci funkci celého nástroje i jeho částí, snáze a přesněji porovnávají jejich velikost, tvar i poměrnost.

Pro vytváření vzorů je prospěšná mezipředmětová vazba s geometrií, využíváme dovednosti provádět náčrty základních geometrických obrazců. Geometrické obrazce mohou být základem mnoha opakujících se vzorků. Geometrické tvary jsou pro děti přístupné a snadno proveditelné. Později může následovat též stylizace a kombinace jednoduchých přírodních tvarů. Kombinací zvolených prvků se vyplňuje určitá plocha nebo se jich používá k dekoraci některého předmětu. Takové kreslení využívá mezipředmětových vztahů s hudební výchovou (rytmy, kontrasty, opakování, střídání).

Předkládání stylizovaných forem, kterých s úspěchem použili různí návrháři, vede žáky k tomu, že začnou stylizovat prvky přírodní. Při pozměňování toho, co poznali, mají dost možností, aby mohli uplatnit svou vynalézavost a fantazii.

Kreslení z paměti je cenné jak pro děti nejmladší, tak i pro starší žáky. Je dobře, když žáci 4. a 5. r. nejprve předložený předmět prostudují a nakreslí a potom jej zkusí nakreslit z paměti. Pokud žák ví, že bude kreslit z paměti, snaží se, aby si zapamatoval podobu předmětů. Zvyká si předměty pozorně pozorovat, a tak si postupně vytváří vnitřní zásobu obrazů, které mu poslouží jako předlohy ke kreslení. Žák se tak rovněž učí soustředit svoji pozornost.

Modelování je velmi vhodné pro mladší žáky, ale dobře ho v kombinaci s různými materiály příležitostně využíváme i v tomto vzdělávacím období.

Žáci jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamováni s díly předních domácích i evropských umělců. Vhodné jsou návštěvy výstav takových děl, která jsou žáci schopni

pochopit, a která je mohou mravně a citově obohatit. Žáky seznamujeme s díly různých oborů umění. Žáci se je učí chápat a rozumět jim. Výstavy prací žáků se dají uspořádat i ve vhodné školní místnosti. Dbáme, aby výtvarná díla žáků nebyla vystavována trvale a výstavy často obměňujeme.

Ve výtvarné výchově v tomto období často využíváme mezipředmětové vztahy ve spojení s literární výchovou, s výukou geometrie, s přírodovědou, vlastivědou i s přípravou některých žakovských pomůcek. Jedním z úkolů výtvarné výchovy je připravovat žáka na praktický život, ve kterém budou v mnoha oborech potřebovat něco skutečného zakreslit nebo načrtnout. K tomu ho vedou reálné kresby.

V tomto období využíváme každé vhodné příležitosti ke zušlechťování citů žáků, pěstujeme jejich smysl pro přírodní krásy, a to jak ve výtvarné výchově tak i v ostatních předmětech. Žáci jsou seznamováni s vhodnými díly různých oborů umění prostřednictvím obrazů a ilustrací, učí se je chápat a rozumět jim.

Žák bude po ukončení 1. stupně schopen výtvarného vyjádření takovým způsobem, který ho uspokojí. Dokáže při práci uplatňovat představivost i fantazii. Při kresbě bude chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů, bude postupovat od celku k detailům. Dokáže se orientovat v malířských a kreslířských potřebách a bude je umět udržovat v pořádku. Po ukončení práce si dokáže uvést své pracovní místo do původního stavu. Výtvarná výchova na 1. stupni je základem k dalšímu rozvíjení estetického cítění žáků na 2. stupni.

C) Obsah učiva výtvarné výchovy ve 2. vzdělávacím období:

4. ročník (2 hodina týdně)

5. ročník (2 hodina týdně)

I. Přehled tématických okruhů v daném období:

a) Rozvíjení smyslové citlivosti - výtvarné osvojování a vyjadřování skutečnosti

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí:

- z pozorování lidí a jejich projevů
- z přímých zážitků a zkušeností žáků
- z umělecky zpracovaných popisů skutečností (texty v čítance, dětské literatuře, vyprávění)
- z pozorování věcí (linie, tvar, materiál, povrch, barva, mat a lesk, vnímání světelných odstínů)
- z pozorování přírody (linie, barva, barevná proměnlivost, struktura, růst, překrývání, prolínání)

Rozvíjení smyslové citlivosti se tedy zaměřuje na prvky obrazného vyjádření, na uspořádání objektů do celků, odraz skutečnosti v lidském vědomí, působení uměleckých děl na žáky.

b) Uplatňování subjektivity - výtvarné vyjadřování osobních pocitů

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí z:

- nálad, emocí, představ, fantazie
- pozorování pohybů těla
- sledování projevu citových reakcí
- pocitů vyvolaných zrakovým vjemem (hračka, film, ilustrace, obraz, reklama, elektronický obraz aj.)
- pocitů vyvolaných uměleckým zážitkem (balet, hudba, obraz, četba)

V tomto tematickém okruhu se zaměřujeme na prostředky pro vyjádření osobních nálad, zkušeností a představ, různé typy vizuálně obrazných vyjádření a přístupy žáků k nim.

c) Ověřování komunikačních účinků - vysvětlování záměru vlastního výtvarného projevu

V tomto okruhu se zabýváme vysvětlováním výtvarných vyjádření samostatně vytvořených nebo jen pozorovaných. Individuální vysvětlování je třeba nechat probíhat ve skupinách nebo i v kolektivu třídy, aby mohli žáci svou interpretaci výtvarného díla porovnávat s interpretací ostatních členů skupiny.

II. Inspirační aktivity a záznamy:

a) Lidé v kulturách a historických epochách

Žáci:

- hledají souvislosti, odlišnosti, zajímavosti, uvědomují si jejich výtvarná hlediska a kvality proměn
- slovně charakterizují a hodnotí pohyby, doteky, gesta, oděv, hlasové projevy i projevy citových reakcí, inspiraci hledají v nejbližším okolí, ve výtvarném umění a v mediích

b) Živá a neživá příroda

Žáci:

- hledají podněty pro svou výtvarnou tvorbu v reálném prostředí (domov, třída, zahrada, les atd.)
- pozornost soustřeďují na estetickou dimenzi projevů života organismů - bujení, růst, vrstvení, překrývání, prolínání, rozpad, členění, pohyb, vzájemné vztahy, povrch (lesk, mat), strukturu a barvu
- soustředí se přitom na časovou posloupnost proměn a na jejich jemné, světelné, tvarové, barevné a lineární nuance
- vytváří si představy o pokračování neuzavřených přírodních dějů, porovnávají jejich možné variace a varianty

c) Umění

Žáci:

- vyhledávají a srovnávají různé způsoby uměleckého vyjádření na příkladech konkrétních výtvarných děl současnosti i minulosti
- hledají styčné body výtvarného umění s dalšími druhy a projevy umění - kniha, písmo, literatura, film, hudba, divadlo, architektura
- v okolí školy, v obci nebo v regionu vyhledávají užité umění a architekturu
- učí se hodnotit v prostředí školy např. design (nábytek, osvětlovací tělesa, výzdobu, nářadí) nebo architekturu (stavební prvky budovy, detaily technických konstrukcí, materiál aj.)

d) Od inspirace k záznamu

Žáci:

- tvoří záznamy pozorování, vytvářejí sbírky, přehledy, sborníky výtvarného umění

- při využívání technických prostředků (kopírka, fotoaparát, internet aj) se soustředí na výtvarnou kvalitu záznamu
- zaznamenávají a dokumentují své činnosti, třídí si obrazové materiály většinou tak, jak se sami rozhodnou
- učí se pracovat s učebnicemi výtvarné výchovy, encyklopediemi, slovníky, časopisy, katalogy, filmovými dokumenty aj.
- navštěvují sbírky, výstavy, galerie a muzea ve svém okolí
- realizují výtvarné projekty
- připravují výtvarnou výzdobu třídy, školní slavnosti
- podílejí se na zlepšení prostředí školy
- dokumentují život školy

III. Učivo - návrh námětů:

Výtvarné náměty volí učitel tak, aby vycházely z přímých zážitků a zkušeností žáků. Využívá náměty

související s učivem přírodovědy a vlastivědy, pozorování na vycházkách, prožitků z výstav, koncertů, četby, ze sportovních akcí aj. Příklady námětů k výtvarnému zpracování:

- výtvarné vyjádření věcí, pozorování barev, hmatové vnímání tvarů a materiálů, objevování přirozených vlastností a funkcí předmětů, vyjádření základních tvarových znaků, řešení barevných vztahů zobrazeného předmětu a prostředí - to vytváří schopnost žáků výstižněji se výtvarně vyjádřit
- malby vycházející z pozorované skutečnosti i z představ
- objevování a výtvarné sledování barevné proměnlivosti přírody, vystižení barev přírody - podzimu, zimy, jara, léta, rozkvetlých stromů a keřů, zrajícího ovoce, květinových záhonů, kytic aj.
- vyhledávání a objevování tvarově a barevně zajímavých přírodnin žáky, pozorování případných souměrností přírodnin (motýli, brouci, některé listy i plody)
- odlišování výtvorů přírody od lidských výtvorů, žáci jsou přitom vedeni k zaujímání svých vlastních estetických postojů
- sochařství a příroda - rozlišování tvarů přírodních a tvarů opracovaných člověkem, vyhledávání a pozorování soch v okolí (socha, sousoší, bysta, reliéf)
- vyjádření linie růstu při kresbě a malbě rostlin
- dotváření přírodnin na základě fantazie
- využívání výtvarného výrazu linie vytvořené různými nástroji v různých materiálech, uplatňování kontrastů tvarů a barev
- proměny a projevy energie v přírodě - zobrazování bouře, mlhy, mraků, blesků, sopek aj.
- rozmanitosti přírody - půda a život v ní, drahokamy, krápníkové jeskyně, zimní útvary aj.
- zpřesňování výtvarného vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy
- zobrazování lidské postavy v pohybu
- různé textilní materiály (plátno, vlna, hedvábí), oděvní tvorba, móda současnosti, módní přehlídka pro určité příležitosti a pro všední den
- výtvarné ztvárňování pohádkových bytostí, využívání barevné i tvarové nadsázky
- řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, řazení prvků v tvarové i barevné kompozici, symetrická i asymetrická řešení

- využívání psaných, kreslených, stříhaných a vytrhávaných písmen jako dekorativního prvku, návrhy plakátů na školní akce
- pozorování estetické úrovně předmětů denní potřeby, vlastní návrhy a modely takových věcí
- vyhledávání zajímavých prvků architektury ve svém prostředí a v okolí školy
- zobrazování tvarů různými technikami prostorově, poznávání a vytváření reliéfů
- pozorování a výroba (i ve spojení s pracovními činnostmi) dekorativních věcí ke zkrášlení domácího i školního prostředí
- pozorování výtvarné úpravy dětských knih a učebnic, rozlišování kreseb významných ilustrátorů dětských knih, výstava oblíbených dětských ilustrátorů
- ilustrace svých prvních knih (listů portfolia), vytvářených při výuce českého jazyka, přírodovědy aj.
- poznávání různých způsobů malířského vyjadřování - figura, portrét, krajina, zátiší na příkladech konkrétních výtvarných děl
- zaměření se na krásy přírody a na vztah k životnímu prostředí (ve spojení s přírodovědou)
- tématické kresby k významným událostem ve školním roce

Učitel volí náměty výtvarných prací podle svého uvážení a v návaznosti na činnostní styl výuky a učební požadavky daného ročníku a to nejen ve výtvarné výchově. Úkolem učitele je vyvolávat podněty, určovat témata a náměty, žáky motivovat, volit vhodné inspirace. Do vlastní výtvarné činnosti žáků zasahuje učitel radami, které se týkají použitého materiálu a způsobu práce s ním, kreslířských nástrojů a praktického zacházení s nimi. Při výuce se využívá četby, přírodovědného a vlastivědného učiva i dění ve škole a v obci. Příklady námětů nejsou pro učitele závazné. Výtvarné techniky volí učitelé podle svého uvážení tak, aby se rozšiřoval jejich okruh, aby byly pro děti zajímavé a přiměřeně rozvíjely dětskou tvořivost a představivost.

Úspěch práce žáků závisí do značné míry na tom, jak pozorovanou skutečnost v průběhu výuky dokážeme žákům přiblížit, jak dovedeme ukázat tvar jako výsledek přírodních zákonitostí i jak dovedeme výuku výtvarné výchovy organicky spojovat s ostatními vyučovacími předměty, např. se čtením nebo vyprávěním o květinách v přírodovědě.

Čítanky, připravené k činnostnímu učení, jsou doplněny ilustracemi tak, abychom mohli žáky postupně seznamovat s významnými ilustrátory dětských knih. Každý učitel výtvarné výchovy má možnost těchto materiálů průběžně využívat. V čítankách je ilustracím věnována značná pozornost, nejvýznamnější ilustrátoři se vyskytují opakovaně, učitel proto může nechat žáky ilustrace pozorovat a poznávat charakteristické rysy malířské techniky jednotlivých výtvarníků. Na základě těchto činností se mohou žáci naučit dobře poznávat ilustrátory: J. Ladu, J. Trnku, M. Alše, O. Sekoru, J. Čapka, A. Borna, H. Zmatlíkovou, Z. Buriana, J. Kalouska, J. Nepraktu.

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné).	uč	Linie, tvary, objemy, světelné a barevné kvality, textury-jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru;	Osobnostní a sociální výchova- osobnostní rozvoj- rozvoj schopnosti poznávání	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy.	řp	Uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti. Den a noc, Zima a léto a pod.	Osobnostní a sociální výchova- osobnostní rozvoj- kreativita	
Při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy.	kom	prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností- manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby	OSV- sebepoznání, sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace	
Nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě.	uč	Reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly -vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových a chuťových. Smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření- umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama	OSV-MR- řešení problémů a rozhodovací dovednosti, hodnoty, postoje, praktická etika	
Využívá rozmanité materiály přírodní i umělé	kom	plakát -Co ničí přírodu	EV- Ekosystémy, základní podmínky života	
Osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových a neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění).	uč	přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením - hledisko jejich vnímání (vizuální, statické, dynamické). Hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání).	VMEGS- Evropa a svět nás zajímá MV- fungování a vliv médií ve společnosti	
Porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace.	řp	Osobní postoj v komunikaci- jeho utváření a zdůvodňování; Odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejetých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací	mediální výchova- interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	
Nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil.	kom	Komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření- v komunikaci se spolužáky, v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu). Vysvětlování výsledků tvorby podle vlastních schopností a zaměření.	Multikulturní výchova- etnický původ OSV- mezilidské vztahy, komunikace	

D) Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání

Žák:

- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy aj.)
- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a skulpturní postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na ztvárnění nejbližších sociálních vztahů a rozvoj komunikace.

- nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu

Praktické činnosti

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvíjet manuální dovednosti žáků
- vytvářet správné pracovní návyky při práci s nástroji
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat, k čemu slouží a uvědomovat si, jak je třeba
 - s nimi správně a bezpečně zacházet
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracování materiálu,
 - uvažovat o vlastnostech materiálu, zkusit vybrat vhodný materiál pro daný výrobek
- učit žáky při práci uvažovat o tom, co je třeba si k práci připravit, co dělat a jak postupovat
- mít vytrvalost při dokončení práce a snažit se, aby byl výsledek práce co nejlepší
- vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- vést žáky k tomu, aby si všímali práce jiných lidí a snažili se poučit z toho, co vidí
- seznámit žáky se základním vybavením kuchyně, pamatovat na bezpečnost a hygienu práce při
 - přípravě jednoduchého jídla
- naučit žáky zásadám správného stolování

B) Charakteristika výuky:

Praktické činnosti patří svou podstatou k činnostnímu učení, žáci při nich uplatňují zručnost, své individuální dovednosti získané v rodině, mohou realizovat své nápady. Při výuce pracovních činností se zaměřujeme na získávání praktických pracovních dovedností a návyků.

Úkolem vyučovacího předmětu je vytvářet u žáků kladný vztah k práci. V rámci vyučování praktickým činnostem budou mít žáci možnost poznávat různé materiály, opracovávat je, vyrábět určené předměty a připravovat pomůcky pro individuální činnosti potřebné při výuce jiných předmětů. Při praktických činnostech bude průběžně zohledňována účelnost i prospěšnost prováděných činností a to s ohledem na aktuální potřeby žáků, podmínky školy i na jejich další vzdělávání.

Pracovní činnosti systematicky ovlivňují rozvoj motoriky a vytváření pracovních dovedností žáků. Dobrá výuka pracovním činnostem vede žáky k dobrému osvojování pracovních dovedností a návyků. Žáci při praktických činnostech postupně získávají dobré předpoklady ke správné volbě povolání a také k pozdějšímu společenskému uplatnění. Učí se také vytrvalosti, tvořivosti, je jim dána možnost realizovat vlastní nápady.

Při pracovních činnostech získávají žáci základní vědomosti o materiálech, se kterými pracují, o nástrojích, které k práci používají, i o dalších nástrojích vhodných k opracovávání daného materiálu. Seznamují se také s mnohými pracovními postupy, předlohami, návody, jednoduchými náčrtů a učí se podle nich pracovat. Osvojují si rovněž základní zásady hygieny a bezpečnosti při práci se zvoleným materiálem a nástroji, jsou vedeni k jejich respektování. Dále se žáci učí dodržovat pracovní postup, organizovat svou práci a udržovat pořádek na pracovním místě, po skončení práce si své místo uklidit.

Vzdělávání v této oblasti také směřuje k postupnému poznání žáků, že technika je součástí lidské kultury a je spojena s pracovní činností lidí. Učí je chápat pracovní činnost jako příležitost k sebeuplatnění. Žáci si mají možnost uvědomit, že výroba musí mít určitý podnikatelský záměr. To znamená, že je třeba vždy uvažovat o výrobě věcí lidem prospěšných a dobře fungujících, které jsou potom také lépe prodejné. Žáky upozorňujeme, že firma může prosperovat, nejen pokud má dobře vymyšlenou a připravenou výrobu, ale i dobré ekonomy. Vedeme je k uvědomění si potřeby matematiky i geometrie při všech podnikatelských výrobních záměrech. Využíváme poznatky žáků z podnikatelských činností jejich rodičů.

C) Obsah učiva - 2.vzdělávací období - pracovní činnosti

4. ročník (1 hodina týdně), 5. ročník (1 hodina týdně)

I. Práce s drobným materiálem

Materiály: různé druhy papíru, kartóny, lepenky, krabičky od zboží

Praktické činnosti:

- rozměrování a stříhání papíru nebo kartónu, pomůcky do matematiky a českého jazyka
- polepování kartónů, pomůcky do přírodovědy a vlastivědy
- zhotovování polepových papírů (škrobové aj.)
- zhotovování složitějších skládanek a modelů
- sešívání listů, příprava přehledů učiva a obalů na pomůcky a sbírky
- desky na uložení materiálů z projektů a pro portfolia
- rozřezávání papírů a lepenek, ořezávání okrajů papíru
- zhotovování výrobků kašírováním

Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, náradí a pomůcek: nůžky, nůž, ořezávačka, lepidla, navlhčovače, dírkovač, sešíváčka, šablony.

Bezpečnost práce – práce s nůžkami a nožem, lepidla, hygienické návyky.

Doplňující informace: z čeho se vyrábí papír, kde se u nás vyrábí, různé druhy papíru, sběr starého papíru, jak dlouho znají lidé papír a jiné zajímavosti.

Práce s různými zvolenými materiály

Zhotovování potřebných výrobků z některých jiných materiálů např. textil, drát, fólie, přírodniny, aj. podle potřeby a rozhodnutí učitele.

II. Práce s modelovací hmotou

Materiály: modelovací hlína, modelit, sádra, pilinová kaše, dentakryl, kaširovací hmota

Praktické činnosti:

- modelování doplňující výuku přírodovědy a vlastivědy
- modelování ve spojení s výtvarnou výchovou - figury, reliéfy
- modely těles ve spojení s výukou geometrie
- zhotovování různých předmětů, jejich barvení a lakování - příprava odlitků ze sádry, odlévání do formy, vyškrabávání předkresleného vzoru
- práce v keramické dílně - podle podmínek školy výroba drobných předmětů z keramiky
- využívání prvků lidového umění při zdobení keramických nádob

Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, náradí a pomůcek: různé modelovací hmoty, špachtle, modelovací očko, profilové šablony, rydla, barvy ředěné vodou.

Bezpečnost práce - dodržování hygienických návyků při práci s modelovací hmotou a barvami, bezpečnost při práci s ostrými předměty.

Doplňující informace: ve spojení s výtvarnou výchovou žáci poznávají výsledky práce výtvarníků-sochařů, umělecké plastiky a sochy, vyhledávají díla sochařů v blízkosti školy nebo svého bydliště. Umělecká a užitková keramika v našem okolí.

III. Konstrukční činnosti - práce se stavebnicemi

Pomůcky: konstrukční stavebnice kovové nebo plastové, ze kterých se dají stavět modely podle předloh i podle fantazie žáků; nejlépe, mohou-li to být modely pohyblivé, vystřihovánky na sestavování papírových modelů, náradí potřebné k montážním pracím - šroubováky, maticové klíče

Praktické činnosti:

- sestavování obtížnějších modelů (nejlépe pohyblivých) z plastových nebo kovových konstrukčních stavebnic (podle podmínek třídy nebo školy)
- spojování součástí pomocí maticových šroubů, různých pásků, spojovacích desek apod.
- práce podle předlohy, podle jednoduchého náčrtu i podle slovního návodu
- práce podle vlastní představy spojená s provedením jednoduchého náčrtu
- správné názvy nástrojů i součástí stavebnice
- sestavování prostorových modelů z kartónových vystřihovánek

Bezpečnost: dodržování zásad správného zacházení s náčiním u montáží

IV. Pěstitelské práce - podle podmínek školy

Žáci se seznamují se základními podmínkami pro pěstování rostlin. Při praktických činnostech se naučí připravovat půdu pro setí a sadbu, sledují růst rostlin, učí se rostliny okopávat a zalévat. Při péči o rostliny se seznamují s různým zahradním náčiním a učí se ho vhodně používat pro určité práce. Seznamují se s užitkem pěstovaných rostlin. Další činnost, kterou mohou provádět, je pěstování pokojových rostlin a pravidelná péče o ně, spojená s pozorováním růstu i se záznamem pozorování.

Bezpečnost při práci s rostlinami: nebezpečí alergie u některých lidí, pozor na jedovaté pokojové rostliny, dodržování hygieny, nebezpečí úrazů, ošetřování drobných zranění při práci na pozemku

V. Příprava pokrmů

Učivo:

- základní vybavení kuchyně
- výběr a nákup potravin pro přípravu jednoduchého jídla
- zásady skladování potravin
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování
- zacházení s elektrickými spotřebiči v kuchyni
- samostatná příprava jednoduchého jídla
- udržování pořádku v kuchyni a úklid pracovního místa po vaření

Bezpečnost a hygiena při práci v kuchyni.

VI. Mezipředmětové vztahy

Vazba na učivo:

- matematiky - příprava pomůcek pro individuální činnosti při vyučování aritmetiky a geometrie
- přírodovědy - provádění přírodovědných pokusů vyžadujících přípravu pomůcek žáky, opakované

provádění pokusů v hodinách přírodovědy se závěry žáků

- vlastivědy - výroba modelů staveb, zbraní, náradí, výroba leporel, zhotovování obalů na soubory

vytváření z učiva vlastivědy i jiných vyučovacích předmětů

- výtvarné výchovy - dokončení a vzhled zhotoveného výrobku
- cizího jazyka - příprava kartiček a her vhodných pro činnostní procvičování slovní zásoby

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4. a 5. ročník

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu.	uč	Práce s daným materiálem, vlastnosti materiálu	Osobnostní a sociální výchova- Kreativita	
Využívá při tvořivých činnostech a různým materiálem prvky lidových tradic.	kom	Seznámení s lidovými tradicemi.		
Volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k používanému materiálu.	řp	Druhy pomůcek, nástrojů, náčiní ke zpracování různých materiálů	Morální rozvoj- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	
Udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce.	prac	Bezpečnost a uspořádání práce		
Provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž.	prac	Práce se stavebnicí, použití logiky		
Pracuje podle slovního návodu, předlohy,	řp	Využití návodu při postupech práce		

jednoduchého náčrtu.				
Dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu.	uč	Pracovní hygiena, první pomoc při zranění.		
Provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování.	uč	Práce s rostlinami - pokusy, pozorování		
Ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny.	sope	Péče o rostliny.	Environmentální výchova-Základní podmínky života	
Volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje, náčiní.	sope	Využití nářadí při práci s rostlinami	EV- lidské aktivity a problémy živ. Pr.	
Orientuje se v základním vybavení kuchyně.	řp	Vybavení kuchyně, el. spotřebiče, kuchyňského náčiní		
Připraví samostatně jednoduchý pokrm.	uč	Příprava jednoduchých pokrmů dle možností		
Dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování.	uč	Základy společenského chování, pravidla stolování		
Udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu v kuchyni.	prac	Pracovní hygiena v prostorách kuchyně, bezpečnost práce, první pomoc při úrazu		

D) Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání

Práce s drobným materiálem

Žák:

- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy, na základě své představivosti, různé výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Konstrukční činnosti

Žák:

- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Pěstitelské práce

Žák:

- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Příprava pokrmů

Žák:

- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

K rozvíjení pracovních dovedností žáků přispívají značnou měrou výtvarné kroužky, jichž se žáci účastní dobrovolně, podle svých zájmů a schopností.

Práce se dřevem - vhodné pro práci v kroužcích

Materiály: dřeva měkká k jednoduchému opracování, dřeva tvrdá k rozlišování

Praktické poznatky, rozlišování: dřeva měkká a tvrdá, základní druhy řeziva - prkno, fošna, lať, hranol, dýha, deskové materiály: laťovka, překližka, dřevotřísková deska

Praktické činnosti: měření, orýsování, upínání, řezání pilou, rašplování, zahlazení brusným papírem, vrtání nebozezem, spojování hřebíky, základní čepy, povrchová úprava mořením

Seznámení se s funkcí a užitím nástrojů, náradí a pomůcek: skládací metr, úhelník, pila ocaska, pila čepovka, rašple, brusný papír, nebozez, kolovrátek, vrták, kleště, hřebík, kladívko, dřevěná palička

Bezpečnost práce - dodržování bezpečnosti při práci s náradím

Pracovní návyky- uspořádání pracovního místa, práce montážní i demontážní

Doplňující informace - funkce strojů, které žáci sestaví, kde je můžeme vidět .

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu – 4. a 5.ročník

Obsahové, časové a organizační vymezení

4. a 5. ročník - 2 hodiny týdně v každém ročníku

Vzdělávací obsah je rozdělen na 3 tematické okruhy:

- a) činnosti ovlivňující zdraví -význam pohybu pro zdraví,rozvoj různých forem rychlosti,vytrvalosti,síly,pohyblivosti,koordinace pohybu,hygiena a bezpečnost při TV
- b) činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
- c) činnosti podporující pohybové učení – komunikace,organizace,pravidla...

Výuka probíhá v tělocvičně,na hřišti, ve volné přírodě nebo v plaveckém bazénu.Žáci cvičí ve vhodném sportovním oblečení a obuvi.Učitel v hodinách využívá různé metody a formy práce.Spolu s dětmi používá veškeré dostupné náčiní a nářadí.

Učitel :

- dodává žákům sebedůvěru
- podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
- umožňuje žákům,aby se naučili na základě jasných kritérií hodnotit své činnosti nebo výsledky
- vede žáky ke spolupráci při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
- vede žáky k jednání v duchu fair - play
- vede žáky k uplatňování hlavních zásad hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech

Žáci:

- učí se reagovat na základní povely a pokyny a sami je i vydávají
- dodržují pravidla, respektují opačné pohlaví
- zvládají pohybové činnosti ve skupině
- dodržují zásady bezpečného chování ve sportovním prostředí
- učí se být ohleduplní a taktní
- projevují přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení své zdatnosti

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvíjet smysl pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků

- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- vědomě ovládat pohyby, zavádět taneční prvky (lidové písničky), umět hudbu vyjádřit pohybem – pohybové ztvárnění hudby.
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělo- cvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní , gestikulační ...)
- naučit žáky umět se připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti ...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor,pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého načiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení , strečink, ...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody ...)
- neméně důležité je zvládnutí průpravných cvičení pro míčové hry, správné zvládnutí a ovládnutí technik házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, školy v přírodě v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností
- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvílky, cviky ve třídě na správné držení těla)

B) Charakteristika výuky:

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu ...)

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí.

jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním u dětí radostného pocitu z pohybu se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat

Neustále opakujeme a věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se všítipit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení ve družstvech

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny tělesné výchovy se nespojují do dvouhodin, rovnoměrně se rozkládají do týdenního rozvrhu.

Zařazování kurzu plavání – dle podmínek školy:

Tělovýchovné chvílky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládat tělovýchovné chvílky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Cvičební prostory – tělocvičny třeba udržovat v čistotě a jejich vybavení kontrolovat vždy před užitím. Teplota vzduchu v tělocvičně by měla být přiměřená, neměla by být nižší než 16. st C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu se doporučuje, aby výuka Tv probíhala často na hřišti nebo v terénu. Chceme prospět zdraví žáků, a proto realizujeme mimoškolní tělovýchovné aktivity žáků ve spolupráci s rodiči, sportovními oddíly aj.:

- kroužky
- nepovinné předměty

Cílem této spolupráce je dosáhnout, aby většina žáků měla alespoň 4 x za týden hodinu Tv. Realizace tohoto záměru je možná proto, že spolupracujeme s tělovýchovnými oddíly (2 hod. školní Tv, 2 hod. mimoškolní Tv).

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovnávací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na náradí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.)

Rytmická cvičení a tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1. – 3. r., zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkanek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

C) OBSAH UČIVA – 2. OBDOBÍ - TĚLESNÁ VÝCHOVA

- význam pohybu pro zdraví
- **průprava, kondiční, koordinační, vyrovnávací cvičení**
- **správné držení těla**
- **příprava organismu před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení**
- **rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu**
- **hygiena při TV – při pohybových činnostech a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí**
- **bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách, bezpečná příprava a ukládání nářadí, náčiní, pomůcek**
- **první pomoc**
- **předání hlášení, povely, postoje, obraty, správná technika pohybů, význam přípravy organismu před cvičením**
- **vystupování v roli hráče a soupeře, v roli hráče a rozhodčího**
- **pohybové hry s různým zaměřením, netradiční pohybové hry**
- **pohybová tvořivost**
- **sportovní hry**
- pravidla, spolupráce, losování, zahájení, počítání skóre, ukončení
- řešení situace, role hráč a rozhodčí
- **manipulace s míčem** přihrávka obouruč, jednoruč, předním nártem
- vybíjená - házet jen jednou rukou, chytání míče
- 4. ročník - hra na malém hřišti
- 5. ročník - hra na velkém hřišti
- košíková – vedení míče, driblink vedle těla pravou nebo levou rukou, na místě, v pohybu
- přihrávku chytat do dlaní
- střelba na koš, na branku jednoruč, obouruč
- přehazovaná přes síť
- **základy gymnastiky**
- **průpravná cvičení**
- **akrobacie**
- kotoul vpřed a jeho modifikace – postavení rukou a hlavy, ruce do vzpažení
- kotoul vzad a jeho modifikace
- nácvik stoje na rukou
- akrobatické kombinace
- lavička – druhy chůze s pohyby paží, poskoky
- přeskok
- přeskok přes kozu na šíř z trampolíny
- náskok na 3,4 díly švédské bedny do podřepu s důrazem na dohmat
- **rytmické a kondiční formy cvičení**
- **kondiční cvičení s hudbou nebo rytmickým doprovodem**
- **základy estetického pohybu**
- **vyjádření melodie a rytmu pohybem, jednoduché tance**
- cvičení se švihadly, na žebřinách
- **průpravné úpoly – přetahy a přetlaky**

- **základy atletiky**
- názvy náčiní
- základní pravidla, úprava terénu
- měření disciplín, průpravná cvičení pro jednotlivé disciplíny
- základy atletické abecedy
- **rychlý běh**
- **vytrvalý běh**
- přespolní běh
- nízký start na povel i z bloků
- polovysoký start
- **skok do dálky** – při doskoku dopad na 2 nohy, ruce před sebou, rozběh s 5 až 7 dvojkroky
- **hod s míčkem** – napojení rozběhu, pravou rukou hod a levá noha směřuje dopředu s vytočením ramen
- **turistika a pobyt v přírodě, přesun do terénu a chování při přesunu, chůze v terénu, ochrana přírody**
- **plavání** – hygiena, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, plavecká technika
- **ve 4.5. ročníku** – dopravní výchova
- **jízda na kole na dopravním hřišti, technika jízdy na kole, zná pravidla silničního provozu (získání průkaz cyklisty)**
- **komunikace v TV**
- **smluvené povely, signály**
- **organizace při TV** – základní organizace prostoru a činnosti v běžném prostředí
- **zásady jednání a chování fair play, olympijské ideály, symboly**
- **pravidla při hrách, závodech, soutěžích**
- **měření a posuzování pohybových dovedností, měření výkonů, základní pohybové testy**
- **zdravotní oslabení** – konkrétní oslabení žáka, prevence, pohybový režim, vhodné oblečení, obutí pro Zdravotní TV
- **zásady správného držení těla**
- **dechová cvičení**
- **vnímání pocitů při cvičení**
- **nevhodná cvičení a činnosti**
- **základy speciálních cvičení**
- **základní cvičební polohy**
- **technika cvičení**
- **soubor speciálních cvičení**
- **pohybové činnosti v návaznosti na obsah TV** – s přihlédnutím ke konkrétnímu druhu a stupni oslabení

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 4.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu. Uplatňuje kondičně	uč	Význam pohybu pro zdraví, pohybový režim žáků, délka a	Osobnostní a sociální výchova-	

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti.		intenzita pohybu	osobnostní rozvoj- psychohygiena	
Zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením.	řp	Příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení	Environmentální výchova-vztah člověka k prostředí	
Zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti. Vytváří varianty osvojených pohybových her.	kom	Organizace při Tv (základní organizace prostoru a činností ve známém prostředí, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností (her, závodů, soutěží).	Osobnostní a sociální výchova- osobnostní rozvoj- kreativita	
Uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí. Adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka.	sope	Hygiena při Tv- pohybové činnosti, cvičební prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity;bezpečnost při pohybových činnostech, organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách Tv		
Jedná v duchu fair play : dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví	sope	Zásady jednání a chování (fair play, olympijské ideály a symboly) pohybové hry s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity, pohybová tvořivost	Osobnostní a sociální výchova- osobnostní rozvoj - seberegulace a sebeorganizace, sociální rozvoj- kooperace a kompetice	
Užívá při pohybové činnosti základní osvojené tělocvičné názvosloví. Cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení.	uč	Komunikace v Tv, smluvené povely, signály. Základy gymnastiky, rytmická a koordinační cvičení, průpravné úpoly		
Změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky.	prac	Základy atletiky, měření a posuzování pohybových dovedností		
Orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště.Samostatně získá potřebné informace.	kom ob	Zdroje informací o pohybových činnostech.		
Zvládá základní plavecké dovednosti.	uč ob	Hygiena plavání,adaptace na vodní prostředí,základní plavecké dovednosti-jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu	Osobnostní a sociální výchova- seberegulace a sebeorganizace	
Osvojení si pravidel silničního provozu, bezpečnosti při jízdě na kole.	prac	Vybavení kola, pravidla jízdy na kole, využívá cest pro cyklisty, neohrožuje chodce ap.	Sociální rozvoj- mezilidské vztahy	

Přehled zařazení průřezových témat, klíčových kompetencí a učiva:

Ročník: 5.

Výstup	Kompetence	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty, Kurzy	Poznámky
Podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu, uplatňuje kondičně zaměřené činnosti, projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení své zdatnosti	uč., prac.	Pohybový režim, délka a intenzita pohybu, kondiční cvičení s hudbou, základy estetického pohybu, vyjádření melodie a rytmu pohybem, jednoduché tance Základy atletiky – rychlý běh, motivovaný vytrvalostní běh, skok do dálky nebo do výšky, hod míčkem		
Zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením	prac., uč.,	Příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení, průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení		
Zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti, vytváří varianty osvojených pohybových her	uč., kom., prac.	Hygiena pohybových činností, akrobacie, cvičení s náčiním tradičním i netradičním, cvičení na nářadí odpovídající velikosti a hmotnosti Pohybové hry s různým zaměřením, netradiční pohybové hry	OSV – Sebezpoznání a sepojetí	
Uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí, adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka	uč	Vhodné oblečení a obutí, bezpečnost cvičebního prostoru, hygiena plavání, základní plavecké dovednosti, prvky sebezáchrany a pomoci tonoucímu 10 dvouhodinových lekcí plavání –	OSV- Psychohygiena	Bazén Uničov
Jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti	uč	Základní tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály,	Morální rozvoj- Hodnoty, postoje, praktická etika	
Jedná v duchu fair play, dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje, respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví	uč., kom., řp	Manipulace s míčem, jednoduché pohybové hry, vybíjená, bingo, kopaná, Spolupráce ve hře, průpravné hry	OSV-Sociální rozvoj- Komunikace Kooperace a kompetice	
Užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví, cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení	uč.	Rozcvičky, jednoduché cviky – kotouly, šplh,..		
Zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy	kom., prac.,	Soutěže družstev, hry		
Změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky	uč.	Měření výkonů, práce se stopkami, pásmem, znalost jednotek délky		
Orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště, samostatně získá potřebné informace	kom.	Zdroje informací o pohybových aktivitách Dopravní výchova		

C) Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání

- **Žák se podílí na realizaci pravidelného pohybového režimu, uplatňuje kondičně zaměřené činnosti. Zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením**
- **Zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti, vytváří varianty osvojených pohybových her**
- **Uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě, ve vodě**
- **Jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení činnosti**
- **Žák jedná v duchu fair play, dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje, respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví**
- **Užívá při pohybové činnosti základní osvojovací názvosloví, cvičí podle popisu cvičení. Zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy**
- **Změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky**
- **Žák užívá při pohybové činnosti základní osvojené tělocvičné názvosloví**
- **Zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy**
- **Změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky**
- **Orientuje se v informačních zdrojích o sportovních akcích ve škole i mimo školu**
- **Žák zařazuje pravidelně speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování**
- **Žák zvládá základní techniku speciálních cvičení, koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle učitele**
- **Žák upozorní samostatně na činnosti, prostředí, které jsou v rozporu s jeho oslabením**

2. ČÁST

HODNOCENÍ VÝSLEDKU VZDĚLÁVÁNÍ v 1. a 2. období základního vzdělávání

Obsah 2. části:

1. Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání.....	181
2. Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků.....	183
3. Pravidla prověřování vědomostí formou prověrek a zkoušení.....	184
4. Kritéria pro hodnocení žáků.....	185
4.1. Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání.....	185
4.2. Zásady pro hodnocení chování ve škole.....	187
4.3. Výchovná opatření.....	187
4.4. Stupně hodnocení prospěchu.....	188
4.5. Stupně hodnocení chování.....	193
4.6. Celkové hodnocení žáků na vysvědčení.....	193
5. Zásady pro používání slovního hodnocení.....	194
6. Zásady pro stanovení celkového hodnocení na vysvědčení v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace..	195
7. Způsob získávání podkladů pro hodnocení.....	197
8. Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách.....	198
8.1. Komisionální zkouška.....	198
8.2. Opravná zkouška.....	199
9. Způsob hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	200
10. Prostředky, kterými předcházíme neúspěchu a neprospěchu žáků ve výuce a kterými pomáháme žákům ve svém vývoji opožděným	200
11. Autoevaluace.....	201
12. Nepovinné předměty a zájmové útvary.....	202
Přílohy.....	203
Příslušná ustanovení předmětných předpisů	
Seznam použitých zkratk	

Hodnocení žáků

1. Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Předpokladem úspěšného plnění vytyčených cílů školy v oblasti hodnocení vzdělávacích výsledků žáků je, aby každý žák dostával dostatečný prostor ke **zvládnutí a osvojení učiva**. Aby učivo mohlo v následujících obdobích vzdělávání plnit svoji funkci prostředníka k dosažení očekávaných výstupů RVP ZV, nestačí je s žáky pouze probrat, ale je třeba, aby si žáci základní učivo skutečně dobře osvojili. Kde si to učitelé uvědomují, nalezneme vždy dobře naučené třídy. Dobrému zvládnutí učiva napomáháme v první řadě činnostními způsoby učení, spojenými s hovorem žáků a komunikací mezi žáky a učitelem i žáky mezi sebou. Při probírání nového učiva dbáme na to, abychom ho dobře propojili s učivem předcházejícím, na které nové učivo navazuje. Takové myšlenkové operace (propojení předcházejícího a navazujícího) není většina žáků schopna, zvláště ne v mladším školním věku. Tento fakt je třeba brát stále na zřetel. Provázanost učiva žákům velmi pomáhá při osvojování nového učiva a dosahování očekávaných výstupů. Žáky průběžně informujeme, proč se určité látce učí. Neočekáváme, že žáci sami pochopí, proč se čemu učí. Neznalost cíle, smyslu a tápání žáků nepovažujeme za pozitivní motivační faktory. Usilujeme o to, aby vazba mezi předcházejícím a navazujícím učivem byla analogická. Po upozornění na analogii (obdobnost) přijímají žáci novou látku snadněji a důkladněji. Žáky směřujeme ke „znovuobjevování“ poznatků, k úvahám nad činnostmi obdobnými s těmi, které jim byly předloženy u látky předešlé.

Na tvořivých školách upřednostňujeme **pozitivní hodnocení** žáků, a to nejen při prověřování vědomostí, ale v celém procesu učení. Při výuce žáky co nejvíce chválíme, dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Pomáháme žákům předcházet chybám, dodáváme jim důvěru v jejich schopnost předkládané učivo dobře zvládnout a povzbuzujeme je. S žáky jednáme tak, aby neměli strach vyjádřit svůj názor. Pozitivně přijímáme i nesprávné závěry žáků, dáváme jim prostor na otázky, trpělivě žákům odpovídáme a věnujeme jim individuální pozornost. Pomocí často zařazované činnostní **zpětné vazby** zjišťujeme případné nedostatky žáků hned v zárodku a průběžně je odstraňujeme.

Na chyby upozorňujeme žáky včasné, bezprostředně, vstřícně, přátelsky a důsledně. Vyhýbáme se zaujatosti, nahodilosti či opožděnému hodnocení. Dbáme, abychom v žácích nevytvářeli pocit, že si nemohou ve svých úsudcích věřit nebo že jsou horší než jejich spolužáci. Umožňujeme průběžně žákům poznání, že chyba se může vyskytovat v každé lidské činnosti, může mít však pro člověka různé následky podle její závažnosti. Žáky vedeme přes **sebehodnocení** a **samokontrolu** k dovednosti něco provést dokonale – bez chyby – a v přiměřeném čase. S chybou pracujeme tak, aby vyzývala žáka k většímu soustředění na plnění úkolu, k důslednější kontrole své práce, k sebezpoznání svých schopností.

Žáky hodnotíme nejprve při činnostech, při kterých máme možnost sledovat, jak pracují. Oceňujeme jejich snahu, pozornost, hodnotíme vyjadřování závěrů, oceňujeme jejich nápady. Každé upozornění na klady určitých žáků, pomáhá odstraňovat drobné nedostatky druhých žáků. Pozitivně laděná **průběžná hodnocení** a prožité pocity úspěchu při činnostech motivují žáky k učení, posilují jejich sebedůvěru a vedou je k vnitřnímu uspokojení. Tyto faktory mají pozitivní vliv na rozvoj klíčových kompetencí a na dobré osvojení učiva žáky.

Směřujeme k tomu, aby v době písemných nebo ústních hodnocení žáků, zvládalo co nejvíce žáků učivo zcela bezpečně. Ústní hodnocení, klasifikace i písemná hodnocení mají v 1. období základního vzdělávání funkci především **výchovnou a motivační**.

Úkolem učitele v 1. období vzdělávání je udržet, popřípadě vzbudit zájem žáků o učení, umožnit všem žákům osvojit si základní učivo potřebné pro další vzdělávání a pomoci všem žákům zformovat základy pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí. Z hlediska dalšího zdravého vývoje žáků je důležité umět žáky dovést k takovému zvládnutí učiva, aby co nejvíce žáků mohlo být v těchto ročnících hodnoceno známkou výborně nebo chvalitebně. Hodnocení **známkou** můžeme v tomto období doplňovat povzbuzujícím pozitivním **písemným hodnocením**.

Poznámka: Zkušenost učitelů s velmi dobrými výchovnými a vzdělávacími výsledky nám ukázala, že samotné písemné hodnocení v 1.období je pro žáky často málo podnětné. To, co je pro ně povzbudivé a motivující, je jasně vyjádřená pochvala k určité činnosti nebo odpovědi, hvězdička, razítko, obrázek a bezesporu jednička. Pozitivní efekt hodnocení známkou „1“ zvyšujeme tak, že ji doplníme krátkou, třeba i jednoslovně vyjádřenou pochvalou.

Žáci jsou o způsobech a kriteriích hodnocení informováni a uvědomují si, čemu se učí a proč, vědí přitom, jaké činnosti zvládli, vědí co umí, co se po nich požaduje, z čeho mohou být zkoušeni. Velmi často proto také ústní nebo písemné zkoušení sami vyžadují. Prověřování vědomostí pro ně není stresovou situací nebo dokonce trestem, ale možností ukázat, co se naučili, možností využít svých poznatků při řešení předložených úloh, otázek a úkolů, možností jak získat dobré hodnocení, pěknou známku. Dobrý výsledek posiluje jejich sebedůvěru a motivuje je pro další činnosti a poznávání.

Poznámka: Pozitivní výsledky třídy při prověřování učiva posilují i sebevědomí učitele, vedou k zamyšlení nad způsoby práce, kterými byly dobré výsledky dosaženy. Naplňují vnitřním uspokojením. Pocit uspokojení a radosti dodává chuť do další práce, přenáší se na žáky i na jejich rodiče. Učitelé se stávají uznávanými profesionály ve svém oboru, jejich práce je ceněna rodiči žáků, často i kolegy. Hodnocením práce svých žáků hodnotíme i svoji schopnost něčemu dobře naučit a výchovně na žáky působit.

2. Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

- V jednotlivých učebních oblastech předem stanovíme a žákům sdělíme základní učební požadavky. Jasně formulujeme, jaké dovednosti si žáci mají osvojit, čemu se mají naučit. Žáky upozorňujeme, jaké činnosti nebo pokusy budou provádět, o čem budeme hovořit.
- Žákům předkládáme reálné a dosažitelné cíle, a tak vedeme žáky k bezchybnosti a poctivosti.
- Žákům **důvěřujeme** a sebehodnocení nepovažujeme za příležitost k podvádění. Díky zpětné vazbě mají učitelé i žáci přehled o tom, co a jak již žáci zvládli. Takto vedení žáci nemají potřebu podvádět – podvádění pro ně ztrácí smysl, jelikož nevede ani k prožití pocitu úspěchu ani k cíli, kterým je dosahování co nejlepších výsledků.
- Žáky vedeme k tomu, aby si do svých učebních materiálů zaznamenávali to, co už dobře ovládají (například „hvězdičkou“). Na základě takto provedeného sebehodnocení žáků mohou učitelé následně přistupovat k individuálnímu řešení jejich problémů a nejasností.
- Používáme činností přístupy a metody učení, které umožňují žákům odhalovat chyby, hned je opravovat a brát si z nich poučení. Žákům tak průběžně umožňujeme uvědomění, co z probíraného učiva již ovládají.
- Žákům umožňujeme vyjadřovat své myšlenky, názory a prezentovat své vědomosti. Nejdříve dáváme příležitost projevit se žákům, kteří se v daném učivu orientují jako první. Na jejich příkladě si ostatní žáci nejlépe uvědomí vlastní stupeň poznání.
- Používáme učební materiály, ve kterých je sebehodnocení žáků zapracované.
- K sebehodnocení písemných cvičení přistupujeme teprve tehdy, až je žák schopen uvědomit si, že probírané učivo ovládá.
- Předkládáme žákům ukázky správně vypracovaných úkolů různé obtížnosti a upřesňujeme, co požadujeme na výborné ohodnocení a co je hodnoceno již jako chvalitebně. Žáci potřebují vědět, jakou náročnost úkolů mají k určitým ohodnocením zvládat. Stejně stanovíme ukazatele při hodnocení písemném bez klasifikačních stupňů. Žák potom ví, k čemu ve svém snažení směřuje a je mu tak dána možnost sebehodnocení.
- Dodržujeme zásady a pravidla pozitivního hodnocení (viz bod 1.).

3. Pravidla prověřování vědomostí formou prověrek a zkoušení

Před zadáním jakékoli prověrky nebo testu zvažujeme, zda:

- má hodnotit naučení určitým poznatkům,
- má diagnostikovat učební problémy.

U otázek, úloh, testů, diktátů aj., uváděných v učebnicích, předem posuzujeme jejich vhodnost pro žáky určité třídy. Při vymýšlení otázek nebo při úpravě jejich znění je vhodné, aby je překontroloval ještě jiný učitel, a to kvůli porozumění formulaci otázek žákem i kvůli posouzení jejich jednoznačnosti. Dbáme na to, aby znění úkolů a otázek bylo jasné, aby při zjišťování vzdělávacích výsledků nedocházelo k záměně nepochopení zadání za neznalost.

Při prověřování vědomostí:

- prověřujeme a hodnotíme to, o čem víme, že jsme žáky učili a naučili;
- dbáme, aby příklady, diktované věty nebo testy určené k hodnocení žáků obsahovaly jen to, co bylo s žáky dostatečně procvičeno;
- dbáme, aby zadání úloh bylo věku žáků přiměřené tj. formulované tak, aby mu žáci určitého věku mohli dobře porozumět, aby o úkolu měli již nějaké povědomí, aby se již s podobným úkolem někdy setkali;
- ústní zkoušení vedeme tak, abychom při něm zjišťovali, co žák umí, ne to, co ještě neumí;
- písemnou práci na závěr určitého celku nezadáme předčasně, ale až když žáci svými projevy prokazují, že jsou na písemnou práci vybaveni vědomostmi;
- při prověřování učiva probíraného před delší dobou ho s žáky nejprve nějakou formou zopakujeme, a to alespoň krátce a v několika po sobě jdoucích hodinách;
- při celkovém hodnocení žáka bereme v úvahu a hodnotíme i pokrok, jaký žák za určité období udělal a jaká byla jeho snaha k odstranění nedostatků;
- všechna hodnocení vyjadřujeme jako objektivní informaci povzbudivého charakteru.

Každý žák je vybaven více či méně odlišnými individuálními předpoklady pro učení, jako jsou nadání, úsudek a píle. Za pomoci činnostních přístupů, diferenciací a v neposlední řadě pozitivního hodnocení se snažíme v 1. období vzdělávání dosáhnout toho, aby všichni žáci zvládali základní učivo výborně. Při klasifikačním způsobu hodnocení je pak mezi žáky určitý rozdíl hlavně ve známce výborně. Někteří žáci při činnostech a samostatném plnění úkolů prokazují mnoho schopností např. aplikovat, objevovat, provádět analýzu aj., některým naopak trvá déle, než dojdou k zvládnutí učiva na výbornou a nemají zatím možnost se příliš v dalších schopnostech projevit. Obě skupiny žáků je třeba hodnotit známkou výborně. V takových případech je nejlepším osvědčeným způsobem **kombinovat známku výborně s pozitivním slovním hodnocením**, které krátce a jasně vyjádří projevené schopnosti nadaného žáka. Znamky výborně se tím od sebe odliší.

4. Kriteria pro hodnocení žáků

Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a chování ve škole a na akcích pořádaných školou

4.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledku vzdělávání

1. Hodnocení žáka je organickou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení.
2. Za první pololetí může škola vydat žákovi výpis z vysvědčení; za druhé pololetí vysvědčení.
3. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.
4. Klasifikace je jednou z forem hodnocení, její výsledky se vyjadřují stanovenou stupnicí.
5. Ve výchovně vzdělávacím procesu se uskutečňuje klasifikace průběžná a celková.
6. Průběžná klasifikace se uplatňuje při hodnocení dílčích výsledků a projevů žáka.
7. Klasifikace souhrnného prospěchu se provádí na konci každého pololetí a **není aritmetickým průměrem běžné klasifikace**.
8. Při hodnocení žáka klasifikací jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Klasifikace zahrnuje ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.
9. Chování neovlivňuje klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech.
10. Při hodnocení a při průběžné i celkové klasifikaci pedagogický pracovník uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi.
11. Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušnému předmětu.
12. V předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný klasifikační stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.
13. Ohodnocením výkonu žáka klasifikačním stupněm posuzuje učitel výsledky práce objektivně a přiměřeně náročně.
14. Pro určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštěm žáků a k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici. Přihlíží se i ke

snaživosti a pečlivosti žáka, k jeho individuálním schopnostem a zájmům. Stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru a klasifikace za příslušné období.

15. Ředitel školy je povinen působit na sjednocování klasifikačních měřítek všech učitelů.

16. Zákonní zástupci žáka jsou o prospěchu žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:

- průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
- před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
- případně kdykoliv na požádání zákonných zástupců žáka.

V případě mimořádného zhoršení prospěchu informuje učitel zákonné zástupce žáka bezprostředně a prokazatelným způsobem. Případy zaostávání žáků v učení se projednají v pedagogické radě.

17. Žáci školy, kteří po dobu nemoci nejméně tři měsíce před koncem klasifikačního období navštěvovali školu při zdravotnickém zařízení a byli tam klasifikováni za pololetí ze všech, popřípadě jen z některých předmětů, se po návratu do kmenové školy znovu nezkoušejí a neklasifikují. Jejich klasifikace ze školy při zdravotnickém zařízení v předmětech, ve kterých byli klasifikováni, je závazná. V předmětech, ve kterých nebyli vyučováni, se neklasifikují.

18. Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a žák druhého stupně základní školy, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.

19. Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí.

20. Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník..

21. Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka; je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem žáka.

22. Žák, který plní povinnou školní docházku, opakuje ročník, pokud na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen. To neplatí o žákovi, který na daném stupni základní školy již jednou ročník opakoval; tomuto žákovi může ředitel školy na žádost jeho zákonného zástupce povolit opakování ročníku pouze z vážných zdravotních důvodů.

23. Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti.

24. V posledním roce plnění povinné školní docházky zpracuje třídní učitel výstupní hodnocení o tom, jak žák dosáhl cílů vzdělávání stanovených. V pátém a sedmém ročníku zpracuje třídní učitel výstupní hodnocení žáka, jestliže se hlásí k přijetí ke vzdělávání ve střední škole.

4.2 Zásady pro hodnocení chování ve škole

1. Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě.

2. Kritériem pro klasifikaci chování je dodržování pravidel slušného chování a dodržování vnitřního řádu školy během klasifikačního období.

3. Při klasifikaci chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka; k uděleným opatřením k posílení kázně se přihlíží pouze tehdy, jestliže tato opatření byla neúčinná.

4. Škola hodnotí a klasifikuje žáky za jejich chování ve škole a při akcích organizovaných školou.

5. Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické radě.

6. Zákonní zástupci žáka jsou o chování žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:

- průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
- před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
- okamžitě v případě mimořádného porušení školního řádu.

4.3. Výchovná opatření

1. Ředitel školy může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za dlouhodobou úspěšnou práci.

2. Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících žákovi po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou práci.

3. Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:

a) **napomenutí třídního učitele** - v případě drobného kázeňského přestupku

b) **důtku třídního učitele** - v případě vážnějšího porušení školního řádu nebo častěji opakovaných drobných kázeňských přestupků

c) **důtku ředitele školy** - za vážné porušení školního řádu nebo v případech, kdy dochází k opakovanému porušování školního řádu i po udělení předchozího výchovného opatření.

4. Třídní učitel neprodleně oznámí řediteli školy uložení důtky třídního učitele. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě.

5. Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí udělení pochvaly a jiného ocenění nebo uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody prokazatelným způsobem žákovi a jeho zákonnému zástupci.

6. Udělení pochvaly a jiného ocenění a uložení napomenutí nebo důtky se zaznamená do dokumentace školy. Udělení pochvaly a jiného ocenění se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.

4.4. Stupně hodnocení prospěchu

1. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- 1 – výborný,
- 2 – chvalitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatečný,
- 5 – nedostatečný.

2. Pro potřeby klasifikace se předměty dělí do tří skupin:

- předměty s převahou teoretického zaměření,
- předměty s převahou praktických činností a
- předměty s převahou výchovného a uměleckého odborného zaměření.

Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však nepřeceňuje žádné z uvedených kritérií, posuzuje žákovy výkony komplexně, v souladu se specifikou předmětu.

Kritéria hodnocení žáků

Převahu teoretického zaměření mají jazykové, společenskovední, přírodovědné předměty a matematika.

Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti,
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí,
- kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost,
- aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim,
- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu,
- kvalita výsledků činností,
- osvojení účinných metod samostatného studia.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev má menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném

projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření.

Převahu praktické činnosti mají v základní škole pracovní vyučování, praktika, základy techniky, domácí nauky.

Při klasifikaci v předmětech uvedených v s převahou praktického zaměření v souladu s požadavky učebních osnov se hodnotí:

- vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem,
- osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
- využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,
- aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech,
- kvalita výsledků činností,
- organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti,
- dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí,
- hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci,
- obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, náradí a měřidel.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Uvědoměle dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Vzorně obsluhuje a udržuje laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, náradí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Uvědoměle udržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, náradí a měřidla obsluhuje a udržuje s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák projevuje vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomoci učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti.

V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a v malé míře přispívá k tvorbě a ochraně životního prostředí. Na podněty učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K údržbě laboratorních zařízení, přístrojů, náradí a měřidel musí být částečně podněcován. Překážky v práci překonává jen s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci, k pracovnímu kolektivu a praktickým činnostem. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích práce má závažné nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o životní prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů, náradí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné, nedosahují předepsané ukazatele. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů a náradí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Převahu výchovného zaměření mají: výtvarná výchova, hudební výchova a zpěv, tělesná a sportovní výchova.

Žák zařazený do zvláštní tělesné výchovy se při částečném uvolnění nebo úlevách doporučených lékařem klasifikuje s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.

Při klasifikaci v předmětech s převahou výchovného zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu,
- osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace,
- poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti,
- kvalita projevu,
- vztah žáka k činnostem a zájem o ně,
- estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti,

- v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně podle požadavků osnov je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus, brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

4.5. Stupně hodnocení chování

(1) Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni:

- a) 1 – velmi dobré,
- b) 2 – uspokojivé,
- c) 3 – neuspokojivé.

Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování jsou následující:

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

4.6. Celkové hodnocení žáků na vysvědčení

- a) prospěl(a) s vyznamenáním,
- b) prospěl(a),
- c) neprospěl(a),
- d) nehodnocen(a).

Žák je hodnocen stupněm:

a) prospěl(a) s vyznamenáním,

není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu horším než 2 - chvalitebný, průměr stupňů prospěchu ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem není vyšší než 1,5 a jeho chování je hodnoceno stupněm velmi dobré; v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace postupuje škola podle pravidel hodnocení žáků podle § 14 odst. 1 písm. e), vyhlášky č. 48/2005 ve znění 454/2006

b) prospěl(a),

není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 - nedostatečný nebo odpovídajícím slovním hodnocením,

c) neprospěl(a),

je-li v některém z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 - nedostatečný nebo odpovídajícím slovním hodnocením nebo není-li z něho hodnocen na konci druhého pololetí,

d) nehodnocen(a),

není-li možné žáka hodnotit z některého z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem na konci prvního pololetí.

5. Zásady pro používání slovního hodnocení v souladu s § 15 odst. 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, včetně předem stanovených kritérií

1. O slovním hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.
2. Třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů převede slovní hodnocení do klasifikace nebo klasifikaci do slovního hodnocení v případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, a to na žádost této školy nebo zákonného zástupce žáka.
3. Je-li žák hodnocen slovně, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace jsou-li k tomu závažné důvody .
4. U žáka s vývojovou poruchou učení rozhodne ředitel školy o použití slovního hodnocení na základě žádosti zákonného zástupce žáka.
5. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Obsahuje také zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat.

6. Zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace

Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace nebo klasifikace do slovního hodnocení pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení

Prospěch

Ovládnutí učiva předepsaného osnovami	
1 – výborný	ovládá bezpečně
2 – chvalitebný	ovládá
3 – dobrý	v podstatě ovládá
4 – dostatečný	ovládá se značnými mezerami
5 - nedostatečný	neovládá
Úroveň myšlení	
1 – výborný	pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti
2 – chvalitebný	uvažuje celkem samostatně
3 – dobrý	menší samostatnost v myšlení
4 – dostatečný	nesamostatné myšlení
5 - nedostatečný	odpovídá nesprávně i na návodné otázky
Úroveň vyjadřování	
1 – výborný	výstižné a poměrně přesné
2 – chvalitebný	celkem výstižné
3 – dobrý	myšlenky vyjadřuje ne dost přesně
4 – dostatečný	myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi
5 - nedostatečný	i na návodné otázky odpovídá nesprávně
Celková aplikace vědomostí, řešení úkolů, chyby, jichž se žák dopouští	
1 – výborný	užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností ,pracuje samostatně, přesně a s jistotou
2 – chvalitebný	dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb
3 – dobrý	řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
4 – dostatečný	dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává
5 - nedostatečný	praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí
Píle a zájem o učení	
1 – výborný	aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
2 – chvalitebný	učí se svědomitě
3 – dobrý	k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
4 – dostatečný	malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty
5 - nedostatečný	pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné

Chování

1 – velmi dobré	Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.
2 - uspokojivé	Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.
3 - neuspokojivé	Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

7. Způsob získávání podkladů pro hodnocení

1. Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování žáka získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky :

- soustavným diagnostickým pozorováním žáka,
- soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování,
- různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové), didaktickými testy,
- kontrolními písemnými pracemi a praktickými zkouškami předepsanými učebními osnovami,
- analýzou různých činností žáka,
- konzultacemi s ostatními učiteli a podle potřeby s dalšími odborníky (PPP),
- rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka.

2. Žák 2. až 5. ročníku základní školy musí mít z každého předmětu, alespoň dvě známky za každé pololetí, z toho nejméně jednu za ústní zkoušení. Znamky získávají vyučující průběžně během celého klasifikačního období. Není přípustné ústně přezkušovat žáky koncem klasifikačního období z látky celého tohoto období. Výjimku tvoří vědomosti nutné k zvládnutí zkoušené látky. Zkoušení je prováděno zásadně před kolektivem třídy, nepřípustné je individuální přezkušování po vyučování v kabinetech. Výjimka je možná jen při diagnostikované vývojové poruše, kdy je tento způsob doporučen ve zprávě psychologa.

3. Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace, klasifikaci zdůvodňuje a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Po ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek a prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 7 dnů. Učitel sděluje všechny známky, které bere v úvahu při celkové klasifikaci, zástupcům žáka a to zejména prostřednictvím zápisů do žákovské knížky - současně se sdělováním známek žákům. Při hodnocení využívá i sebehodnocení žáka.

4. Kontrolní písemné práce a další druhy zkoušek rozvrhne učitel rovnoměrně na celý školní rok, aby se nadměrně nenahromadily v určitých obdobích.

5. O termínu písemné zkoušky, která má trvat více než 25 minut, informuje vyučující žáky dostatečně dlouhou dobu předem. Ostatní vyučující o tom informuje formou zápisu do přílohy třídní knihy. V jednom dni mohou žáci konat jen jednu zkoušku uvedeného charakteru.

6. Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáka průkazným způsobem tak, aby mohl vždy doložit správnost celkové klasifikace žáka i způsob získání známek (ústní zkoušení, písemné,...). V případě dlouhodobé nepřítomnosti nebo rozvázání pracovního poměru v průběhu klasifikačního období předá tento klasifikační přehled zastupujícímu učiteli nebo vedení školy.

7. Vyučující zajistí zapsání známek také do třídního katalogu a dbá o jejich úplnost. Do katalogu jsou zapisovány známky z jednotlivých předmětů, udělená výchovná opatření a další údaje o chování žáka, jeho pracovní aktivitě a činnosti ve škole.

8. Pokud je klasifikace žáka stanovena na základě písemných nebo grafických prací, vyučující tyto práce uschovávají po dobu, během které se klasifikace žáka určuje nebo ve které se k ní mohou zákonní zástupci žáka odvolat - tzn. celý školní rok včetně hlavních prázdnin, v

případě žáků s odloženou klasifikací nebo opravnými zkouškami až do 30.10. dalšího školního roku. Opravené písemné práce musí být předloženy všem žákům a na požádání ve škole také zákonným zástupcům.

9. Vyučující dodržují zásady pedagogického taktu, zejména:

- neklasifikují žáky ihned po jejich návratu do školy po nepřítomnosti delší než jeden týden,
- žáci nemusí dopisovat do sešitů látku za dobu nepřítomnosti, pokud to není jediný zdroj informací,
- účelem zkoušení není nacházet mezery ve vědomostech žáka, ale hodnotit to, co umí, učitel klasifikuje jen probrané učivo, zadávání nové látky k samostatnému nastudování celé třídy není přípustné,
- před prověřováním znalostí musí mít žáci dostatek času k naučení, procvičení a zažití učiva,
- prověřování znalostí provádět až po dostatečném procvičení učiva.

10. Třídní učitelé (případně výchovný poradce) jsou povinni seznamovat ostatní vyučující s doporučením psychologických vyšetření, které mají vztah ke způsobu hodnocení a klasifikace žáka a způsobu získávání podkladů. Údaje o nových vyšetřeních jsou součástí zpráv učitelů (nebo výchovného poradce) na pedagogické radě.

8. Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách

8.1. Komisionální zkouška

1. Komisionální zkouška se koná v těchto případech:

- má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí,
- při konání opravné zkoušky.

2. Komisi pro komisionální přezkoušení jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad.

3. Komise je tříčlenná a tvoří ji:

- a) předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, krajským úřadem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy,
- b) zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu,
- c) přísedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

4. Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením nebo stupněm prospěchu. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka. V případě změny hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí se žákovi vydá nové vysvědčení.

5. O přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy. Za řádné vyplnění protokolu odpovídá předseda komise, protokol podepíše všichni členové komise.

6. Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.

7. Konkrétní obsah a rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy v souladu se školním vzdělávacím programem.

8. Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku.

9. Třídní učitel zapíše do třídního výkazu poznámku o vykonaných zkouškách, doplní celkový prospěch a vydá žákovi vysvědčení s datem poslední zkoušky.

8.2. Opravná zkouška

1. Opravné zkoušky konají:

- žáci, kteří mají nejvýše dvě nedostatečné z povinných předmětů a zároveň dosud neopakovali ročník na daném stupni základní školy,
- žáci devátého ročníku, kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů.

Žáci nekonají opravné zkoušky, jestliže neprospěli z předmětu s výchovným zaměřením.

2. Opravné zkoušky se konají nejpozději do konce příslušného školního roku, tj. do 31. srpna. Termín opravných zkoušek a konzultací žáků s příslušnými pedagogickými pracovníky stanoví ředitel školy na červnové pedagogické radě. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální.

3. Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do 15. září následujícího školního roku. Do té doby je žák zařazen do nejbližšího vyššího ročníku, popřípadě znovu do devátého ročníku.

4. Žákovi, který konal opravnou zkoušku, se na vysvědčení uvede datum poslední opravné zkoušky v daném pololetí.

5. Třídní učitel zapíše do třídního výkazu žákovi, který kona opravnou zkoušku:

Vykonání opravné zkoušky (třídní výkaz – poznámka)

Žák vykonal dne opravnou zkoušku z předmětus prospěchem

Nedostavení se k opravné zkoušce (třídní výkaz – poznámka)

Žák se bez řádné omluvy nedostavil k vykonání opravné zkoušky, čímž jeho prospěch v předmětu zůstává nedostatečný

9. Způsob hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

1. Způsob hodnocení a klasifikace žáka vychází ze znalosti příznaků postižení a uplatňuje se ve všech vyučovacích předmětech, ve kterých se projevuje postižení žáka, a na obou stupních základní školy.
2. Při způsobu hodnocení a klasifikaci žáků pedagogičtí pracovníci zvýrazňují motivační složku hodnocení, hodnotí jevy, které žák zvládl. Při hodnocení se doporučuje užívat různých forem hodnocení, např. bodové ohodnocení, hodnocení s uvedením počtu chyb apod.
3. Při klasifikaci žáků se doporučuje upřednostnit širší slovní hodnocení. Způsob hodnocení projedná třídní učitel a výchovný poradce s ostatními vyučujícími.
4. Třídní učitel sdělí vhodným způsobem ostatním žákům ve třídě podstatu individuálního přístupu a způsobu hodnocení a klasifikace žáka.
5. Žák zařazený do zdravotní tělesné výchovy při částečném osvobození nebo při úlevách doporučených lékařem se klasifikuje v tělesné výchově s přihlédnutím k druhu a stupni postižení i k jeho celkovému zdravotnímu stavu.

10. Prostředky, kterými předcházíme neúspěchu a neprospěchu žáků ve výuce a kterými pomáháme žákům ve svém vývoji opožděným:

1. Volíme činnostní vyučování a to nejen v matematice.
2. Využíváme zpětné vazby, máme v patrnosti úspěch každého z žáků, co nejvíce používáme pozitivního hodnocení žáků.
3. Vyučovací metody co nejvíce individualizujeme a přizpůsobujeme potřebám jednotlivých žáků. To právě velmi dobře umožňují užívané činnostní formy práce ve výuce.
4. Konkrétní a názorné příklady provázejí učení nejen při výkladu, ale i při procvičování učiva.
5. Každého žáka necháme aktivně činnostně pracovat se svými pomůckami a hovořit o tom, co dělá.
6. Chyby žáků odstraňujeme hned, jak je zpozorujeme. Nejlépe je tomu při činnostech a hovorech žáků, neboť jimi žák zobrazuje svoji mysl a ukazuje míru porozumění učivu.
7. Učitel se musí snažit individuálně pomáhat žákům řešit jejich problémy, aby postupně všechny dovedl k bezchybnému zvládnutí základů učiva.
8. Při řešení problému s horším zvládnutím učiva některým z žáků, je třeba vždy se vrátit a navázat na to učivo, které žák dobře umí, ve kterém nemá mezery.

11. Autoevaluace školy

Autoevaluace – vnitřní hodnocení školy napomáhá ke zkvalitnění a zefektivnění vzdělávání a výchovy ve škole.

8.7.1.1. Oblasti autoevaluace

- materiální, technické, ekonomické, hygienické a další podmínky ke vzdělávání průběh vzdělávání a výsledky vzdělávání
- školní klima a vzájemné vztahy s rodiči
- řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- soulad realizovaného školního vzdělávacího programu s rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání

2. Cíle a kritéria autoevaluace

Cílem autoevaluace školy je zjistit aktuální informace o stavu školy a tím získat podklady pro plánování a realizaci dalšího rozvoje školy. Kritéria autoevaluace jsou stanovována pro jednotlivé dílčí cíle, které si škola stanovuje na každý školní rok.

3. Nástroje autoevaluace

- rozbor dokumentace školy
- rozhovory s učiteli, rodiči
- dotazníky pro rodiče, žáky a učitele
- srovnávací prověrky, dovednostní testy
- hospitace

4. Časové rozvržení autoevaluačních činností

- hospitační činnost (v průběhu celého škol. roku)
- sebehodnocení práce učitelů a hodnocení ředitelem školy za minulý školní rok (začátek škol. roku)
- projednání vlastního hodnocení školy v pedagogické radě za minulý školní rok
- dovednostní testy žáků
- dotazníky na klima školy (1x za 2 roky)
- rozhovory s učiteli a žáky, výstupy z jednání školské rady

Nepovinné předměty :

Náboženství - časová dotace 1 vyučovací hodina týdně pro žáky 1.– 5.ročníku

- výuka bude zajištěna prostřednictvím farního správce v Nové Hradečné , který má požadované vzdělání. Obsahovou náplň tohoto nepovinného předmětu si stanovuje vyučující v souladu s požadavky vyučujících katechismus. Předmět bude na škole vyučován, pokud bude přihlášeno nejméně 7 žáků.

Zájmové útvary:

Výtvarný a keramický kroužek.

Hra na flétnu

Sportovní hry

Přírodovědně-ekologický kroužek

Základy AJ

Zájmové útvary budou realizovány dle každoroční organizace školy a dle pedagogického obsazení .

Příloha č.1:

Seznam použitých zkratk:

Zkratky pro zápis klíčových kompetencí :

k učení:	uč
řešení problémů:	řp
komunikativní:	kom
sociální a personální:	sope
občanské:	ob
pracovní:	prac
digitální	dk

Zkratky průřezových témat:

Osobnostní a sociální výchova	OSV
Výchova demokratického občana	VDO
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	EGS
Multikulturní výchova	MULTIKULT.V
Environmentální výchova	EV
Mediální výchova	MEDIÁLNÍ V

Zkratky vyučovacích předmětů:

Český jazyk	JČ
Anglický jazyk	JA
Matematika	MA
Prvouka	Prv
Přírodověda	Př
Vlastivěda	VI
Výtvarná výchova	VV
Hudební výchova	HV
Praktické činnosti	Pč
Tělesná výchova	TV

